

COMMENTARIA
IN ARISTOTELEM
GRAECA

EDITA CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMINIS XVIII

PARS I ELIAS IN PORPHYRII ISAGOGEN ET ARISTOTELIS CATEGORIAS

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MCM

E L I A E
IN PORPHYRII ISAGOGEN
ET ARISTOTELIS CATEGORIAS
C O M M E N T A R I A

CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

ADOLFUS BUSSE

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MCM

P R A E F A T I O

Quibus testimoniis nixi his in Porphyrii Isagogen et in Aristotelis Categorias commentariis, quae nunc primum illibata in lucem proferuntur, Eliae nomen¹⁾ praefixerimus, cum et in praefatione Isagoges (p. XXXVI sq.) et in disputatiuncula²⁾, quae inscribitur *Die griechischen Ausleger der Isagoge des Porphyrius* (p. 7 sq.), fusius exposuerimus, restat ut argumenta ibi explanata paucis verbis in memoriam revocemus atque doceamus, quae fundamenta huic editioni substruenda esse putaverimus. ac primum quidem monearis prius commentarium in omnibus codicibus, qui illud vel integrum vel decurtatum ad nostram aetatem servarunt, auctoris nomine carere, alterum quod est in Categorias codicum omnium consensu Davidi philosopho attribui. sed Isagoges commentarium ab Elia profectum esse testis est Philoponus, qui vocatur³⁾ (Brand. p. 10^a20), a quo Elias laudatur his verbis (p. 11^b37) 'Ηλίας δὲ ὁ ἐξηγητὴς τῶν ε' φωνῶν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἀρκεῖται παραδείγματι, λέγων τὸν Ἀχιλλέα Πηλεΐδην μὲν διὰ τὸν προσεχῆ πατέρα τὸν Πηλέα, Αἰακίδην δὲ διὰ τὸν πόρρω Αἰακόν, καὶ Φθιώτην μὲν διὰ τὴν προσεχῆ πατρίδα τὴν Φθίαν, Θετταλὸν δὲ διὰ τὴν πόρρω πατρίδα τὴν Θετταλίαν, quibuscum conferas huius editionis p. 52,18 ἡμεῖς δὲ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κτλ. accedunt duo testimonia codicis Marciani 201, de quo infra exponam. prius legitur f. 6^r ὁ δὲ Ἡλίας ὁ φιλόσοφος προστίθῃσιν καὶ ἄλλας

¹⁾ De Eliae vita ac scriptis non constat nisi quod ex commentariis coniectura assequimur. quoniam p. 246,14 Philoponum laudat, quod est illustre testimonium Philoponi in Categorias commentarii, atque Olympiodori discipulus fuisse videtur, floruisse putandus est saeculo VI. in scriptis eius praeter commentaria Aristotelica (cf. Porph. Isag. p. XLIII not. 1 Ammon. in l. De interpr. p. XXVI H. Omont *Inv. Somm.* III p. 296 de codice Paris. suppl. 678 *Heliae philosophi scholia in Aristotelis priorum Analyticorum librum I continente*) liber Περὶ ἀλπέσεων numerandus est, qui p. 6,9 laudatur.

²⁾ *Beilage zum Programm des Friedrichs-Gymnasiums zu Berlin. Ostern 1892.*

³⁾ De quo videas quae Porph. Isag. p. XXXVIII exposui.

β' κοινωνίας, ὅτι πᾶσαι φιλόσοφοι εἰσιν κτλ. (cf. p. 93,32). alterum invenitur f. 6^v καὶ ταῦτα μὲν ὁ Πορφύριος, ὁ δὲ φιλόσοφος Ἡλίας φησὶ γ' κοινὰ καὶ πέντε διάφορα κτλ. (cf. p. 96,19). denique commentario codice Monacensi eiusque asseclis servato testimonium quamvis debile continetur. nam illud codicum titulis Davidi adscribitur, scholiis inde derivatis, quae in codicibus Vindobonensi phil. gr. 139 et Parisino 1845 servantur, notis τοῦ Ἡλίου praeifixis Eliae esse confirmatur. sed tituli fide digni esse non videntur, quia commentarium initio mutilum est. scholiastes autem num integrum commentarium in manibus habuerit, dubitatur, quod ex parte nunc deperdita scholion non legitur. ac cum commentarium posteriore aetate ita compositum sit, ut ex Davidis et Eliae libris contextum amborum nomina non iniuria prae se ferat, non longe a vero nos aberrare puto, si et titulos et notas ex ingeniis virorum doctorum pro similitudine Eliae et Davidis interpretationum nomen auctoris apponentium profecta esse coniciamus¹⁾. quamobrem hoc testimonium quamquam per se fere nihil valet, tamen ad ea quae dixi accedens momentum augere videtur.

His argumentis cum commentarii auctor extra dubitationem positus esse videatur, etiam qua tituli forma liber antiquitus ornatus fuerit, ex quibusdam codicibus potest elici. nam codex Laurentianus 72,5 saeculo XI exaratus f. 1—2^v anteposito titulo προλεγόμενα τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ φωνῆς δαβὶδ τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ θεόφρονος ex Davidis prolegomenis philosophiae exiguam partem exhibet, incipientem αἱ φιλοσοφίας λόγων ἐρῶντες (cf. Brand. p. 12*3), f. 2^v—6^r post titulum προλεγόμενα σὺν θεῷ τῆς πορφυρίου εἰσαγωγῆς ἀπὸ φωνῆς Ἡλιοῦ φιλοσόφου Davidis in Isagogen prooemium, quod incipit μέλλοντες σὺν θεῷ ἄρχεσθαι τοῦ παρόντος συγγράμματος (cf. Brand. p. 16*43), terminatur ἡ δὲ λογικὴ εἶτε μέρος ἐστὶ τῆς φιλοσοφίας εἶτε ὄργανον, ἐν ταῖς κατηγορίαις μαθησόμεθα. ἐν οἷς σὺν θεῷ καὶ ἡ παροῦσα πρᾶξις καὶ τὰ προλεγόμενα τῆς πορφυρίου εἰσαγωγῆς. scholia autem, quae f. 6^r—6^v leguntur et f. 7—20 ad Isagogen in marginibus appicta sunt, maximam partem ex Eliae libro fluxerunt. etenim incipiunt ἐπειδὴ μετὰ τὸ προτελεῖσθαι καὶ τοῦ τελεῖσθαι καιρὸς (cf. p. 40,4)²⁾. apparet igitur scholiastam et Eliae et

¹⁾ Eliae et Davidis libros pro arta cognatione saepe confusos esse et facile intellegitur et imaginibus, quae codice Vaticano 1023 servatae sunt, probatur. altera imagine ante Davidis prolegomena philosophiae appicta ὁ φιλόσοφος Ἡλίας ἐξηγούμενος τὰς πέντε φωνάς exprimitur, altera ante Davidis commentarium scripta notis illustratur ὁ φιλόσοφος πορφύριος, ὁ ὁπάτος χρυσάστιος, ὁ δατὶδ θεσσαλονίκης.

²⁾ Codicem Laurentianum 71,11 saeculo XIV scriptum si non ex ipso Laurentiano 72,5, at certe ex eodem exemplari transcriptum esse, ex tituli forma colligitur mirum in modum cum Laurentiano 72,5 congruente προλεγόμενα σὺν θεῷ τῆς εἰσαγωγῆς πορφυρίου

Davidis commentaria in manibus habuisse neque dubium est, quin titulum Eliae nomen exhibentem ex eodem fonte hauserit atque Eliae interpretationes. culpam autem et scholiastes et librarius in se admiserunt. nam scholiastae crimini dandum est, quod titulo recte posito non Eliae, sed Davidis prolegomena appinxit, librario, quod auctoris nomen socordia sua depravavit; nam debebat ἀπὸ φωνῆς ἡλίου exarare. hac coniectura probata genuinus commentarii titulus existimandus est προλεγόμενα σὺν θεῷ τῆς πορφυρίου εἰσαγωγῆς ἀπὸ φωνῆς ἡλίου φιλοσόφου.

Itaque hoc libro non commenta Eliae ipsius manu litteris mandata traduntur, sed illius scholae ab aliquo discipulo calamo exceptae ac publici iuris factae. hoc si perpenderit, facile est multas offensiones sublevare, quae in hoc libro inesse videntur. iam non philosopho crimini vertes, quod nihil fere de suo ingenio in medium protulit, sed satis habuit vetustiorum commenta iterum ac saepius explanare atque dilatare. neque opprobrio ei est, quod interdum aliam induit personam, velut p. 14,8 versibus Callimacheis positus perrexit ἐγὼ δὲ τάναντία ἐκείνῳ φημι ἔπη οὕτως· εἰ μὴ γράμμα κτλ., quos versus a Davide (Brand. p. 13^b 43) docemur ab Olympiodoro originem cepisse. quodsi Elias ex Olympiodori libro omnibus conspicuo hos versus in suum commentarium transcripsisset, haud dubie furti culpam in se admisisset. in scholis autem magistri versus sui iuris facere, minus turpe esse videtur. sed quid obstat, quominus culpam in discipulum scholas excipientem conferamus? nonne probabile est a praeceptore in dicendo adnotationem ὡς φησιν Ὀλυμπιόδωρος additam, a discipulo, ut est eorum levitas, in scribendo omissam esse? sed restant aliae maculae. argumenta sunt exilia ac futilia, ratio dicendi inculta atque horrida, taedio sunt transitiones iteratae, velut δεῖ δὲ εἰδέναι, ἐφ' οἷς παραβάλλει, mirabilis interdum forma orationis, velut ἡμεῖς δὲ προσεθήκαμεν (p. 96,20), vetustiorum scriptorum loci haud raro falso signati. omnes hae offensiones nulla opera tolluntur, dummodo opinione informemus hunc librum ex scholis esse profectum ac fortasse invito philosopho ab discipulo non ita erudito in vulgus editum.

Librum autem, qui est in Categorías, titulo in omnibus codicibus Davidis nomen exhibente recte a nobis Davidi abiudicatum et Eliae adscriptum esse et discrepantiae Davidis in Isagogen commentarii et Eliae in eundem librum expositiones congruentes docent. ac primum proferantur illa verba, quibus Davidis in Isagogen prooemium terminatur

ἀπὸ φωνῆς ἡλιοῦ φιλοσόφου, qui ipse quoque excipitur commentario μέλλοντος σὺν θεῷ ἀρξασθαι (sic) τοῦ παρόντος συγγράμματος.

(Marc. 599 f. 167^r) ἰστέον ὅτι τὸ παρὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὴν λογικὴν ἀνακτέον, ἡ δὲ λογικὴ εἶτε μέρος ἐστὶ τῆς φιλοσοφίας εἶτε ὄργανον, ἐν ταῖς Κατηγορίαις μαθησόμεθα. Elias de arte logica idem sentit, sed in Analyticis de hac re se quaesitum esse promittit (p. 26,36 39,32). quid igitur? in hoc Categoriarum commentario quoniam illa quaestio non tangitur, David aut promisso non stetisse putandus est aut illud non conscripsisse. accedunt aliae discrepantiae. confer expositionem de nomine Peripateticorum, quae legitur p. 112,28 sq., cum iis quae David de eadem re exponit (Brand. p. 20^b 16 sq.), aut huius commentarii de capitibus in prooemiis tractandis verba (p. 127,3 sq.) maximeque quae leguntur p. 128,1 sq. νοθεύονται γὰρ τὰ βιβλία πενταχῶς κτλ. cum Davidis de hac re expositionibus, quae leguntur in Crameri Anecd. Gr. IV p. 434,16 sq. ac potissimum cum verbis (p. 435,18) γίνεται δὲ νόθον σύγγραμμα κατὰ τέσσαρας τρόπους κτλ.; iam concedes haec non ab eodem scriptore profecta esse. eundem autem auctorem et Eliae in Isagogen commentarium et hunc in Categorias librum conscripsisse cum universo librorum consensu ex sententiarum ordine ac ratione dicendi conspicuo docemur tum illo illustri loco (p. 116,27), qui ad verbum cum eo qui laudatur (p. 33,3) concinit¹⁾. neque difficile est coniectura informare, quomodo factum sit, ut Categoriarum commentarium falsum auctoris nomen acciperet. monendum enim est iam extremam in Isagogen commentarii partem inde a lemmate τὸ μὲν οὖν γένος (p. 99,6) cum Davide ad verbum congruere, sed, ut ex ratione interpretandi facile perspicitur, in Eliae libro suum locum habere. itaque hoc commentarium sive a Davide imperfectum relictum sive casu mutilatum est, dubitari non potest, quin ad Davidis commentarium supplendum ex Eliae libro quidam vir doctus pannum assuerit. sed haec extrema pars totum in Categorias commentarium secum traxit effecitque, ut Davidis commentarium, cuius Armeniaca versio aetatem tulisse atque in scholiis codicis Urb. 35 etiam graeca frustra ad nos pervenisse videntur, interiret et Eliae liber in eius locum succederet. ac postquam Davidis in Isagogen commentarium et Eliae in Categorias liber in codicibus coaluerunt, librarii titulum alterius libri ad titulum prioris accommodaverunt et Davidis nomen inculcaverunt. quare cum Eliae in Categorias commentarium nobis non traditum sit nisi cum Davidis libro in unum

¹⁾ Alter locus Isagoges commentarii (p. 83,2) affertur p. 249,25. 26. in his consensus non plenus esse videtur propter notam p. 249,27 additam καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. sed hoc additamentum quid post ἐν τῷ αὐτῷ κατ' ἀριθμὸν ὑποκειμένων πάν τῷ αὐτῷ μέρει sibi velit, non intellego neque dubitaverim illud resecare.

corpus congestum, non est quod mireris genuinum titulum omnino interis-
sisse eiusque locum in omnibus codicibus titulum subditivum obtinuisse.

Hoc quoque commentarium non exercitatione umbratili conscriptum
sed ex Eliae scholis profectum esse multa sunt testimonia, ex quibus
intelleges discipulum scholas excipientem alias magistri rationem dicendi
diligenter servare alias persona mutata se ipsum dicentem inducere.
exempli causa afferantur p. 121,21 ἤχομεν γὰρ ὑμᾶς τε καὶ ἡμᾶς ἐξετάσσοντες,
p. 247,17 ἐγὼ δὲ πρὸς τοῦτο εἴποιμι, ὁ ἐξηγητὴς ὑμῶν, ὅτι κτλ., p. 122,12
ἵνα οὖν μὴτε μισόλογοι γενώμεθα μὴτε μισάνθρωποι, δέον ἡμᾶς τοὺς ἀκροατὰς
ἀκριβεῖς εἶναι, p. 133,24 ἐγὼ δέ, φησὶν ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος, ἐπιγράψω ταῖς
Κατηγορίαις.

Jam de fundamentis huic editioni substructis exponamus ac primum
doceamus, quam infirmis columnis Eliae in Isagogen commentarii et
eorum, quae de philosophia praemittuntur, memoria fulciatur. nam
integer exhibetur hic liber uno codice, COISLIANO 387 (C), qui in prolego- C
menis philosophiae codice PARISIENSIS 1977 (P) socio utitur, in ipso com- P
mentario VINDOBONENSI phil. gr. 69 (V) in fine mutilato, in prooemio V
Isagoges omni auxilio caret. itaque p. 1—34 nituntur codicibus C et P,
p. 35—39 codice C, p. 40—100,27 codicibus C et V, p. 100,28—104,12
denique codice C ab codicibus Davidis cum Elia congruentis adiuto.
codices C, P, V ex eodem archetypo fluxisse, et additamentorum et lacu-
narum mendorumque communione demonstratur. nam omne fere genus
vitiolorum, quod in codicibus ad nostram aetatem servatis deprehenditur,
iam in archetypo fuisse videtur, homoeoteleuta ommissa, additamenta ex
marginibus recepta, perversae litterarum ligaturae (cf. p. 4,20), compendia
falso expressa (cf. p. 11,2). in additamentis non dubium est quin vox
ἄγγελος, quae compluribus locis legitur, numeranda sit. uno certe loco
illam libidine scholiastae inculcatam esse, etiam nunc firmo quodam
argumento demonstrari potest. nam p. 63,27 nunc legitur τὸ λογικὸν εἰς
θεόν, ἄγγελον καὶ ἄνθρωπον (διαιρεῖται). suspicio iam movetur legentibus
nobis p. 68,18 τούτων οὕτως ἔχόντων ἑτέραν ἀπορίαν ἀποροῦσι· τὸ γὰρ ἐμψυχον
διειλωμεν εἰς ζῶον, ζῳόφυτον καὶ φυτόν· ἐνταῦθα δὲ οὐχὶ κατὰ τάξιν ἢ διαίρεσις
προῆλθεν, (ἐπειδὴ οὐ γέγονεν) εἰς δύο ἀντιδιηρημένα, ἵνα ἄφυκτος ᾗ, ἀλλ' εἰς
τρία. nam si rationale in deum, angelum, hominem divisum esset, non
solum in divisione animalis sed etiam rationalis offendere debuerunt,
qui hanc offensionem protulerunt. ad liquidum autem res perducitur
verbis, quae p. 66,1 leguntur, τὸ λογικὸν διαιρεῖται εἰς θεόν καὶ ἄνθρωπον.
quae qui perpenderit, iam non dubitabit, quin vox ἄγγελος et p. 63,28 et

reliquis locis, ubi nunc exhibetur, libidinose inserta sit. atque etiam Eliam, cum has scholas habebat, fidei christianae non fuisse addictum, ex verbis (p. 66,4) καὶ λέγομεν ὅτι οὐκ ἄτοπον τὸν θεὸν σῶμα εἶναι· τὰ γὰρ οὐράνια κατὰ Ἀριστοτέλην θεοὶ διὰ τὸ θείον δει καὶ κινεῖσθαι luculenter apparet. scholiastam autem christianum arsisse nefaria cupiditate futilia additamenta in marginibus appingendi, quae ab indoctis librariis locis alienis in verborum contextu poni solebant, colligitur ex interpolationibus κατὰ τὰς Ἑλλήνων φημι ψευδεῖς δόξας (p. 7,3) et κατὰ τοὺς Ἑλλήνων ψευδεῖς μύθους (p. 12,1). has igitur maculas iam codex archetypus accepit. numeri autem capitum in compluribus plagulis nunc desiderati, quia ei qui nobis praesto sunt codices inter se non congruunt, post archetypum transcriptum interciderisse videntur. nam prolegomenis philosophiae et prooemio commentarii recte in capita divisio vitium incipit a principio interpretationum (p. 40,1), atque ea capita, quae ab XVI usque ad XXXII pertinent, notis carent, ab capite XXXIII notae modo apparent modo desunt. numeros qui interciderunt coniciendo supplavi. ac licet in dispartiendo, praesertim cum in verbis illa dividendi ansa, quae legitur p. 42,10 vel p. 79,6, raro inveniatur, interdum a vero aberraverim, summam capitum XL recte se habere facile intelleges.

C Inter codices, qui aetatem tulerunt, C et vetustate et auctoritate longe praestat. quare hunc tanquam fundamentum editioni ita substruxi, ut ab eius memoria nisi iusta causa commotus non desciscerem. ex eodem codice terminavi lemmata, quae in V a librariis aucta plenam Isagogen exhibent. tamen socordia eius qui codicem C exaravit factum est, ut plurimis locis ad recentiorum codicum memoriam, nonnullis maximeque lacunosis ad coniecturas confugiendum nobis esset. nam quanta incuria atque neglegentia ille librarius rem suam egerit, luculenter apparet ex ea commentarii parte, quam errore ductus bis scripsit, p. 91,8 παρὸν—93,6 ἐκείνων δὲ πρό-, quae verba et f. 91^r—92^v et f. 95^r—96^v med. exarata sunt. hanc duplicem codicis memoriam cum propter discrepantias opus esse videretur notis distingui, foliorum 91 et 92 lectiones ¹C^b littera C^a, foliorum 95 et 96 littera C^b signavi. has lectiones inter se conferre magni nostra interest; nam ex mendis in C^a et C^b congruentibus conici potest, qualis fuerit indoles exemplaris, unde codex C fluxit, ex mendis discrepantibus colligitur, quae fuerit ratio librarii. iam in exemplari homoeoteleuta omissa fuisse patet ex loco lacunoso p. 92,32; exitus verborum compendiose scripta fuisse ex compluribus mendis intellegitur; itacismi maculas non defuisse docemur p. 91,11. haec menda nefaria

quadam negligentia codicis C librarii aucta atque amplificata sunt, velut homoeoteleuta omissa p. 92,3 C^b 92,12 C^a, compendia perverse expressa p. 91,12 C^a 91,14 C^b, litterae neglectae p. 91,10 C^b 92,17 C^b, verba omissa p. 91,22 C^b 92,23 C^b, addita p. 91,18 C^a 91,25 C^b 92,32 C^a, itacismi vitia admissa p. 91,14 C^a 92,33 C^b. ac quod in his quattuor foliis mendorum ac depravationum deprehendimus, per totum librum grassari videmus. nam innumera sunt itacismi exempla, sescenties consonantes perverse aut duplicatae aut omissae, voculae additae aut neglectae, homoeoteleuta praeterita. atque etiam graviores codex passus est defectum p. 43,7, ubi figuris methodicis genuina verba exturbata sunt. neque desunt additamenta, quae primitus in marginibus ex Davidis vel Ammonii libris scholiorum loco adscripta postea in contextum irrepsisse putanda sunt, velut p. 3,6 54,17 57,4 100,22. quae cum ita essent, corrector latum habebat campum, in quo artem coniciendi exerceret. et late nunc patent alterius manus correctiones. sed nos plus habemus, C² cur illius viri docti studium reprehendamus quam laudemus. nam cum alterius exemplaris subsidium adscivisse non videatur, eius correctiones non plus valent quam cuiuslibet coniecturae, sed specie veri induta facile nos in errorem deducunt aut genuinis verbis rasura deletis memoriam reddiderunt dubiam. exemplo sit verbum προαγαγεῖν (p. 93,2), quod priore manu compendiose exaratum ab altera horridam formam προαγάγαι accepit, vel τὸ παραβάλλον (p. 97,13), quod scribi debebat τις παραβάλλον, ab altera manu deformatum est correctione τὸ παραβάλλον. in tanta varietate mendorum et compendiorum nonnullas correctiones esse laude dignas, quis est qui miretur? sed libenter his careremus, si codicis memoria altera manu non esset obfucata.

De recentioribus codicibus P et V non est, quod pluribus disputem. illi enim inquinati sunt omni genere macularum, quae in libris postrema aetate manu scriptis reperiri solent. codex Parisinus 1977 (P), quo exhibentur prolegomena philosophiae, ex exemplari bonae notae transcriptus esse videtur, sed incuria librarii cum multos passus est in homoeoteleutis defectus, tum p. 26,19—27,34 ampliorem iacturam accepit. neque divinando illum abstinuisse docent p. 24,13 πλατωνικήν pro πλατικήν, p. 28,23 ἄν εἶναι μὲν pro ἄνιμεν, p. 32,23 λύσωμεν οὖν pro λήσωμεν. correctoris manus vestigia non inveniuntur.

Etiam maiorem culpam in se admisit codicis Vindobonensis 69 (V) V librarius, cuius socordia factum est, ut ampliores commentarii partes (p. 60,24—64,29; p. 75,5—76,23; p. 92,19—95,34; p. 100,28—104,12) inter-

ciderent, nisi forte ex exemplari mutilato codex derivatus est. scholia compluribus locis in verborum contextum recepta sunt, homoeoteleuta V^o saepius praeterita, calami menda innumera admissa. alterius manus correctiones et paucae sunt neque ex fonte videntur fluxisse.

Impressa sunt prolegomena philosophiae et commentarii prooemium (p. 1—39,33) in Crameri *Anecdotis Parisinis* IV p. 389—433, cuius editionis discrepantias littera c signavi. ac cum Cramerus id spectaret, ut codicis C verba integra nullo artis criticae praesidio adhibito in publicum ederet, libri condicio ab eo adiuta non est. in Brandisii scholiis p. 6^o22—9^o34 excerpta ex prolegomenis philosophiae, quae codex P subministravit, leguntur. quamobrem Brandisium paucis locis laudatum invenies.

Eliae in *Categorias* commentarii editio nititur tribus codicibus, quos ex uno fluxisse archetypo et lacunarum et interpolationum consensu docemur. ex ingenti lacunarum multitudine apparet archetypi librarium nefaria negligentia in scribendo usum esse, qua factum est, ut capitum numeri, quibus librum divisum fuisse notis ταῦτα ἔχει ἡ παροῦσα θεωρία (p. 108,14), ἐν οἷς ἡ πρᾶξις (p. 119,12) aliis demonstratur, omnino evanescerent. interpolationes originem ceperunt ex notis a quodam viro docto in marginibus adscriptis et a librario ineptis saepe locis in verborum contextu positis. plerasque adnotationes vir doctus ex ingenio addidisse videtur, paucas (p. 235,14 250,19) ex Philoponi libro hausit. atque etiam reliquorum mendorum omne genus codex archetypus librarii nequitia passus est. quod facile perspicies, si lemmata aut locos aliunde sumptos (cf. p. 133,20) in examen vocaveris. has maculas abstergere nullius erat operae, quamquam in lemmatis emendandis, veritus ne ipsum scriptorem Aristotelis verba negligentius apponentem corrigere viderer, maximam temperantiam adhibendam esse putavi. hanc igitur memoriam misere depravatam codicum qui supersunt librarii diversas vias ingressi maioribus etiam sordibus adperserunt. ex illis tres mihi digni videbantur, qui in adnotatione locum occuparent, HAMILTONIANUS 537 (H)¹⁾, MARCIANUS 599 (K), PARISINUS 1900 (P). quorum quis sit deterrimus, facile dispicitur, optimus P minus apparet. nam codicem P memoriae deformitate reliquos antecedere quaevis pagina docet. tamen quod ille cognationem Marciani 599 prae se fert, idoneus videbatur in dissensu ceterorum ad genuinam lectionem enucleandam. nam favente fortuna factum est, ut codicum H

¹⁾ Hunc eo qui in usum nostrum descripsit auctore in siglis (p. 106) falso numero 382 instruxi.

et K librarii, re male gesta ambo vituperandi, contrariam culpam in se admitterent. etenim Hamiltoniani librarius, homo indoctus artisque recte H scribendi imperitus, pravitate verborum formae memoriam inquinavit, Marciani librarius, vir doctus, sedulitate maculas abstergendi peccavit. K hac re perspecta non erat difficile cognitu, quam viam in dissensu codicum ingredi deberet. nam in orthographicis et in lemmatis terminandis decebat Marcianum ducem sequi. sed ubicunque gravior dissensio inter hos codices erat, praesertim si in Marciano lectio inveniebatur commodior, cavendum esse videbatur, ne memoria corrigendo vitiata in errorem duceremur. his locis etiam codex P dignus erat, cuius lectionibus aliquid momenti concederetur.

Alterius manus correctiones tres codices experti sunt, atque ei qui correxerunt omnes codicum subsidia in usum verterunt. quae littera H¹H² signata sunt, et rara sunt et leviora menda tollunt. codicis P corrector P³ maxime operam dedit, ut lacunas prioris manus culpa factas in marginibus suppleret. lectiones nota K² signatae, quas raro appositas esse K³ dolemus, dignissimae erant, quas in examen vocarem, quia dubium non est, quin ex codice iis qui supersunt libris meliore fluxerint. uno loco (p. 224,35) vestigium tertiae manus voculam in margine recte ad dentis invenitur.

Impressa sunt ex prolegomenis quaedam capita in Brandisii scholiis (p. 22^a1—30^b26), quorum discrepantias in hac editione nota b signatas b invenies. ex commentario Brandis pauca scholia elegit atque imprimenda curavit, quae p. 39^a34—93^b4 sub nomine Davidis collocata passim inveniuntur. quamquam Brandis in prolegomenis codices haud bonae notae in usum vertit, tamen viri doctissimi opera haec editio nonnullis locis sublevata est. particulam denique, quae est de Aristotelis scriptis (p. 113,17—117,13), Fridericus Littig in dissertatione inaugurali, quae inscribitur *Andronikos von Rhodos* (München 1890) p. 53—57 divulgavit.

Ser. Berolini

a. d. V Id. Jun. MDCCC

AD. BUSSE.

SUPPLEMENTUM PRAEFATIONIS

I CONSPECTUS LIBRORUM MANU SCRIPTORUM ET IMPRESSORUM COMMENTARII IN ISAGOGEN SCRIPTI.

C COISLINIAMUS 387 [H. Omont III p. 195] membranaceus saeculo X vel XI exaratus f. 2—41^v prolegomena philosophiae et prooemium, f. 42^r—54^r Isagogen, f. 54^v—108^v commentarium exhibet. prolegomena, prooemium, commentarium eadem manu qua Isagoge scripta sunt. altera manus priore non multo posterior fuit. post f. 90^v πεφυκέναι (p. 88,25) codex perturbationem passus est. nam foliis 91 et 92 continentur παρὸν σῶζον (p. 91,8) — ἐκείνων δὲ προ — (p. 93,6), f. 93^r scriptura incipit a verbis πλεῖν ὁ Πορφύριος (p. 88,25) atque ita continuatur, ut ea, quae in foliis 91 et 92 exarata sunt, iterum in foliis 95 et 96 appareant. causam perturbationis indagantibus nobis librarius post verbum πεφυκέναι (p. 88,25) videtur ea quae leguntur p. 88,25—91,8 πλεῖν—ὡς μῆτε in scribendo, cum inciperet f. 91, casu praeteriisse, et post folium 92 errore perspecto non solum partem omissam revocasse sed etiam verba f. 91 et 92 exarata iterum transcripsisse. ratio scribendi saeculi X vel XI virtutes et vitia prodit. nam ut litterae eleganter exaratae sunt, ita exitus verborum compendiis mutilati, voces perverse aut ligatae aut distractae, consonantes geminatae, vocales mutatae, i mutum raro adscriptum, plerumque omissum. figurae methodicae innumerae inter versus adiectae sunt, quarum quae genuinae essent, facile ex auctoris verbis praecedentibus ac ceterorum codicum testimoniis intellegebatur; reliquae scholiastis debere neque dignae esse videbantur, quae in adnotatione apponerentur. de codicis fide atque auctoritate vide p. X. contulit prolegomena a Cramero divulgata (p. 1—39) H. Diels, commentarium (p. 40—104) A. Elter, professor Bonnensis, comiter descripsit.

L LAURENTIANUS 72,5 [vide praefationem Porphyrii Isagoges p. XXIII] f. 2^v exhibet titulum προλεγόμενα σὺν θεῷ τῆς πορφυρίου εἰσαγωγῆς ἀπὸ φωνῆς ἡλίου φιλοσόφου. at quae sequuntur prolegomena non Eliae sed Davidis sunt. f. 6^r demum Davidis prolegomenis peractis scholion ex

Eliae non prolegomenis, sed commentario excerptum invenitur, quod incipit Ἐπειδὴ μετὰ τὸ προτελεῖσθαι καὶ τοῦ τελεῖσθαι καιρός (p. 40,4), terminatur (f. 6^v) καὶ τὸ εἶναι ἔχουσιν (p. 48,29). sequitur Porphyrii Isagoge uberrimis scholiis illustrata. haec scholia in tria genera discedunt. antiqua saeculo XI exarata paene omnia ex Davidis commentario fluxerunt paucis ex Eliae libro interiectis, posteriora paulo post saeculum XI addita praeter unum omnia Eliae debentur. postrema scholia saeculo XIV apposita nihili esse videntur. antiqua autem et posteriora, quae quidem ex Eliae commentario deprompta sint, in hac editione paranda magno nobis usui fuerunt. horum varietates infra pro codicis vetustate illibata subiciuntur. produnt memoriam codicis C. sed in antiquis scholiis quibusdam locis primaria verba situ evanida recentiore manu resecta sunt; quae qui correxit, codicem Vindobonensi consimilem in usum vertit. scholia descripta sunt H. Vitellii opera et comitate.

℣. 6^r El. p. 40,4 man. ant. Ἐπειδὴ μετὰ τὸ προτελεῖσθαι || 6 ὑποδυσώμεθα || 7 post διδ. add. ἡμᾶς || 11 ἐνός om. || 18 διερχόμεθα || 20 ἄγγελος || p. 41,2 δεῖ || τοῦ om. || 5 δτου εἶναι] δτουοῦν || ἐπεὶ] ἐπὶ || 16 λοιπῶν] ℣. 6^v || 18 ποιεῖσθαι σχ. coll. || 19 τοῦτο] οὗτοι || 21 σαφηνίσει || οὗτος || 22 τεσσ.] τριῶν || 22. 23 ὡς—προλαβοῦσι om. || p. 42,3 οἶον om. || γαλήνια || 7. 9 τὸν] τῶν || 9 λέγει || 11. 12 tit. et lemma om. || 13 καὶ λέγ. ὅτι om. || 14 ante ἀναγκ. et ἐνδεχ. add. τοῦ, sed locum manus recens refecit || 17. 18 καὶ τὸ διαλ.—διαλέγεσθαι om. || 19. p. 43,4 καθολ.—ἀναγκαίου] διὰ τοῦτο καὶ προεργῆ || p. 48,4 τινὰ] δὲ || ἀντιπαράκεινται || 5 alt. καὶ om. || 6 ἑαυτὸ] ἑαυτοῦ m.² || 6. 9 αὐτῇ—ἐχομεν om. || 9 ἐστι om. || 9. 10 τὰ δι' ἄλλο αἰρετά || 10 ἡ om. || 11 τοῖς—ζώοις om. || ἐπιδέχοιτο || 12 ἐν γ. ὑποδ. coll. || δυν.—ὑποδ. om. || 13 ὡς εἴρηται add. m.² || 13. 15 οὐκ—δντος] ἀναγκαίου εἶπεν || 15 ἐπειδὴ ἡ] ἡ γὰρ || 16. 17 ἀγαθὸν—ἑαυτὰς] ὡς μὴ δι' ἑαυτοῦ αἰρετῇ || 17. 19 ἡ γνωσῖς—τὰ πράγμα.] ὡς μὴ παραίτησιν δεχομένη || 21. 23 τοῦτο—χυμοῦ om. || 23 ὥσπερ καὶ] ὡς ἡ || 24. 25 αὐτῇ—ἐνεργείαις om. || 25 τοῖνον om. || 26 ἐντ. ἐχρήσ. coll. || ὁ Πορφ. om. || 27 ἐστιν om. || 27. 30 πᾶσα—φύγωμεν om. || 31 post πραγμάτων pergitur αὐτίκα περὶ τῶν γενῶν τε καὶ εἰδῶν. τὰ δντα πάντα ἡ ὑπερστώτα εἰσιν ἡ ἐν ψυαῖς ἐπινοαῖς θεωρεῖται. καὶ ὑπερστώτα μὲν εἰσιν, ὅσα (p. 47,1) || p. 47,1 εἰσὶ || 2. 3 ἐξ ἡμῶν om. || 3 λεγ.] θεωρούμενα εἰσὶν || 6 οἶδεν om. || 7. 9 ἐκ τῶν—ἐπιποκένταυρον om. || 9 καθὼ || 10 ἡ ἐν ψυαῖς ἐπὶν. θεωρ. ἡ ὑπερστώτων δντων || φησὶν om. || 11. 12 εὐλόγους—διαφωνία om. || 12 ἔλεγον γὰρ τῶν παλαιῶν οἱ μὲν || 13. 14 καὶ οἱ τοιοῦτοι om. || 14. 23 Ἀντισθ.—ἀλλήλους] Ἀντισθ. δὲ οὐχ οὕτως ἔλεγεν. || 24 δειγθέντος δὲ τούτου || 24. 26 οὐ—ἐξεδέχ.] ἄλλη ζήτησις || 27 τὰ καθόλου—εἶδη om. || post σώματα add. ἐστιν || 28. p. 48,11 εὐλόγους—καθόλου om. || p. 48,11 ἐτι] δειγθέντος οὖν ὅτι ἀσώματα || 12 οὐδέποτε γὰρ || χρόνον] καιρὸν || 14. 16 οὐκ—ἐξεδέχ.] ἄλλη πάλιν ζήτησις || 18. 25 οἶον—παραδείγματος om. || 28 εἰσι om. || 29 ἔχουσι] exprl.

℣. 7^r El. p. 52,30 man. ant. ὁ Πλάτων ε' γένῃ λέγει (τοῦ δντος), οὐσίαν, ταυτόν, ἕτερον, κίνησιν, στάσιν. πάντα γὰρ τὰ δντα, ἡ (p. 53,1) || p. 53,3 στάσις] exprl.

℣. 7^v El. p. 53,18 man. ant. Τὸ εἶκοι σημαίνει γ'· πρέπει, ὁμοῖοι, φαίνεται, ᾧ νῦν κέχρηται.

℣. 7^v El. p. 52,1 man. post. Τριττῇ τοῦ γένους ἡ διαφορὰ καὶ ἐν μὲν αὐτοῦ σημαίνόμενον || 2. 3 μετὰ—καλοῦσιν om. || 3 alt. οἱ om. || 4. 12 ἐνταῦθα—λέγονται om. || 13 post pr. ἐμψυχος add. ὡς πατήρ, δ καὶ ἐμψυχον προσεχὲς καλεῖται, πόρρω δὲ ἐμψυχον ὁ πάππος || post ἄψυχος add. ὡς πατρίς || καὶ ἐμψυχος—μητρὶς (26) om. || 27 σημ. τοῦ γένους om. || εἶδος exprl.

℣. 7^v El. p. 55,2 man. post. Πρὶν εἰπεῖν || τὰ δύο τὰ || 3 δευτ. μὴ δντος om. || 4 λέγ.] φανερόν || ἐκᾶτ. αὐτῶν om. || 5 γὰρ om. || 10. 11 καὶ τὰ δεύτ.—φαίνεται] καὶ πρῶτα τὰ δεύτ. τῇ φ. || 11 ὁ om. || 17. 18 βουλ.—οὐκ οὖν om. || 18 αὐτῷ om. || 19 ἐπειδὴ αὐτῇ om. || χωρ. τοῦζ. μὲν. coll. || δέον || 19. 20 τοὺς συνέχ. om. || 20 ἐπεὶ—δύν.] ἀλλ' οὐ δύν.

στῆναι || 21. 22 καὶ ἐπειδὴ—γῆς] οἱ μὴ ὀρυσομένης γῆς γενέσθαι οὐ δύνανται || 23 ὀρύξεως] expl.

f. 8^r El. p. 58,9 man. post. Πῶς ὑπογραφὴ τοῦτο ἐστίν; ὅτι ἐκ τῶν κατὰ || 12. 13 τοσοῦτον—ὀρισμῶ om. || 13 post pr. τὸ add. γὰρ || 15 αὐτοῦ (alt. l.) || 16 ἐπεισοδ.] ἐπουσιωδῶν || 17. 18 καὶ ἐπεισ. αὐτῶ ἐστι om. || 18 καὶ ὑπογρ. || 19 μὴ om. || ὀρισμός] expl.

f. 9^r El. p. 60,29 man. post. Περὶ εἰδους. διὰ τί ἀνωτέρω τὴν || λέγ.] φαμέν || p. 61,1 ἡγουν προόδου om. || 2. 3 ὡς—μερικ. om. || 3 ἡ διαφ. τοῦ εἰδ. om. || 4. 5 τὸ δὲ—διαφορᾶς om. || 6 ὑποστάσεως καὶ om. || 8 γινώσκεται] expl.

f. 9^v El. p. 64,1 man. ant. (πῶς) ἡ οὐσία διαιρεῖται εἰς || 2 τί οὐσα om. || 3 λέγ.] φασιν || 4. 5 δίκην—δύρους om. || 6 διακονήσῃ || 6. 7 δίκην—ἐπιδέχονται om. || 7 ἀρμόζει om. || 8 τῇ οὐσίᾳ μόνον || ἀρμόζει γένεσιν || 8. 9 οἶον—τις om. || 9 τί γὰρ ὅν || 10. 11 καὶ λέγομεν ὅτι—ὅτι om. || 12 εἰς τὸ ὅλον om. || 13 alt. εἰς om. || post ξμφ. add. τὸ γὰρ ἐμφυχόν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος σύγκειται || 15 pr. διηρέθῃ om. || 18 ἀτοπον] expl.

f. 10^r El. p. 66,21 man. ant. Καλῶς || post προσεχ. add. εἶδος || 22 τὰ γενικώτατα || προσεχῇ expl.

f. 12^v El. p. 77,21 man. post. Κοινῶς διαφορὰ || 22 διὰ τοιαύτ. αἰτίαν om. || 23. 24 εἰ—χρόνον om. || 25. 26 κατὰ—χρόνον om. || 26 οὐδὲ || 27 γίνεται] expl.

f. 19^v El. p. 101,31 man. post. Ὅτι ἡ καθόλου διαφορὰ || 31. 32 πρὸς—γένεσιν om. || 34. 35 ὁ γὰρ—ἀποκλῆρ. om. || 35 καὶ διὰ τί ὡς || 36 διὰ τί μὴ || ἐμύγη—ἀναίτιον (p. 102,2) om. || p. 102,2 τούτου et καὶ om. || 3 μίγν.—διαφορᾶ om. || 5 εἶδει om. || ἔχεις] ἐστι || 6 ἡμιόνω] expl.

f. 21^r El. p. 104,5 man. post. διάφορα || 7 post συμβ. add. πλεοσι || μόνον || 8 δευτερον δὲ || 8. 9 καὶ ἀντικατ. καὶ om. || 9 pr. ἐστιν om. || 11 ἤττον] expl.

M MONACENSIS 399 [Hardt IV p. 233] chartaceus saeculo XVI scriptus eam huius libri formam servavit, quam in illa quam supra [p. V] dixi disputatiuncula p. 8 sq. fontibus detectis adumbravi additoque specimine p. 20 sq. illustravi. quamobrem excerpta hoc loco apponere supersedi, praesertim cum hoc commentarium haud dubie propius absit a Davidis libro, cuius editionem si paraverimus, occasio erit pluribus de illo exponendi.

P PARISINUS 1977 [H. Omont II p. 173] chartaceus saeculo XV scriptus f. 1—20^r prolegomena philosophiae, quae in hac editione p. 1—35 leguntur, exhibet¹⁾. sequitur ἀλκινόου λόγος διδασκαλικὸς τῶν πλατῶνος δογμάτων. de fide codicis, quem H. Diels contulit, p. XI exposui.

Q MARCIANUS 201 [vide praefationem Ammonii in Porphy. Isag. comm. p. XXXI] Eliae auctoris illustrata testimonia nobis suppeditavit atque scholiis in marginibus ex Elia adscriptis huius libri memoriam mendosam nonnullis locis sublevavit, quamquam et librarii socordia homoeoteleutis praeteritis aliisque mendis admissis scholia maculis adpersit et scholiastae libido expositionibus contractis, ordine turbato, corrupta memoria illa deformavit. tamen pro codicis vetustate omnes varietates eorum, quae H. Vitelli in usum nostrum descripsit, apponendas esse iudicavi.

f. 1^r El. p. 42,13 Τὸ ὅν προέταξε τοῦ ἀναγκαίου ὡς καθολικώτερον. τὸ γὰρ ὅν φέρεται καὶ κατὰ ἀναγκαῖον καὶ κατὰ ἐνδεχόμενον. ἀναγκαῖα δὲ λέγεται τὰ αἰεὶ ὡσαύτως ἔχοντα, ὡς τὸ πῦρ θερμαίνειν, ἐνδεχόμενα (16) || 16 οἶον] ὡς || 17 ὅν.—περιπ. om. || καὶ] ὡς || 18 μὴ

¹⁾ Titulo προλεγόμενα σὺν θεῷ τῆς φιλοσοφίας πορφυρίου H. Omont seductus est, ut haec Porphyrii prolegomena in philosophiam diceret.

περιπατεῖν μὴ δὲ διαλέγ. || p. 43,2 pr. καὶ om. || 5 pr. καὶ om. || 6 αὐτὴ—ἐχομεν (9) om. || 10 ἡ om. || 11 δέχοιτο || 13 ὡς εἴρ. om. || ἀλλήλοισι om. || 14 post pr. ὄντος add. ἡ χρησίμου || καὶ—ὄντος om. || 15 ὄντος—πράγματα (19) om. || 20 φευκτὸν || αἰρετὸν || 21 τοῦτο—χυμοῦ (23) om. || 23 καὶ ὑγ. || ἡ ὑγ. || 25 ταῖς—ἐνεργείαις om. || τοῖνον om. 26 ἐνταῦθα ὁ Πορφ. om. || 27 πᾶσα—φύγωμεν (30) om. || p. 44,4 λέγει—σκοπὸν om. || 8 εἰτα] καὶ || 9 τινὲς—τρόπον (16) om. || 18 φασί τινες om. || λέγ.] φασὲν || 19 ὡς μεμαθ. om. || 22 μὲν om. || ἀναγκ. εἶπεν coll. || τῶν ε' φωνῶν || 23 χρησίμη || πρὸς—δτι οἶμ. || 25 τούτου || κατ.] exprl.

f. 1^r El. p. 45,21 Τὸ στοχαζόμενος || 23 εἰσαγ.] exprl.

f. 1^v El. p. 56,12 Τὶ διαφέρει ὁρος ὑπογραφῆς; ὁ ὁρισμὸς ἐκ || 16. 17 λευκογρ.] exprl.

f. 2^r El. p. 60,24 Οὕτως || ἐστι om. || 26 ζητεῖταισάν τινες διὰ || 29 φησιν || p. 61,2 μερικὰ || 4 μόνον || 6 post εἶδος add. τῆς διαφορᾶς || 8 post γινώσκ. pergitur ἰστέον ὅτι γ' ὑπογραφὰς λέγει τοῦ εἰδους· α' τὸ ἀναγόμενον ὑπὸ τὸ ἀποδοθὲν γένος, β' εἶδος τοῦτ' ἐστὶν οὗ (25) || 26. 27 ἐν—κατηγ. om. || 28 μόνον || καὶ ὦ || ὡς || 30 τῷ || τὸ || 33 ἡ δὲ λέγ. || 34 δὲ om. || 34. 35 πᾶν—γένος om. || 35 post εἰδικ. pergitur ἐπιλαμβάνονται τινες τοῦ φιλοσόφου ὡς τῇ διαλλήλῳ δεῖξει χρησαμένου. καὶ λέγομεν (p. 62,12) || p. 62,13 τὰ περι—λόγοι om. || δέωνται || 14 post ὑπόστ. add. περι ὧν ὁ λόγοι || 15 τὴν δι. δεῖξιν] ταύτην || 16 ἐστι αὐτὰ coll. || τῆς δ. δεῖξ.] ταύτης, οὐ φευκτέον || 17 alt. τὴν σχ.] αὐτὴν || 19 ἀλλ'—διαδέχ. (20) om. || 20 γάρ om. || 21 καὶ εἰς—λόγου om. || 22 διὰ—δεῖξει] περι τῆς διαλλήλου δεῖξεως || ζητοῦμεν om. || 23 ἐχρήσατο καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ὑπογραφῇ. || 26 ἄτομα] exprl.

f. 2^v El. p. 63,6 Παραδείγματα φωστῆρες || 7 καὶ τοῦτο—νῆσος (9) om. || 13 φημι om. || 14. 15 ἐκ τῶν—κατηγορίαι om. || 16 μόνῃ om. || 16. 17 δι' αὐτῆς—ἐχων om. || 18 θεῶν τε] exprl.

f. 2^v El. p. 63,19 ἔστι δὲ καὶ δι' ἐτέρου παραδείγματος τοῦτο σαφέστερον δεῖξαι. ὑποκαίσθωσαν || 24 τοῦ δὲ] καὶ τοῦ || 25 διαιρεῖται om. || 27 pr. καὶ om. || 28 καὶ om. || post ἀνθρ. add. τὸ ἄλογον εἰς ἱππον βοῦν κύνᾳ || 31 μετ' αὐτὸ] ὑπ' αὐτοῦ || ante ὑποβεβ. add. εἰσὶν εἰδη || 34 τοῦ om. || ὑπαλλήλα] exprl.

f. 2^v El. p. 67,9 Κέχρηται δὲ καὶ τῷ δευτέρῳ παραδείγματι τῷ ἀπὸ τῶν γενεαλογιῶν || 10 κέχρ.] μόνῃ ἀρκεῖται || 16. 17 δτι—γενεαλογίαις om. || 20 ἔστιν ἐν] δτι || 23 σημαίν.] exprl.

f. 3^r El. p. 73,27 Διὰ τοῦ εἰπεῖν || 29 ἡμῖν || 30 μόνον] exprl.

f. 3^v El. p. 74,2 Καὶ ἐνταῦθα || 20 τὸ ἄτομον—τὸ ἄτομον (24) om. || p. 75,9. 10 διὰ—ἐξητάσαμεν om. || 10 οὖν om. || 11 μέχρι—λόγων om. || λογικὰ] περὶ τοῦ εἰδους || 12 μὲν om. || 13. 14 καὶ δύο—ἀτόμων om. || 14 βαδ. δδ. coll. || 16 ἡ μὲν καθ. ἔοικεν coll. || 22 τὸ μὲν τὸ pr. om. || 23 καὶ om. || 28 γάρ om. || 31 τοῦτο δεύτερον om. || 32 τεσσ.] τῶν || p. 76,1 primum καὶ om. || 4 τὸ αὐτὸ ποτε coll. || 7 καὶ ἄλλω—ὑπάρξαι] ναί || 8 τὸ] τῷ || 11 τοῦτο τρίτον om. || 16 ταῦτα—θεωρία om. || 20 φασίν om. || 23 γενικώτατον] exprl.

f. 4^r El. p. 76,28 ἄλλως. Μετὰ || post κατηγ. add. τό τε εἶδος καὶ τὸ γένος || ἐλθωμεν καὶ om. || ἐν τῷ om. || p. 77,1 ὅποιον || τοῦτ'—εἶδος om. || 1. 2 ἤλθεν || 2 καὶ ἐπὶ om. || ἡ—ἄλλως] ἡγουν || 3 φημι om. || τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος || ἐλθωμεν καὶ om. || 4. 5 μέση—συμπλ.] αὕτη γὰρ τὸ μὲν γένος διαιρεῖ τὸ δὲ εἶδος συμπληροῖ || 8 τῆς ante μέσης coll. || ἀλλ'—σημαίν. (12) om. || 13 τριχῶς δὲ ἡ διαφορά. διὰ τί; ἐπειδὴ πάντα || 14 ἡ οὐσία] τριττά· ἡ γὰρ οὐσία || τὸ δὲ συμβ. om. || 14. 15 ἡ ἀχ. ἡ χωρ.] χωριστὸν καὶ ἀχώριστον || 17 διαφέροντα om. || λέγ. διαφέρ. om. || 18. 19 διαφέρ. om. || 19 ἐφ'—αἰτίαν (22)] διὰ τί δὲ τούτων ἔτυχον τῶν ὀνομάτων, τοῦ κοινῶς λέγω καὶ τῶν λοιπῶν; || 24 διαφ. om. || 25 τῷ αὐτῷ coll. om. || 25. 26 κατὰ—χρόνω om. || 27 γενήσεται || οὔτε—γεωρὸς om. || 28 καλῶς—ἐνεργ. om. || γάρ] δὲ || 28. 29 τὰ ἀντικ. om. || 29 καθά—χρῶμα (32) om. || 32 διαφορά om. || 34 ἡ] οὐδὲ || p. 78,1 τοιαύτη om. || ἡ ἄλλοπ.—ἄλλοια (3) evan. || 3 ἡ om. || 4 κατὰ συμβεβηχὸς || 5 διὸ—πάρειθεν (7) om. || 13 ante καὶ add. τὸ || λέγεται—δευτέρα αἰτία (15) om. || 15 pr. ἡ om. || 22 καὶ αἰ—οὕτως om. || 24 ἀόριστος || παραμετρ. || 25 γάρ om. || 27 ἐνσκιρ.—Εὐρύκλεια (28) om. || 29 post ἔστιν add. ἡ διαιρούσα τὸ γένος || διαιρετ. — συστ. δὲ om. || 30 ὁρισμούς] exprl.

f. 5^v El. p. 88,13 Ἀποροῦσί τινες πῶς τὸ πεφυκέναι πλεῖν ἴδιον ἀνθρώπου· εἰ μὲν τὸ (14) || 15. 16 εἰ δὲ—πεφυκ.] οὐ τοῦτό φησιν, ἀλλὰ τὸ πεφυκ. || 17 post ναυτ. add. τὸ τοὺς

οἰακας ἐγχειρίζεσθαι || τρίτον—πλεῖν] τοῦτο, φησὶν || 18 τινοςοῦν] οὖν || 20 δεκτ. om. || 21 πρὸς δ φ.] λύσεις || 23 post ἀνθρ. add. ἐστὶν || 25 τοῦ om. || 29. 30 πρὸ αὐτῆς] πρώτης || 31 διαφέρ.] expl.

§. 6r El. p. 90,7 Ἰστέον ὅτι διαφέρει τὸ πρῶτον (8) || 8 τοῦτο || 11 μόνον || 13 ὡς] δ || 13. 14 δ—ἴσον om. || 14 τὸ καὶ || 20 ἐστὶ om. || 23 οὔτε || λέγεται || 26 ὁ om. || 27 πατήρ] expl.

§. 6r El. p. 91,10 Ἀντίπεπονθεν τοῦ συμβ. || 14 ποιεῖ || 17 δὲ om. || 19 λέγε || 20 τὴν—εἰρ.] συμβεβηκός ἐστιν δ γίνεται καὶ ἀπογίνεται || τοιαύτην om. || 21. 22 ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ καὶ om. || 26. 27 ὑπάρχει] expl.

§. 6r El. p. 93,11 Ἐπειδὴ || 12. 13 τῷδε—τρίτῳ] καὶ τῷ γ' λέγει τὰς διαφορὰς αὐτῶν καὶ τὰς κοινωνίας || 14 πασῶν om. || 15 λέγει δὲ κοιν. || καὶ ἔδει—διαφορὰς (23) om. || 23 τὰ γάρ] ἐπειδὴ τὰ || 24 ἐαυτοῖς om. || 25 primum οὔτε om. || 26 τῷ] τὸ || καὶ οὐκέτι—ἀπειροδύν. (27) om. || 27. 28 καθό—πάντων] ἐπεὶ δὲ πάντων μία || 28 καὶ ταῦτα—κοινωνίας (30) om. || 30. 31 καὶ—κοινωνίαν] λέγει δὲ || 32 ἡμεῖς προσθ.] ὁ δὲ Ἥλκας ὁ φιλόσοφος προστίθῃσιν || αὐτῶν om. || p. 94,1 δὲ om. || 3 αὐτῶν om. || 3. 4 ἐλθωμεν—διαφορα] αἱ δὲ διαφοραὶ διχῶς λαμβάνονται || 9 κατηγορεῖται om. || 9. 10 οὐ—εἶναι om. || 12 ὡς εἴρ. om. || 14 εἶδος δὲ coll. || οἶον ἀνθρ. om. || 15 ὡς om. || 16 αὐτό || 19 pr. καὶ om. || ἀλλὰ—τοῦ] ἐκ δὲ τοῦ || 25 ἄδ.] δεκτικὸς || 26 καὶ σὺ καὶ || 27. 28 ὦν—διάφοροι om. || 29 κατηγοροῦνται || 30 ἐστὶν] expl.

§. 6r El. p. 95,19 Ἰστέον ὅτι ἐπὶ τῆς κοινωνίας καὶ διαφορᾶς γ' λέγει κοινὰ καὶ ζ' ἴδια. πρῶτον (20) || 22 μόνα || 27 τὸ τῷ || 29 χέρῃται || 33 alt. τοῦ] τοῦτο || 34 φωνή || p. 96,1 κατηγορεῖται || 1. 2 ἐν—δεύτ. om. || 2 πρότερον || 4 αὐτῶν om. || 9 διό—κατῃ. αὐτῶν (15) om. || 18 pr. τὸ om. || 18. 19 ἄλλο || 19 ἔοικεν om. || post ταῦτα add. μὲν || 20 ἡμεῖς—προσεθ.] ὁ δὲ φιλόσοφος Ἥλκας φησὶ || alt. τρία] πέντε || 23 τῶν δύο om. || 26 τρία om. || 28 ἀντιστρ.—ἀνθρ. om. || τι om. || 29 post εἶδος add. ὡς τὸ γενικώτατον || 30 pr. ἐστὶν om. || 31 ἡ δὲ—γενέσθαι om. || p. 97,2 τοῦ om. || 4 ἔστι] expl.

§. 7r El. p. 95,5 (Ἐπειδὴ) ἐν πάσαις || 6 ταῖς διαφ. || εἵπομεν || 7 δὲ om. || 10 ἔστιν om. || 11 συνεισφέρεται καὶ οὐ om. || 12 εἴ τι] ἔστι || 18 ἀνθρ.] expl.

§. 7r El. p. 97,9 Παραβαλὼν || τὰ om. || 11 alt. πρῶτον om. || λέγων om. || παραβαλεῖν || 13 τις om. || παραβάλλον || 14 δεῖ] δὲ || παραβάλλειν om. || 16 μὲν om. || 19 ἔτι om. || 21 αὐτᾶ] αὐτῶν || 22 μεταδιδοῦν || 24 ὅτι] τὸ || 26 φύσει τοῦ εἶδ. coll. || 27 γένους δὲ μὴ ὄντος || 28 τὸ ζῶον om. || 30 ζῶον—αἰσθ.] οὐσία λέγ. ἐμφυχος καὶ ζῶον || p. 98,1 ἀντιπλεον.] πλεον. || 2 οἶον—περιέχει om. || pr. καὶ om. || 8 τέσσερα om. || 9. 10 εἴ τι (utrobique) || 10 ἀμφότερα om. || 11 pr. καὶ om. || 14 καὶ οὐσία—αἰσθ.] καὶ ζῶον ἐστὶ. καὶ Σωκράτης || 16 φύσ. pr. coll. || δεύτ. δὲ || 23 ἐν αὐτῷ || 32 ὡς—μεμαθίζαμεν om. || ἐπὶ] περὶ || 33. 34 κύκλον λέγομεν καίτοι λευκόν, καίτοι || p. 99,4 περιπατεῖ] expl.

§. 7v El. p. 99,19 Μέθοδος δι' ἧς ὀνησόμεθα ὕσων δὴποτε || 20. 21 ἔστι—αὕτη om. || 24 τῶν om. || 25 φημί] τοῦτ' ἔστι || 26 ὥσπερ—δέκα om. || 27 ὁμοίως δὲ || 28 καὶ om. || λάβης om. || 29 εὐρήσεις om. || οὔσας] τοσαῦται || αἱ σχέσεις || ἀπορ. δὲ ὅτι om. || τί δὲ || 30 καὶ λέγ. om. || ἐπειδὴ om. || 31 διὰ—ὅτι (100,1) om. || p. 100,1 τί δὲ || 2 καὶ λέγ. ὅτι om. || εὐλ. καὶ τοῦτο || 3. 4 τὰς λοιπὰς || 5 παραβάλλω || 8 καὶ—τούτου om. || 12 αἱ et oi om. || 15 ἀλλ' ἄλλου (δὲ om.) || 22 ταῦτα—θεωρεῖα om. || 25 πραγμ.] expl.

§. 8v El. p. 101,29 Εἶδος εἶδει οὐ μίγνυται πρὸς ἄλλου εἶδους γένεσιν· πῶς οὖν ἵππος (30) || 30 καὶ om. || 34 τῷ om. || p. 102,2 καὶ om. || 3 μίγνυται—διαφορᾶ om. || 5 ante μίγν. add. καὶ || 11 alt. τὸ] τῷ || 12 utrumque τῷ] τὸ || 13 ἀεὶ] expl.

§. 9r El. p. 103,4 Παραβαλὼν || 5 καὶ om. || 6 post ἴσον add. καὶ || 7. 8 τὸ δὲ—συμβ. om. || 9. 10 εἴ τι || 10 μετέχ.—καὶ ἐπίσης (12) om. || 17 γλαστικόν || 17. 18 καίπερ—εἶναι om. || 20. 21 ταῦτα—ἰδίου om. || 22 συγκρ.] λέγει συγκρίνων || 24 διεστηγμένων τοῦ παντός || 32 τε om. || p. 104,7 μόνον || 8. 9 ἀντιστρ.—ἀντιζατ. καὶ om. || 9 ἐστὶν om. || 12 πᾶσα] παροῦσα || Πορφ.] expl.

ab homine rudi exaratus prolegomenis philosophiae et prooemio caret ac f. 1^r—19^r commentarium exhibet in fine mutilum, nam lemmate, quod p. 100,27 legitur, usque ad verba περιέχει γὰρ τὸ λογικὸν ἄνθρωπον (Porph. Isag. p. 20,1) continuato librarius media in pagina substitit ac commentarii quod restat (p. 100,28—104,12) transcribere supersedit. titulus in principio libri deest; qui ante lemma, quod p. 42,11 legitur, f. 2^r exaratus est Ἀμόνιος (?) εἰς πέντε φωνὰς τοῦ Πορφύριου, et ex parte evanuit et omni auctoritate caret. de fide codicis videas p. XI. contulit H. Diels.

CRAMERI editio in Anecdotis Parisinis IV p. 399—433 Oxoniae 1841 e in lucem prodiiit, ornata titulo *Appendix ad exempla philosophica e cod. Coisl. 387.*

II CONSPECTUS LIBRORUM MANU SCRIPTORUM ET IMPRESSORUM COMMENTarii IN CATEGORIAS SCRIPTI.

URBINAS 35 [vide praef. Porph. Isag. p. X] et Isagogen et Cate- A
gorias uberrimis scholiis ornatas exhibet. atque scholia in Isagogen f. 2^v—18^r, scholia in Categorias f. 21^v—54^r continentur variisque manibus scripta sunt. antiqua scholia saeculo X vel XI exarata, quibus f. 2^v—29^r occupantur, spectant ad Isagogen et Categoriarum partem priorem (p. 1^a1—4^b19), posteriora scholia saeculo fere XIII appicta f. 29^v—44^r exhibentur atque eam Categoriarum partem illustrant, quae p. 4^b20—11^a38 legitur. his interiecta sunt postrema scholia, saeculo XV scripta, quae ad eadem Aristotelis verba interpretanda pertinent. haec tria genera nunc a nobis in examen vocabuntur, nam quae inde a f. 44^v leguntur, ipsa quoque diversis manibus exarata, brevia atque ieiuna interpretationum frustula, non digna videbantur, quae describerentur. ex illis igitur postrema scholia ex Philoponi in Categorias commentario derivata sunt. ea quae saeculo XIII adiecta sunt ex Eliae libro fluxerunt. atque ex speciminibus, quae A. Mau comparavit, colligitur hunc scholiastam satis libidine rem egisse. nam scholia ordine saepe turbato apposita, omissis partibus artius contracta, coniecturis inculcatis deformata sunt. tamen ex scholiastae labore ad nostram editionem quibusdam locis fructum redundasse facile intelleges. antiqua denique scholia ex compluribus commentariis congesta sunt. ea quae ad Isagogen illustrandam pertinent, maximam partem ex Davidis interpretationibus fluxerunt. quaedam expositiones, quamquam eadem fere argumenta exhibent quae apud Davidem inveniuntur, tamen ab illius memoria abhorrent atque ex commentario nunc deperdito originem cepisse videntur. Eliae libri

vestigium non extat nisi in ea parte, quae apud Davidem et Eliam eadem forma utitur (El. p. 99,6 sq.). scholia ad Categorias appicta incipiunt a verbis *ὅτι ἐξ κεφάλαια προληπτέον παντὸς Ἀριστοτελικοῦ βιβλίου*. haec ex nullo eorum quae supersunt commentariorum derivata sunt, sed proxime accedunt ad Eliae artem interpretandi, cuius cognatio maxime dispicitur ex illo errore, qui est in verbis (f. 21^v) *τινὲς φήθησαν τοῦ παρόντος συγγράμματος τῶν Κατηγοριῶν τριττὸν τὸν σκοπὸν εἶναι, κακῶς εἰδότες (εἰληφότες?)*, ὥσπερ Ἀλέξανδρος καὶ Εἰδοτάδιος περὶ φωνῶν φασὶ τὸν σκοπὸν μόνον (cf. El. p. 129,10). tamen inveniuntur expositiones, quae apud Eliam frustra quaeruntur, sed in Olympiodori aliorumque libris leguntur. inter has et Eliae interpretationes eadem ratio intercedere videtur, quam inter Eliae et Davidis in Isagogen commentaria esse videmus. ac cum scholia ad Isagogen apposita, ut supra diximus, maximam partem ex Davide fluxerint, non vereor ne quis me audaciae arguat, si haec frustula Davidis commentarii deperditi esse coniciam. quaestionem ad liquidum perducere homo litterarum Armeniacarum peritus nulla opera poterit, quoniam Davidis commentarii versio Armeniaca aetatem tulit atque Venetiis 1833 in lucem prodiit (cf. praef. Porph. Isag. p. XLIII). nunc satis habeo duos locos proferre ad opinionem nostram fulciendam idoneos.

Urb. 35 f. 21^v

ταῦτα δὲ καὶ κεφάλαια λέγεται ὡς ἐν βραχεὶ τὴν διάνοιαν τῶν βιβλίων περι-
κλείοντα, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ζῳοῖς ἡ
κεφαλὴ ἐν βραχεὶ μεγέθει τὸ κύρος ἐστὶ
τῶν ζῳῶν τῷ τὰς αἰσθήσεις πάσας ἐν
ἑαυτῇ ἔχειν.

Urb. 35 f. 21^v

τὴν γνησιότητα δὲ (ζητητέον). οἱ γὰρ
πολλοὶ μὴ δυνάμενοι κρίνειν πράγματα
(συγγράμματα?), τῇ ἀξιοπιστίᾳ τῶν συγ-
γραφῶν κρίνουσι τὰ δόγματα. πόθεν
δὲ νοθεύεται καὶ κατὰ ποίους (πόσους?)
τρόπους, εἴρηται ἤδη ἐν Εἰσαγωγῇ.

Dav. in Isag. (Cram. p. 434)

κεφάλαια δὲ ταῦτα λέγονται, διότι τὸ
κύρος παντὸς τοῦ λόγου ἐπέχουσι. ὥσπερ
γὰρ ἡ κεφαλὴ τὸ κύρος παντὸς τοῦ ζῳοῦ
ἐπέχει, διότι αἱ αἰσθήσεις ἐν αὐτῇ εἰσιν
ἡ διότι τὴν βασιλεύουσιν τῶν αἰσθήσεων,
φημὶ δὴ τὴν ὕπασιν, αὐτὴ ἔχει, τὸν
αὐτὸν τρόπον καὶ ταῦτα τὰ λεγόμενα
κεφάλαια τὸ κύρος παντὸς τοῦ λόγου
ἐπέχουσιν.

Dav. in Isag. (Cram. p. 435)

εὐλόγως δὲ καὶ τὸ γνήσιον ζητεῖται...
καὶ γὰρ πολλοὶ οὐκ εἰσιν ἱκανοὶ κρίναι,
εἴτε καλῶς ἔχουσι τὰ ἐν τῷ συγγράμ-
ματι λεγόμενα εἴτε οὐ, ἀλλ' ἀγαπητὴν
ἡγοῦνται τὸ ἀκολουθεῖν τῇ δόξῃ τοῦ
ἀνδρός. ἡ δὲ αὐτοῦ ζητεῖται τὸ γνήσιον,
ἐπειδὴ εἰσὶ καὶ νόθα συγγράμματα.
γίνεται δὲ νόθον σύγγραμμα κατὰ τέσ-
σaras τρόπους. ἡ γὰρ δι' ὁμωנוμίαν κτλ.

haec quicumque legerit, iam non dubitabit, quin ab eodem sint profecta. quamobrem plura ex illis scholiis imprimenda curabimus, si Davidis in Isagogen commentarii editionem paraverimus. nunc tempus est reliquorum scholiorum fontes indagare. nam praeter Davidis librum schol-

astes non minus tria commentaria in usum vertit. ex quibus auctoris nomine apposito saepissime affert Simplicii expositiones, sive nota συμπικνός φησι addita argumentum ex illius commentario apposuit sive nota συμπικνός anteposita ampliorem excerpit interpretationem. sed inveniuntur scholia inde petita, quae nota carent ac cum aliorum expositionibus in unam interpretationem coaluerunt. maximam autem admirationem mihi movit Iamblichi nomen expositioni quae est de substantia praepositum (f. 28^v): ἐκ τῶν λαμβλίου. ἀπορήσειεν ἂν τις, πῶς οὐχὶ καὶ ἄλλοις πλείοσιν ὑπάρχει τοῦτο τὸ ἴδιον κτλ. sed accuratius quaerenti mihi persuasum est illam notam omni fide carere. nam quae sequitur interpretatio ex Simplicii commentario videtur excerpta esse eodemque ex fonte Iamblichi nomen haustum. restant Philoponus et Elias. atque Philoponum scholiastae in manibus fuisse, quamquam auctor non appellatur, docet scholion quod legitur f. 29^r incipiens ἀπλῶς γὰρ οὐδὲν ὑπ' οὐδενός οὔτε ὁ λόγος κινεῖται οὔτε ἡ δόξα, ὥστε οὐκ ἂν εἴη δεκτικὰ τῶν ἐναντίων, quae ad verbum concinunt cum iis, quae apud Philoponum p. 82,11 sq. exponuntur. hoc scholion, quod terminatur verbis ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης ἐροῦμεν (Philop. p. 82,23), excipitur alia expositione, quae incipit εἰ δὲ μὴ πάση τῇ οὐσίᾳ ἐροῦμεν ὑπάρχειν τὸ ἔκτον ἴδιον, τί δῆποτε μάλιστα αὐτῆς φησιν αὐτὸ εἶναι ἴδιον (Philop. p. 78,16), desinit παρὰ μέρους τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικὰ (p. 79,16). Eliae autem liber num scholiastae praesto fuerit, dubitatur. nam quamquam scholia occurrunt, quae proxime absint ab Eliae ratione interpretandi eiusque verba quodammodo reddunt, tamen quo longius in conferendo progredimur, eo clarius apparere videtur diversus fons. quamobrem horum quoque scholiorum originem a Davide repetere praestat. id ut perspiciatur, pauca specimina ex iis, quae A. Mau descripsit, infra subiciam.

f. 24^v man. ant. El. p. 169,5 γνωριμώτερον καὶ οἰκειώτερον. διὰ τί εἰπὼν γνωριμώτερον ἐπηγγαγεν οἰκειώτερον; ὅτι τὸ (6) || 6 τὰ om. || 11 δηλοῦσαι] exrl.

f. 24^v man. ant. El. p. 169,12 τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον. καίτοι τὸ ἄνθρωπος οὐκ ἴδιον σωκράτους ἀλλ' εἶδος. ἀλλὰ φαμεν ὅτι οὐ τὸ κυρίως ἴδιον ἐνταῦθα λέγει, ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἦττον (13) || 14 μᾶλλον bis om. || φαμεν] ἐκάλεσεν || 15 ὁ—ζῶον om. || 17 τῶν γὰρ κατηγορουμένων τὰ μὲν εἶσι παρὰ φύσιν τὰ δὲ κατὰ φύσιν. καὶ παρὰ φύσιν μὲν ἐκεῖνα λέγομεν, ὅτε οὐσία συμβεβηκόςτος κατηγορεῖται κτλ.

f. 27^r man. ant. El. p. 175,34 καταγνοὺς ὁ ἀριστοτέλης || 35 ὡς τοῦ μὲν πάση μὴ μόνῃ δὲ ὑπ. || p. 176,1 ὡς om. || ὑπάρχ. om. || 1. 2 ἐφ'—οὐσίας] μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον τὸ ἀπὸ τῆς δεξιῆς ἴδιον· οἰκεῖαι γὰρ εἰσιν αἱ δεῖξεις ἐν τισι τῶν κατηγοριῶν, ὥσπερ κατὰ τὸ ποιὸν τὸ τοῖόνδε καὶ κατὰ τὸ ποσὸν τὸ τοσόνδε. οὕτως δὲ καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν τὸ τὸδε τι· φησὶ γὰρ ὅτι ἴδιον οὐσίας τρίτον || 3 ὁλοῖ δὲ || 5 ὡς om. || 6. 7 καὶ ὁ ἀνδρ.—γενέσθαι] καὶ ἔμπαιν || 8. 9 πρὶν—καλεῖ] πρὸ τοῦ ἐπισκευασθῆναι || 10 συναμφοτέρων δὲ τουτέστι τὸ τὸδε τι τὸ μερικὸν ὑποκειμενον ἦτοι τὴν ἄτομον οὐσίαν. τοῦτο δὲ μόνῃ καὶ οὐ πάσῃ ὑπάρχει τῇ οὐσίᾳ. μόνῃ, ἐπειδὴ τῇ ὕλῃ οὐχ ἀρμόζει κοινῇ ὑποκειμένῃ οὕτῃ τὸ τὸδε τι. κτλ.

f. 27^r man. ant. El. p. 178,15 ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις. ἐπειδὴ τὸ τὸδε τι σημαίνειν εἰ καὶ μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπῆρχεν καὶ ταύτῃ ἴδιον ἢν τῆς οὐσίας, οὐχ ὡς πράγματι δὲ τῇ οὐσίᾳ ὑπῆρχεν, ἀλλ' ὡς φωνῇ, οὐ πρότερον καταπαύει τὸν περὶ τῶν ἰδίων τῆς οὐσίας λόγον, πρὶν δ' τὸ ὡς πράγματος ἴδιον εὔροι. καὶ ἐπεὶ ὡς πράγματος ἴδιον τῆς οὐσίας τὸ δέχεσθαι ἐναντία· μόνῃ γὰρ τῇ οὐσίᾳ καὶ τοῦτο ὑπάρχει· τῷ δέχεσθαι ἐναντία ἔπεται τὸ μὴ ἔχειν ἐναντίον· οὐδὲν

γάρ δεχόμενον ἐναντία ἐναντίον ἔχει· τῷ δὲ μὴ ἔχειν ἐναντίον ἀκολουθεῖ τὸ μὴ δέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. διὰ τοῦτο πρότερον ταῦτα παραδίδωμι κτλ.

f. 28^v man. ant. El. p. 184, 23 ἀποροῦσι τινες εἰ μόνῃ ἡ οὐσία ἐπιδέχεται τὰ ἐναντία. πῶς ἡ γραμμὴ || 26 εἰ || ἡ || post μὲν add. γάρ || pr. ἡ om. || 27 ἡ δὲ (εἰ om.) || post φυσικῇ pergitur οὐκ αὐτὴ ἐστὶν ἡ δεχομένη ἀλλὰ τὸ σῶμα· ὅλην γάρ κατὰ τὴν γραμμὴν ἐδέξατο. ἡ καὶ οὐδὲ ἡ γραμμὴ μεταβάλλει, ἡ δὲ ἄτομος οὐσία καθὼς ἄτομος. πάλιν ἐτέρᾳ ἀπορίᾳ, ὅτι πῶς ἡ αὐτὴ πράξις καὶ σπουδαία ἐστὶν ὡς πρὸς τὸν ἀκόλαστον καὶ φάλη πρὸς τὸν σῶφρονα· οὐ γὰρ ἐστὶν εἰπεῖν ὅπερ ἡ ἀντιπαράστασις τοῦ ἀριστοτέλους κτλ.

f. 29^v man. post. El. p. 185, 14 τέτακται μετὰ τὴν οὐσίαν, ἐπειδὴ ἰδίῳις δύο αὐτῆς κοινωνεῖ τὸ ποσόν, τῷ (15) || 15 post καὶ add. τῷ || 16 τὸ ἥττον || κατ' ἄμφω τ.] καθ' 2 καὶ || τῷ γὰρ—οὐσίᾳ (17) om. || 18. 19 εἰκότως—αἰτία] καὶ || 19 ἀν. ὅλη coll. || οὐσα καὶ ἄποιος om. || 20 πρῶτον || εἰθ' om. || τρίτῃ—ἐπειδὴ (32)] καὶ ὅτι || 32 καὶ τὸ δεύτ. || 33 τὸ δὲ—δεύτ.] ἄπερ εἰσὶ || post ποσοῦ add. ὡς καὶ ἡ κοινὴ συνήθεια εἰώθε λέγειν (expl.)

f. 29^v man. post. El. p. 186, 15 ὥσπερ τὸ λογικὸν τοῦ ἀλόγου προτέτακται, οὕτω καὶ (16) || 16 προτέτ. om. || 17 post συνεχ. add. τῇ ἀξίᾳ || τὸ διωρ. om. || 18 τοῦτων γάρ ἔκ. (τῶν ὄντων om.) || πολλὰ] expl.

f. 29^v man. post. El. p. 187, 1 συνεχές ἐστὶν οὐ τὰ μόρια (2) || 2. 4 τοῦτ'—ἀλλήλοισ] οἶον τῆς γραμμῆς τὰ μόρια πρὸς ἓνα κοινὸν ὅρον συνάπτει τὸ σημεῖον || 5 ἐπεὶ—αὐτά] εἰ γὰρ οὕτω λάβωμεν || 6 post διωρ. add. εἰ οὖν τὴν γραμμὴν διέλθῃς εἰς τμήματα, τὰ μόρια αὐτῆς κατὰ τὸ σημεῖον συνάπτει ἀλλήλοισ (cf. v. 3) || καὶ φθαρτ.—συνεχοῦς (12) om. || 13 δὲ om. || τὰ γάρ—ὅρον (14) om. || 15 τὰ μόρια (pr. l.) || 15. 16 ἓν—ὅν.] εἰ γὰρ οὕτως || 16 συνεχές] expl.

f. 29^v man. post. El. p. 188, 29 ὁ ἀριθμὸς ἐξ ἀνάγκης διωρισμένος· εἰ γὰρ ἦν συνεχές, ἔδει || 30 post μονάδα add. τὴν ποτὲ μὲν μετὰ τοῦδε ποτὲ δὲ μετὰ τοῦδε λαμβανομένην || 31 ποιεῖ αὐτὸν coll. || 32 δέκα καὶ οὗτος om. || 34 μεριστῷ || 34. 35 καὶ ἀφαιρ. οὐ || 35 ἀπλ. οὐσα post ποιεῖ (26) coll. || ἐν πλάτει || 36 προστιθ. post οὐσα (189, 1) coll. || p. 189, 1 καὶ ταῦτα—λόγος (3)] καὶ ὁ λόγος δὲ || 4 post σιωπῇ pergitur ἐν γὰρ τῷ φίλος (187, 28) || p. 187, 31 συλλαβῇ] expl.

f. 29^v man. post. El. p. 192, 10 διότι οὐ μόνον τοῦ δεκάτου δύναται || 11 πεντακα- δεκάτου || εἰκοστοῦ || πολλῶν] expl.

f. 29^v man. post. El. p. 191, 20 τοῦτ' ἔστι τὸν προφορικὸν τὸν ἐκφωνούμενον πρὸς ἀντιδ. τ. ἀλλ. σημ. τοῦ λόγου. λόγον δὲ φησὶν ἐνταῦθα καὶ (192, 1) || p. 192, 3 βραχ. καὶ μ. coll. || συλλαβῇ] expl.

f. 30^v man. post. El. p. 190, 5 τὸ συνεχές διαίρεται εἰς πέντε. ὅτι δὲ ἕκαστον || 7 συνάπτει, tum add. τὸ σημεῖον, ἡ ἐπιφάνεια συνεχῆς, ὅτι ὁμοίως συνάπτει πρὸς ἓνα ὅρον || σῶμα] σημεῖον || 7. 8 τὰ μόρια αὐτοῦ post συνάπτει (sic) coll. || 10 ὃν om. || 11 τῷ om. || ἐν χρόνῳ || 12 τό τε νῦν καὶ τὸ σημ. || 17 ἡγουν om. || συνεχῆς] expl.

f. 35^v man. post. El. p. 212, 20 ὅταν ὅσο || 23 ἐξισοῦσθαι || 24 δὲ om. || 27 εὗροις ἀν || 30 δοῦλος δοῦλος δεσπ. coll. || 34 τότε—ἀπόδ. om. || p. 213, 1 τοῦ ἀνθρ. (alt. l.) || 2 τῷ δεσπότη συμβέβηκε τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι (sed in ras. man. rec.) || 4 τινές—ὅτι (8) om. || 8 οὐ δὴ πρ. || 8. 9 γένηται || 9 ὁ ἀνθρ. ἀναιρεῖ coll. || ἀναιροῦμ. post ἀπόδ. coll. || 11 ὁ || τὸ || 12 post ὅτι add. καὶ || 15 δηλωτικόν] expl.

f. 28^v man. ant. ad Arist. p. 4*10 ἐκ τῶν ἱαμβιλικῶν. ἀπορήσειεν ἂν τις πῶς οὐγὶ καὶ ἄλλοις πλείοσιν ὑπάρχει τοῦτο τὸ ἴδιον· καὶ γὰρ κίνησις ἡ μὲν ταχεῖα ἡ δὲ βραδεῖα, καὶ διάθεσις ἡ μὲν ἀγαθὴ ἡ δὲ κακὴ. ἡ πρῶτον μὲν τὰς καθόλου λαμβάνουσιν, ἀλλ' οὐγὶ τὰς ἐν τοῖς ἀτόμοις καὶ ἀτόμους· οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ κίνησις ποτὲ μὲν βραδεῖα ποτὲ δὲ ταχεῖα. ἔπειτα οὐδὲ αὐταὶ δέχονται τὰ ἐναντία, ἀλλὰ τὰ δεδεγμένα καὶ αὐτάς. ἔτι ἀποροῦσι πῶς τὰ πρὸς τι δεκτικὰ τῶν ἐναντιῶν· ὁ γὰρ πατὴρ ὑγιαίνει καὶ νοσεῖ. ἡ προσθετόν τῷ λόγῳ τοῦ ἰδίου τὸ μὴ κατὰ συμβεβηχός· ἡ γὰρ ἀνθρωπος καὶ ζῦρον ὑγιαίνει καὶ νοσεῖ. προσθετόν καὶ τὸ τῇ οἰκείᾳ μεταβολῇ διὰ τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη· ταῦτα γὰρ μεταβολῇ τῶν ἀτόμων συναλ- λοῦσθαι δοκεῖ. ἀποροῦσι πάλιν· ἡ νοητὴ οὐσία οὐ δέχεται τὰ ἐναντία· οὐδὲ γὰρ πάσης οὐσίας φήσομεν ἴδιον, ἀλλὰ τῆς μάλιστα λεγομένης, οὐ τῆς μάλιστα οὐσης. ζητοῦσι πάλιν εἰ τὰ

οὐράνια δεκτικὰ τῶν ἐναντίων, οἷον κυκλοφορίας καὶ εὐθυφορίας. ἀλλὰ ῥητέον ὡς οὐδὲ τὴν κυκλοφορίαν δέδεκται ἢ συνουσιῶνται. ἀριστοτέλης δὲ ἔφη δεκτικὴν τῶν ἐναντίων τὴν οὐσίαν. καὶ περὶ πυρὸς ἀποροῦσιν· οὐδὲ γὰρ δεκτικὸν ψυχρότητος. καὶ περὶ χιόνος· οὐδὲ γὰρ δεκτικὸν θερμότητος. ἢ καὶ ἐπὶ τούτων τὸ αὐτὸ ῥητέον· οὐ γὰρ πῦρ ὃν ἤδη δέχεται θερμότητα οὐδὲ χιών ψυχρότητα. ἀλλ' οὐδὲ ποιότητες αὐταὶ εἰσιν ἀλλὰ διαφοραὶ οὐσιώδεις, εἰδοποιοὶ τῶν εἰδῶν τῆς οὐσίας. ὥστε οὐδὲ ἐναντίζονται εἰσὶν, ἀλλ' ὁμώνυμοι ταῖς ἐναντίαις. οὐχ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶν ἀληθὴς τῷ ψευδεῖ· ὡς γὰρ αὐτὸς ἔφη, ἅμα εἴρηται καὶ οὐκέτι ἔστιν· ἐν ῥοῇ γὰρ ἔστιν, ὥσπερ ὁ χρόνος. διὸ μὴδ' ἐκ θέσιν ἐχόντων μορίων συνέστηκεν. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ ἡ δόξα· λόγος καὶ αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς, καὶ λόγος ἐν διεξόδῳ θεωρούμενος ἀνευ φωνῆς.

PARISINUS 2051, quem in praefatione Ammonii in *Categorias* [p. X] B dixi Philoponi commentarium variis scholiis intermixtum exhibere, praeter Ammonii, Simplicii, Davidis¹⁾, auctoris cuiusdam Byzantini interpretationes etiam Eliae commentarii particulas continet. sed quia scholiastes misera libidine usus fontem saepe turbavit, expositionibus aut dilatatis aut coartatis, non ita multum eius opera adiuti sumus. specimina quae sequuntur ex iis, quae Guilelmus Schmitthenner Mattiacus descripsit, ad scholiastae rationem illustrandam elegi.

MARCIANUS 217 [v. Philoponi in *Cat.* praef. p. XI] ex eodem exemplari derivatus esse videtur quo Parisinus 2051. sed in scholiis describendis librarii suo arbitrio usi alia respuisse videntur alia recepisse. quo factum est, ut in codice Parisino inveniantur scholia quae in Marciano desiderantur, et in Marciano occurrant, quae in Parisino frustra quaeras. diligentia scribendi in utroque librario fere eadem fuit. scholia Marciani debentur J. Tschiedelio tunc Romano.

Paris. 2051 f. 135^v El. p. 136,20 ζητοῦσι δὲ ὅτι πῶς φιλοσύντομος || 22 ἐν τι om. || τοῦτο || 23 ὁ γὰρ] ὅτι ὁ || 23. 24 καὶ εἰ εἰποις] ἢ εἰπεῖν || 24 μόνος om. || post διάφ. add. εἰ γὰρ οὕτως εἶπε || 25 εἶναι om. || 26 κατοδνομα || 27. 28 οὐδὲ—διάφορος om. || p. 139,3 αὐτῶν φωνῆς || αἵματος om. || 5 ἐκατέρου || 6 ἡ ὑπογρ. || ἐστι om. (expl.)

Paris. 2051 f. 135^v El. p. 139,13 δύο γὰρ οὐσῶν ἀντιθ. || 13. 14 ἐτέρου || 14 τοῦ κοινοῦ μν. οὐ τοῦ ἀντικ. (μὴ εὐθὺς om.) || 15 ante ἐτέρου add. τοῦ || 17 σκέλλους || μνησθεῖς καλεῖται || καὶ] κατὰ || 18 τῆθ. εἰς ἔννοιαν (σε om.) || ἐτ. μν. coll. || 19 σε om. || ταυτόν] expl.

Paris. 2051 f. 136^v Marc. 217 f. 18^v El. p. 141,19 μετὰ τὰ ὁμώνυμα δὲ ἐργαται καὶ ἐπὶ || δεῖται || 20 καὶ om. || δέκα om. || 21 ἀλλ'—δεύτερον ὅτι (24) om. || 24 τινῶν] δὲ || 25 πολλῶν. συνων. καὶ ἑτερ. B: συν. ἐτ. πολ. C || 25. 26 ἔστι post δεῖται coll. || 26 ὅτι—καὶ om. || 27 τοῦτο || οὕτως om. || 29 pr. κατὰ om. B || 29. 30 τὰ om. C || 29 post συνών. add. ὡς ζῶον καὶ ἄνθρωπος || 29. 30 ἢ οὐδὲ—κοινωνοῦσι] ἢ πᾶν τὸναντίον διαφέρειν καὶ κατὰ τὸ ὄνομα καὶ (κατὰ add. C) τὸν ὅρισμόν || 30 post ἐτερῶν. add. ὡς ἄνθρωπος καὶ λίθος || 31 μὲν om. || 32 πράγμ. ὅρισμῳ || γίνεταὶ ὁμωνυμία (ὁμώνυμα C) ὡς αἴας καὶ αἴας || 32. 33 ἢ τῷ—ὀνόματι] ἢ τὸ ἀνάπαλιν τῷ μὲν ὀρισμῷ κοινωνοῦσαι τῷ δὲ ὀνόματι διαφέρουσι || 33 τὰ om. C || 33. 34 ἄρρ. ἔιφος coll. || 34 φάσανον om. || post σπάθη add. καὶ τὰ τοιαῦτα tum pergitur ἀναγοῦσι δὲ τινες τὰ συνώνυμα λέγοντες ὅτι (142,1) || p. 142,2 θεωροῦνται || συν. τ. οἷα εἶθ. C || 3 τὰς om. || 4 εἴ γε || δεικνυνται || λέγομεν B || 5 τὸ γὰρ—λευκόν (7) || ὑπὸ γὰρ τὰς ι' κατηγορίας ἀνάγονται τὰ συνώνυμα οὐχ ὅτι εἰδὸς εἰσι τῶν ι' κατηγορίων, ὥσπερ τὸ λευκόν || 9 post ποιότητα pergitur μόνων γὰρ τῶν πρὸς τι εἶδος τὰ συνώνυμα, ταῖς δὲ λοιπαῖς θ' κατηγορίαις ὡς ὕλη κέχρηται, ὥσπερ τὸ εἶδος τοῦ σωκράτους θεωρούμενον ποτὲ μὲν ἐν κηρῷ κτλ.

¹⁾ huius auctoritas ex quarundam expositionum cum Urb. 35 consensu dispicitur.

Paris. 2051 f. 137^r El. p. 142,16 τρέτα εἰκότως τὰ παρώνυμα τάττει, ἐπειδὴ προηγείται || 18 καὶ ἐπὶ μὲν] ἐπὶ γὰρ τῶν || κοινοῦ ὀνόματος (γὰρ om.) || 20 post διαφ. add. ὀνόματος || 21 post διαφ. add. πράγματος (expl.)

Paris. 2051 f. 138^r Marc. 217 f. 20^r El. p. 145,34 καὶ ὁ ὀρισμὸς δὲ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῶον || 34. 35 νοῦ—δρισμὸς om. || 35 ταῦτα πάντα coll. || τῷ om. || p. 146,1 πάντα om. || πολλὰ γὰρ (τοῦτο om.) || αὐτὸ om. || τὸ ἦ τὸ || 2 post συμπ. add. λέγει || ἀριθ.] ἄρθρον || 2. 3 alt. ἀρ. — ὁκτώ] καὶ σύνδεσμος καὶ ἀντωνυμία || 3 δὲ] μὲν || 5 ἀντὶ τοῦ εἶπεν οὗτος om. || 6 ὁμηρος μὲν (ὁ om.) || post λόγους add. αἰ || 6. 7 ἦ—εἶπε om. || 7 τοῦτο τῷ] τὸ || 9 ἀπαμ.] expl.

Paris. 2051 f. 141^r Marc. 217 f. 22^r El. p. 147,8 τὴν διαίρειν δὲ ποιούμενος δύο ἀντιθέσεις λαμβάνει, μίαν || 9 αὐτὴ ἐκ μὲν add. καὶ || τὸ καθόλου || 10 τὴν οὐς. καὶ τὸ συμβ. B: τὸ οὐς. καὶ σ. C || καὶ τεσσ.—καθ. συμβ. (11) om. B || καὶ τεσσ.] τεσσ. οὖν C || 12 post καθ. οὐς. add. ὡς τιμωτέραν B: ante τὴν καθ. οὐς. C || alt. ὡς om. || 13 δὲ om. || 14. 15 ἐσχ.—οὐσίας om. || 16 μία ἐπιστήμη ἥτοι γνῶσις B: μία ἡ ἐπιστ. ἥτοι γν. C || post γνῶσις add. ὁ γὰρ εἰδὼς τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος ἐπίσταται καὶ ὁ τὸ λευκὸν εἰδὼς καὶ τὸ μέλαν οἶδε || 16. 17 δικαιολ.—καθ. εἶναι] τοῦ τε καθόλου συμβεβηκότος καὶ τῆς μερικῆς οὐσίας, τοῦ μὲν καθόλου συμβεβηκότος δεῖν λέγοντος προτάττειν (προτάττεσθαι C) τὸ μερικόν (τοῦ μερικοῦ C), τῆς δὲ οὐσίας ὀφείλειν λεγούσης προταγῆναι τοῦ συμβεβηκότος || 17 καὶ τὴν ψῆφον om. || 18. 19 ἢ ὅτι τῷ—οὐσαί εἶναι post μερικόν (20) coll. C || 19 οὐσαί B || 20 ὅτι τῷ καθόλου τῶν ἀλ. προὔχον· κοινὰ γὰρ τὰ μερικὰ ἡμῶν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων. ἄλλως τε καὶ εἰς τὰς μερικὰς γνῶσεις προὔχει ἡμῶν τὰ ἄλογα ἔχοντά τινες αἰσθήσεις ἀκριβεστέρας ἡμῶν· ἀετὸς μὲν γὰρ καὶ ἰέραξ τὰς ὄψεις, χὴν δὲ τὴν ἀκοήν, τὴν δὲ γεῦσιν ἢ γαλῆ καὶ τὴν ὄσφρησιν ὁ κύων. μόνῃ δὲ τῇ ἀφ᾽ ἡμῶν προὔχον τῶν ἀλόγων. διὸ καὶ ἡ φύσις ἀτριχὸν τὸ θέναν ἐδημιούργησεν, ἵνα μὴ ἐν ταῖς ἀντιλήψεσι (ἀλείψεσι B), λέγω δὲ (λ. δ.) καὶ B) τοῖς σφυγμοῖς ἐμποδίζηται (cf. El. p. 204,20), ἢ ἵνα (22) || 23 καταλήξει B || 24 παντ. γὰρ] διὰ || 25 μέσον ἤλασεν, ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίῃ πολεμίζῃ, ἀλλ' ἵνα δυναμωθῇ τὰ συμβεβηκότα ὑπὸ τῆς οὐσίας. οὕτω γὰρ || 26 ὑποσελήνων || 27 ὑποσέληνα || καὶ ἐν || ὑποσελήνοις || πράγμ. om. || 28 pr. καὶ om. B || post ὕδωρ add. γὰρ || 29 πυρός τε || γῆ:] expl.

Marc. 217 f. 45^r El. p. 177,14 καὶ ἄλλως τε ἀμφοτέρω ἀληθῆ· εἰ μὲν γὰρ λήβης τὸ ἐγκατατ. || 15 πρᾶγμα—σχετ. (16) om. || 16 post ἀνθρ. add. τουτέστι τὰ ἐν τοῖς πολλοῖς || 17 κατηγοροῦνται, tum pergitur ἐρωτώμενοι γὰρ τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ζῶον ἀποκρινόμεθα. εἰ δὲ || 17. 18 καὶ σχ.] ὕπερ ἐστὶ τὸ καθόλου || 18 post κατηγ. pergitur τοῦτο εἰς τὸ (sic) ποιάν γὰρ τινὰ οὐσίαν σημαίνει. οὐχ ἀπλῶς φησι ποιότητα παρίστανειν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ δύο τινὰ τοῦλάχιστον κτλ.

E ESCURIALENSIS T—I—10 [Miller p. 107] chartaceus anno MDXLI scriptus f. 90^r—191^v titulo quem inscripsimus auteposito hunc librum praebet. ex notis, quas Torstrik de codice fecit, colligitur eum propinquum esse codici Vaticano 1018.

p. 107,4 αὐτοῦ || 5 περιβάλλωμεν || 6 πυθαγορίω || 8 αὐτοῦ τὴν coll. || p. 255,35 ἀλ-λότριον om. || 37 γυναῖκα] expl.

H HAMILTONIANUS (nunc Berolinensis) 537 (382) [Catal. p. 90] chartaceus saeculo XIV scriptus f. 119^r—216^v hoc commentarium exhibet. praecedunt Davidis prolegomena et in Isagogen expositiones, folia quae sequuntur (216^v—221) tabulis methodicis occupata sunt. codice tinea pereso quaedam vocolae interierunt, quas non adnotavi nisi locis incertis. librarius admodum rudis fuit mendaque innumera admisit, sed ex exemplari bonae notae descripsit. in marginibus notae fere nullae inveniuntur. de reliquis vide p. XIII. descripsit codicem E. Richter.

K MARCIAINUS 599 [Zanetti p. 312] chartaceus saeculo XIV exaratus

f. 221^r—291^v hunc librum exhibet. quibusdam locis litteras initiales librarius rubricandas reliquit. multa radendo correxit, quaedam erasa supplere omisit (cf. p. 169,6). in marginibus notae non ita multae appictae sunt, velut κείμενον, ἐρμηνεία, ζήτησις ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ, ζητητέον εἰ δεῖται διορθώσεως (cf. p. 235,25 not.). altera manus priore paulo posterior correctiones paucas sed laude dignas atque ex alio quodam codice derivatas adiecit. tertiae manus uno loco (p. 224,35) invenitur vestigium. de auctoritate codicis vide p. XIII. contulit C. Kalbfleisch.

LAURENTIANUS 72,5 [vide p. XIV] praeter Ammonii et Philoponi L expositiones etiam ex Elia derivata scholia exhibet, quae omnia saeculo XIII manu posteriore adiecta sunt. ac scholiastes quamquam philosophi interpretationes artius contraxit, tamen in exscribendo satis diligenter scriptoris vestigia pressit, ut nonnullis locis haec scholia in emendando nobis subsidio fuerint. nunc eorum, quae J. Tschiedel in usum nostrum descripsit, discrepantias subiciam.

f. 23^r El. p. 149,4 τεσσάρων || γένεται—ψυχῇ (6) evan. || 10 ὃν || 15 ὁ om. || συμ-
βεβηκός] expl.

f. 23^v El. p. 153,11 Ὅταν πρῶτον δευτέρου κατ. || 12 καὶ δεύτ. τριτ. || 15 κατηγ.] expl.

f. 23^v El. p. 155,11 Μετὰ τὸν κακόν || 21 ἀντιδιαρούμενα δὲ ὡς τὸ λογικὸν καὶ
..... δὲ εἰσι τὰ ἀντιδιαρούμενα (p. 156,10) || 12 τοῦ γὰρ—σώματος (p. 157,20)
om. || p. 157,21 εἰσιν || 27 εἰσιν] expl.

f. 23^v El. p. 158,17 Διελών || 18 alt. οὐσίαν—alt. συμβ. (19) om. || 20 κατηγ.] expl.

f. 24^r El. p. 159,9 διὰ τί εἰσι εἴ κατηγορίαι; καὶ φαμεν ὅτι τὸ ὃν ἢ ἐν ὑποκ. ἐστὶν ἢ
οὐκ || 13.14 καὶ—ἐστὶ μεριστόν om. || 15 ἄλλην || 16 ἔξ] expl.

f. 25^v El. p. 171,4 ἵνα μὴ || 5 γένη] expl.

f. 26^r El. p. 171,12 ἐνταῦθα τὰ ἴδια καταλέγει τῆς οὐσίας. καὶ δέον || 13 ἐπὶ om. ||
15 alt. ὦν] ὃν || 16 καὶ om. || τῶν om. || αὐτὴν || 17 μὴ δυν. οὐν ὁ ἀρ. (διὰ τοῦτο om.) ||
17.18 εἰπεῖν post οὐς. coll. || 18 ὁ ἐτ τὸ om. || 21 διὸ—ἔτι om. || τί δὲ δή. ἴδιον ||
22 λέγ.] φασὶ || πρὸς τοῦτο om. || 24 τὸ ἀνομοιοειδές || 24.25 ἀλλ’—εἶναι καὶ || 25 φύσει
om. || 25.26 τῷ—κατ.] ὅτι || 28 οὐσία καὶ μόνῃ ἢ οὐ πάσῃ καὶ μόνῃ· καὶ εἰ || post καλεῖ
pergitur κοινὸν δὲ πάσῃ οὐσία τὸ (172,6) || p. 172,7 οὐσίᾳ ὑπάρχει om. || 8 δεῖξει] expl.

f. 28^r El. p. 182,26 ἴδιον τῆς οὐσίας || 28.29 οὐδὲ—ὑγιαίνει om. || 29 μίαν καὶ τὴν αὐ-
τὴν om. || 31 ἄλλως τε] ὁπότε || 32 τὸ περ. || 33 διαίρ.] expl.

f. 30^r El. p. 194,20 τρισὶ χαρακτηρίζει τὸ θετὸν ἀριστ. || 21 τῷ τὸ (his) || 22 δεῖξ.—
συνεχ. om. || 23 ἢ οὐν γρ. || ἅμα ὅλη coll. || 26 δέχ. || εἰπεῖν—ἔτι om. || τῆς γὰρ γρ. ||
28 ἐπὶ τοῦ σώμ. || 29.30 οὐδὲ] οὔτε || 30 ἔξ om. || δέχ. || ὁ χρ. γὰρ (ἴδου om.) || 32 καὶ
οὐκ ἔστι om. || 33.34 τοῦ ἀριθμοῦντος—γίνεται] ὁμοίως || 34.35 ἀλλ’ οὐδὲ] οὔτε οὐν ||
35 οὐδὲν τούτων om. || 8—κάτω (195,2) τὸ μὴ ὅλον ὑφεστώς. οὔτε θετικὸν ἐπίρρημα
δέχεται ὡς μὴ ὅλον ὄν. τοῦ γὰρ μὴ ὄντος ὅλου πῶς τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω; (expl.)

f. 31^r El. p. 196,27 ἢ ἀντιπαράστασις τοιούτῳ λύεται τῷ πρῶτῳ ἐπιχειρήματι, ὅτι τὸ
μέγα || 30 λέγεται || πρὸς λ.] λευκοῦ || 31.32 καὶ ἐπὶ—ἐπιχειρ. om. || 32. τὸ δὲ μέγα καὶ
μικρόν οὐκ ἐναντία· δεῖ γὰρ τὰ ἐναντία κατλ.

f. 31^v El. p. 197,22 καὶ ἄλλο ἐπιχείρημα, ὅτι τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω || post. ἐναντ. add.
αὐτὰ || 23.24 ὡς εἴρ.—ἐπιχειρ.] καὶ ἄλλως || 25 τριτ.] καὶ ἄλλως || εἰ τὸ—ἐναντίον (198,6)
om. || p. 198,6 γὰρ καὶ om. || 7 ἀλλήλῃς om. || καὶ τοὺς τόπ. om. || 8 πολ. ὄντας om. ||
9 ὡς om. || τόπος || εἰ] ἢ || 10 τοῦτο πρ. om. || δὲ om. || 11 ἐστὶν om. || 12 συμμεταβ. ||
13 ἢ τοῦν.—δειχθ. ἦτι (17) om. || 17 οὐδὲ] ἀλλ’ οὐ || τῷ τὸ || 18.19 τῷ πυρὶ || 19 alt. τὸ
πῦρ. γεν. om. || 21 εἰσι || ἀλλήλοισι] expl.

f. 82^r El. p. 200,18 εἰ παντὶ ποσῷ ἴδιον τὸ ἴσον καὶ ἄνισον, πῶς λέγομεν (20) || 21 ἐστὶν || γίν. om. || πρὸς δ] καὶ || 22 καὶ ἀνισ. || 24 ἄνισοι] expl.

f. 82^v El. p. 206,33 ὅτι τὰ πρὸς τι ἐτέρων (34) || 35 μέλανος || p. 207,2 πρ. ἐναντίον] expl.

f. 32^v El. p. 208,9 οὐ δύνανται ταῦτα πρὸς τι εἶναι, ἐπειδὴ ἐν αὐτοῖς μετέχον ἐστὶ καὶ μετεχόμενον· ὁ γὰρ ἐστὼς στάσεως μετέχει καὶ ὁ καθήμενος καθέδρας. δεῖ δὲ εἰ μέλλοιεν εἶναι πρὸς τι ἀντιτεταμένα αὐτὰ ἐκφωνεῖν. οὐ γὰρ εἰσι ταῦτα δι' ἑαυτῶν πρὸς τι ἀλλὰ (5) || 7 εἰσι om. || καλεῖται || ἢ ὅλα κείται καὶ καλεῖται ἀνάκλισις ἢ τὰ μὲν οὕτως τὰ δὲ οὕτως καὶ καλεῖται καθέδρα. (expl.)

f. 33^r El. p. 209,32 ἀνστρέφουσι γὰρ τὰ ἴδια· οἷον εἰ γελ. || 33 λέγ.] ἐστὶν || p. 210,3 πρὸς ἀντ. οὐ coll. || 4 οὐδὲ || 6. 7 ἢ καὶ γελ. om. || 7 λεγ.] expl.

f. 33^r El. p. 209,10 δεῖ εἰδέναι || 12 τὰ ἐναντ. || alt. τὸ om. || 13. 14 εἰ δὲ μή, οὐκ ἐπιδέχονται || 15 τὸ ἐν. οὐδὲ om. || 16 πατήρ—υἱός om. || τὸ om. || 19 ἐπεὶ || θεωρεῖται || ἐπιδ. ταῦτα om. || 20 ἐναντίον || ἐπιστήμη om. || 21 ὡς om. || alt. θερμόν] expl.

f. 33^v El. p. 210,33 ταῦτα || 34 οὐ πᾶν δὲ] καὶ οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ πᾶν || 36 πλοῖα—κάνθαροι (211,4) om. || p. 211,6 καὶ πηδ. καὶ ζώου om. || 7 ἔστι || 9 ἢ ἴσας || 10 ἴσα om. || ἴσούται || 11 δεῖ post εἰπεῖν (12) coll. || 11. 12 ὄνομ. καὶ om. (ὀνοματοθήσαντα superscr.) || 16 alt. πτερωτόν] expl.

f. 34^r El. p. 212,25 δύο τινὰ παραδίδωσιν ἡμῖν· ὅτι ὅταν || 27 εὖροις || 29 δύο. τὸ δραπ. coll. || καὶ τὰ τοιαῦτα om. || 30 δοῦλος δεσπ. coll. || 31 τοῦ] τὸ || 32 παρ. τὰ πολλὰ om. || ὁ τοιοῦτος ἔσται δεσπ. || 32. 33 τότε—ἀπόδ. om. || p. 218,1 εἶναι om. || 2 τὸ] τῷ || 4 φασι τινες (δὲ om.) || 5 ἢ om. || 5. 6 ἐκ τοῦ δεσπ. τὸ ἀνθρ. καὶ ἐκ τοῦ δοῦλου || 6 οὐδὲν] οὐκ || 6. 7 ἀνθρ. γὰρ μὴ ὄντος || 7 τί—εἰπεῖν] καὶ φαμεν || 8 ὅτι—ἀνθρ. (10)] ὅτι οὐχ ὥσπερ ὁ ἀνθρωπος ἀναίρει τὸν δεσπότην, οὕτω καὶ ὁ δεσπότης τὸν ἀνθρωπον. ἀλλὰ νῦν συμβέβηκε τῷ δεσπότη τὸ ἀνθρωπος. τὰ γὰρ πρὸς τι σχέσεις μόνη χαρακτηρίζει. εἰ τι οὖν παρὰ τὴν σχέσιν, τῇ σχέσει συμβεβηκέναι λέγεται, ὡς μὴ ὃν τῆς σχέσεως χαρακτηριστικὸν ἀλλὰ τινος ἄλλου δηλωτικόν. || 12 συμβαίνει] expl.

f. 35^r El. p. 213,30 ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ἅμα τῇ φύσει ἐστὶν, ἐπιστήμη δὲ || 33 πρ. τοῦ] τὸ || ἐπὶ δὲ—χρόνου (214,1) om. || p. 214,3 τοῦ τὸν θαλῆν || 4 πρὸς—ἐπιστ. om. || 5 οὗτος || 6 ante εἰ add. ὅτι || 7 οὕπω || 8 διὰ τὸ] ἐπειδὴ || ἀληπτος ἦν ὁ τετραγωνισμός || 9 τὸ δὲ—ἐπιστητός ἐστὶν (11) om. || 11 ἐπειδὴ || 12 παραδείγματος om. || γὰρ om. || 13 οὐκ ἀναίρ.] οὐχί (expl.)

f. 35^v El. p. 215,21 ἥδη μὲν || 22 εἰσιν || αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν om. || 24. 25 ὀρθιός—πηδ.] καὶ τῶν λοιπῶν || 27 ἀλλὰ—πλάτωνος (30) om. || 30. 31 νῦν οὖν βούλ. διορθ. καὶ φησιν· οὐ μόνον, ὡ πλ. || 31 καὶ ζῶον om. || καὶ (ante πτερὸν) om. || 33 τῶν om. || 34 δὲ οὐσία συμβ. || κατὰ φ.—δοκοῦσαν (36) om. || 36 καὶ τεχν.—λόγου (216,1)] τεχν. οὖν καὶ τὴν τοῦ πλάτωνος ὑπογραφὴν ἐκβάλλει καὶ τὴν αὐτοῦ ἀντεισάγει || p. 216,1 καὶ λέγει—ἀληθές (6) om. || 6 τοιαύτη om. || 7 ἢ (ante ὅλη) om || 8 δευτ. ὅλη || 9 μὲν οὖν || 12 ἢ γὰρ (αὕτη om.) || 12. 13 λαμβ.—προσδ.] ἢ ἀπροσδιορίστως ἐκφέρεται || ante τίς add. μὲν || χωρὶς προσδ.] ἀνευ δὲ διορ. || 18. 19 ἀπροσδ. τῶν πρὸς τι, οἷον τὴν πρώτην καὶ ὅλην (ἐστὶν om.) || 19 ὁ γὰρ—κτῆμα (20) om. || 21 ἢ (bis) om. || 22 οὐδὲ αὕτη—ἢ om. || 26 οὐοῖν—κακῶς (29)] ἀνάγκη οὖν, ὁ (sic) πλάτων, θέξασθαι σε τὴν οὐσίαν συμβεβηκόσ. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἄτοπον, κακῶς || 29 ὑπογραφὴ] expl.

f. 37^r El. p. 224,35 τετραγῶς ἢ ποιότης || 35. 36 παρων.—ἀκατον. om. || 37 ἀπὸ τῆς γρ.—ιατρός om. || p. 225,2 ἢ ποιότης om. || 2 κακῶς || 4 εἴρηται om. || 6 οὐδὲ—εἴρηται (11) om. || 11 τὸ δεύτ.—ποιότης] ὡς || 12 εἰ—ὄνομ. om. || πνακτ. γὰρ || 12. 13 καὶ γραμμ.—ἅπερ om. || 13 εἴρηται] expl.

f. 37^r El. p. 226,9 ὑπογράφας || 9. 10 τῆς ποιότης] αὐτῆς (expl.)

f. 37^v El. p. 228,6 τίς ἐστὶν δύνάμεις; ἐπιτηδευότης προκρίψασα, κενώρηκε δὲ καὶ διὰ ψυχῆς καὶ σώματος (14) || 16 καὶ ὁ—ἀτελεῖς (20) om. || 21 ποιεῖν || 22 καὶ τὸ] τὸ δὲ || ἀδ.—παθεῖν] τὸ ἐναντίον || 23 δὲ post συναμρ. coll. || 24 ποιῆσαι] expl.

f. 37^r El. p. 229,11 περὶ ὀνομάτων δύνάμεις καὶ ἀδυναμία. ὅρα πῶς οἰκείους οἰκεία

ἀποδίδωσιν· τῷ γὰρ ποιεῖν τὴν δύν. || 12 οἶον—ἀδυν. (16) om. 16 ἰστέον δὲ || 19 αἰ om. || 22 οὐδὲ—καθόλου (24) om. || 24 ὄνομ. δὲ ἔξεως καὶ διαθ. || 26 τὰ ἐξ om. || αἰ om. || 29 alt. μὲν om. || 29. 30 τὸν] τὸ || 33 κῶλα] expl.

f. 88^r El. p. 280,9 ἔστι δὲ διάκρισις τῶν παθητικῶν ποιότητων ἀπ' ἀλλήλων· διαφέρουσι γάρ, ὅτι || 12. 13 ἀπορα—πῶς γάρ] ἀπορία πῶς || 13 post θερμ. add. λέγεται ἡ || 14 γλυκὺ τὸ δὲ θερμόν || 15 ἀπορον—προκειμ.] πῶς δε καὶ ποιότης || 18 λέγ.—ἔτι] λύσις || 19 αὐται om. || ἡ θερμ.—μέλιτος om. || 21 καὶ πλ.—τί ἐστίν (22) om. || 22 δὲ om. || λέγ. τὸ μ. ποτὲ μὲν coll. || 25 χωρὶς post ποιότη. coll. || 26 μέλι om. || ante ὡς add. τὴν || 28. 29 ὅτι—λαμβ. om. || 29 δὲ—ταῦτα] διὰ τί τὰ χρώματα || 33 ἡ—γλυκίος] ὥσπερ θερμαίνεται ὁ τοῦ θερμοῦ || 34 ἀντιλ.] expl.

f. 89^r El. p. 284,16 ὡς ἡ || γενημένη || παθ. π. λέγ. coll. || 17 τοιοῦτον om. || 18 λέγεται] expl.

f. 89^v El. p. 288,15 διττὸν τὸ τραχὺ || 16 τὸ λείον om. || 17 post γὰρ add. τινα || 18 τό τε—πρίονι om. || 20 ἡ λειότης om. || 21 ἀνάγ.] expl.

f. 40^v El. 285,23 τὰ ἐναντία τῇ || 25 ἀχρου] expl.

f. 48^r El. p. 248,18 τὰ ἀμεσα ἢ οὐς. || 20 ἡ ὡς νόσ. καὶ ὑγ. ἀ ἐπουσιώδη, διότι γίν. || 21 χωρὶς—φθορᾶς om. || 22 τοῦ φαιοῦ om. || 23 μόνον] μὲν || τῶν ἐν. om. || πάντως om. || διὰ—ἐκείνου (24) om. || 24 ὑπ. μὲν || 25 μέλαν] expl.

f. 48^v El. p. 244,11 δεῖ εἰδέναι ὅτι ἵνα || 11. 12 εἰς συνδρ. χρ. coll. || 12 γὰρ μὴ coll. || 17 οὐδὲ—ὀρᾶ om. || 17. 18 οὐ—ἐκείνω] ἐπειδὴ οὐ πέφυκεν ἐν τῷ χρ. ἐκ. ἔχειν ὁδόντας || 18 αὐτῇ—οὕτως (21) om. || 21 ἔστι δὲ στέρ. || 21. 22 φύς. δεκτ. om. || 22 χρόνον] expl.

f. 44^r El. p. 245,32 οὐ λέγεται || p. 246,1 πῆρ. σελῶν] expl.

f. 44^v El. p. 246,30 ἔχει ἡ διάκρ. || 32 καὶ om. || ἀμφ. ἀπ. δυν. coll. || p. 247,1 ζῶον om. || 4. 5 καὶ τὸ—τυφλ. om. || 5 ἐν. ταῦτα om. || 6. 7 ὅτι—δύν. om. || 7 δὲ om. || ἀμα om. || 9 πάντως om. || 13 ἔτυχε] expl.

f. 46^r El. p. 248,12 ἡ κατάφασις καὶ ἀπόφασις διαιρεῖ || 12. 13 ἡ γὰρ—οὐ καθ. om. || 14 ἡ ἐξ. καὶ ἡ στ. || ὄντα om. || 15 ἐάν—ψευδός (17)] τὸ γὰρ πατὴρ οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψευδές. καὶ ἐάν εἴπω ὅψις, οὔτε ἡλήθευσα οὔτε ἐψευσάμην || 17 ἐάν δὲ λέγοι τις || 18 καὶ λ. ὅτι] οἶον || υἱός] πατὴρ || 18. 19 alt. σωκρ.—ἔχει om. || 20 τῶν om. || alt. ἐπὶ om. || 24 λέγεται || καὶ τούτων οὐ πάντων || 25 ἡ ὅψιν—ἔχειν (26) om. || 27 τυφλ.] expl.

f. 47^r El. p. 251,21 διαιρεῖται τὸ πρότερον || 25 τοῦτο κυρ. coll. || 27 μόνον] expl.

f. 48^v El. p. 254,3 διαφέρουσιν ἀλλήλων. ἀλλ' ἡ μὲν κατὰ τόπον οὐδεμία τῶν ἄλλων. καὶ δηλοῦσι || 4 ὡς προείρ. om. || 9 ἐλάττονα] expl.

f. 49^r El. p. 254,20 ἰστέον || 21 καὶ om. || 22 γῆ ἢ ἐν τῇ μ. coll. || τῷ] τὸν || 23 τῷ] τὰ || 24 τῷ] τὸ || 25 ἡ φοβ. om. || 27 δέονται (pr. l.) || αὐτῆς—οὐράνια om. || 28 καὶ τὰ τοιαῦτα om. || 32 κατὰ—γίν. om. || διαστ.] expl.

f. 49^v El. p. 254,36 ὅτι ἐναντία τῇ κινήσει || p. 255,1 ἀλλά—κίνησιν (3) om. || 4 καὶ τῇ—ἐναντ. om. || 5 ὁ ἀρ. om. || 6 τὰ ἐν.] τὸ ἐναντίον || 7 δὲ φθ. coll. || τούναντιον] expl.

MONACENSIS 399 [v. p. XVI] Eliae in Categorias commentarium M bis exhibet, f. 73^r—146^r et f. 278^v—412^r. haec eadem manu scripta sunt, sed ex diversis fontibus derivata. prius commentarium eodem quem inscripsimus titulo instructum ex Parisino 1937 vel eius nescio quo gemello videtur transcriptus esse, librario satis neglegenter rem agente, alterum commentarium titulo orbatum ex exemplari bonae notae fluxit, sed librarii oscitantia multa accepit menda. specimina, quae olim paravi, ita distinguam, ut ubi lectiones differant, prius commentarium nota M^a, alterum nota M^b signetur.

p. 107,4 αὐτοῦ || 5 περιβάλλωμεν || 6 πυθαγορίω M^a || τὴν τοῦ πυθ. M^a || 7 μεταγόντι (sic) M^a || 8 αὐτοῦ τὴν φιλ. coll. M^a || 15 καὶ ἐπειδὴ om. M^b || p. 108,4 τοῦ om. M^a || 5 νόμω τέγνης] ὁμοτέγνης M^a || 8 τέλει] τέλη M^a: τέλειαν (sic) M^b || 9 εἰ] ἡ M^b || 19 ante ἐπειδὴ

add. ὡς Mb || 23 γὰρ ἀνδρὸς in marg. suppl. Mb || 27 πρόκειται Mb || 29 ἄλλους] ἀλλήλους Ma || 30 συμφων.] διαφωνοῦσι Ma || 31 ἀρεσιν om. Mb || 32 γὰρ om. Ma || 35 αἰρέσεως Mb || p. 109,1 ἐρετριεὺς διὰ μενέδημον τὸν iter. Mb || 2 ἱλιακοί || 3 ἱλιάδος || 5 ὡς οἱ] οἶον || 7 παρ-
μανίδιος || 10 ὁ om. Mb || 11 κατασκευάζειν Mb || ἐνόμιζε Ma || τοῦ om. Ma || 21 πᾶσαν
ταῖς Mb ||

p. 255,33 παύεται δὲ αὐτὴ Ma

N AMBROSIANUS N 284 sup. chartaceus saeculo XIV(?) scriptus Aristotelis *Categorias* exhibet scholiis ornatas, quae quamvis discrepent, ex Elia videntur petita esse. specimen, quod subiciam, A. Gercke comparavit.

f. 20r El. p. 185,6 ἐκ τῶν δαδ περὶ ποσοῦ. μετὰ τὴν οὐσίαν περὶ ποσοῦ λέγει. ἐξ δὲ ζητητέον. α' τὴν τάξιν, β' εἰ (8) || 8 τὸ ποσὸν] ἐστὶ ποσοῦ || 9 τούτων—ἡ om. || post ῥοπῆς add. γένος τὸ ποσὸν || φησι om. || alt. καὶ om. || 10 pr. καὶ om. || ὁ ἀστρον. om. || 12 post συνεχοῦς pergitur . . . (?) ὅτι μετὰ τὴν οὐσίαν, ἐξ αἰτίας. α' ἡ οὐσία κοινωνεῖ οὐσίαν ἰδίῳ τῷ ποσῷ, τῷ μὴ ἔχειν ἐναντίον καὶ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον. διὸ γειννῶν εἰκὸς αὐτῷ πρὸ τῆς ποιότητος. β' ἡ ὕλη ἢ ἀνείδεος πρῶτον ποσοῦται εἰτα ποιοῦται. γ' ἡ ὕλη τὸ ποιοῦν διέφυγεν ὅτι ἀποιος, οὐ μὴ ἀποσος· μία γὰρ τῷ ἀριθμῷ. τοῦτο δὲ ποσοῦ τὸ μία. δ' ἐν τῷ περὶ οὐσίας ἐμνήσθη μικροῦ καὶ μεγάλου, ἃ ποσά, καὶ ἔδει τὸν περὶ τούτων λόγον πληρωθῆναι. εἰ δ' ἐρεῖς ὅτι ἐμνήσθη ἐκεῖ καὶ ποιότητος λέγων 'αἱ δεῦτερα οὐσίαι ποιοῦν τι καὶ ποιοῦντες', ἀλλὰ τῆς οὐσιώδους οὐ τῆς κατηγορίαν ποιούσης συμβεβηκότος. ε' ἡ οὐσία τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ἐπιδέχεται, ἃ τοῦ ποσοῦ· πρώτη γὰρ οὐσία καὶ δευτέρα. διὸ γειννῶν τῷ ποσῷ. ς' καὶ αὐτὴ ἡ τάξις τοῦ ποσοῦ ἐστίν, ἐπεὶ καὶ ὁ ἀριθμὸς ὁ ποιῶν τὴν τάξιν. β' δοκεῖ μὴ γένος εἶναι τὸ ποσὸν συνεχοῦς καὶ διωρισμένον· τὰ γὰρ εἶδη οὐ δεῖται ἀλλήλων πρὸς ὑπαρξιν, ὡς τὸ ἀλογον οὐ τοῦ λογικοῦ, τὸ δὲ συνεχὲς ποσὸν δεῖται τοῦ διωρισμένου· τὸ γὰρ σῶμα τρεῖς ἔχει διαστάσεις, ὁ διωρισμένος ἐστὶν ἀριθμὸς. λύσις· τριῶν (186,8) || p. 186,8 τρία] τρεῖς || 9 γὰρ ἄλλω τινὶ τρισὶν αὐταῖς εἶναι, οὐ καθὼς σῶμα. ἔτι εἰ τὰ τρία || 10 ἔδει] καὶ || συνιστ. τὸ οὐκ. || σῶμα εἴη || 10. 11 μέλ. ξανθ. λευκ. || 11. 12 ὅτι—ἐπιδέχ.] ἐν τοῖς εἶδεσιν οὐκ ἐστὶ τάξις || 12 ὁ om. || ἀριστ. δὲ || 13. 14 πρὸς—ὅτι] λύσις || 14 τοῦ om. || τάξιν ἐδέξ. coll., tunc pergitur ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀξίαν, ὡς τὸ λογικὸν προηγείται ἀλόγου καὶ τὸ διωρισμένον τοῦ συνεχοῦς. τὸ διωρισμένον γὰρ ἐν (17) || 17 αὐτοῦ || 18 ἐστὶν οὐκ. || post πολλὰ perg. γ' εἰ καὶ τῆς ῥοπῆς γένος τὸ ποσὸν. πᾶθος τοῦ συνεχοῦς ποσοῦ ἢ ῥοπῆς, οὐκ εἶδος ποσοῦ· πᾶν (23) || 23 κοῦφόν ἐστιν || post βαρὺ perg. ὡς ἡ θερμότης πᾶθος ἐν πυρὶ καὶ ἡ ῥοπὴ ποιότητος οὐσιώδους ἐν σῶματι.

P PARISINUS 1900 [H. Omont II p. 161] chartaceus saeculo XIV exaratus f. 99—148 hunc librum exhibet ab A. Eltero collatum. et ipse in marginibus multis notis ornatus est et ex exemplari notis instructo fluxit, quae multae in contextum irrepserunt (cf. p. 109,6 111,2 114,32). librarius re negligenter gesta alia ipse correxit aut supplevit, alia alteri manui duobis saeculis posteriori corrigenda aut supplenda reliquit. verba et itacismi maculis et compendiis deformata sunt. accentus ac signa distinctionis omni ratione carent. sub finem quinque foliorum marginibus abscisis codex detrimentum accepit, quo versuum exitus interierunt. de fide eius vide p. XII.

P^a PARISINUS 1917, de quo in praefatione Ammonii in librum *De interpr.* dixi, f. 1—16 scholia exhibet ad Magentini in *Categorias* commentarium appicta maximamque partem ex Eliae libro derivata. ea quae sequuntur exempla occasione data a me descripta docebunt scholiastam diligenter rem egisse memoriamque scholiorum talem esse, ut ad emendanda verba locis paucis inde repetere potuerimus subsidia.

f. 6^v El. p. 184,33 πάλιν ἀποροῦσιν ὅτι πῶς ἡ αὐτὴ || 34 primum καὶ om. || 35 τετ. ἀπ.] πάλιν ἀποροῦσι || 36 φησὶν om. || καὶ σκότος om. || p. 185,2 ἐστὶ] expl.

f. 7^v El. p. 185,25 ἀλλ' εἰ ἀπορήσει τις λέγων || 27 ἐλέγετο || 28 σοι om. || 31 πέμπτη] καὶ ἄλλη || 31.32 μετὰ τὴν οὐσ. διαλ. περὶ τ. π. coll. || 32 post. οὐσία add. διαιρουμένη || ἐπιδέχεται || 33 ποσοῦ] expl.

f. 8^r El. p. 196,1 ἀνωτέρω || 2 καταμετρ. || 3 βρ. καὶ μακρὰ coll. || τοῦτο || 4 παραδέδωκε || 6 ἴδιον τοῦ om. || παραδεδ.] expl.

f. 10^r El. p. 209,31 ἄλλο ἀντιστρέφειν || p. 210,2 ὁμοίως κτλ.

f. 10^v El. p. 212,8 ἀποροῦσι ὅτι οὐ || 9 ἐστί om. || 11 δεῖ || καὶ || ὥς || 13 ante πη-δαλιωτὸν add. καὶ || 14 λέγ. οὖν (καὶ om.) || λύσ. τρεῖς coll. || μίαν om. || 15 βούλεται τις κτλ.

PARISINUS 1937 [H. Omont II p. 167] chartaceus saeculo XIV ex-P^u aratus f. 33—65 Eliae commentarium continet eodem quem inscripsimus titulo ornatum. ex specimine, quod A. Eltero debetur, apparet codicem gemellum esse Parisino 1900 neque illi fide cedere.

p. 107,4 αὐτοῦ || 5 περιβάλλωμεν || 6 πυθαγορίω || 8 αὐτοῦ τὴν coll. || p. 108,19 ἐπεὶ || 21 αὐτῶν || 23 pr. καὶ om. || 29 ἄλλους ex ἀλλήλους corr. || 30 συμφων.] διαφωνοῦσι || 32 γὰρ om. || 33 εἰσὶν λόγους in² || 35 καὶ] ἢ || p. 109,1 μενέδιμον || 2 ἱλιακοί || 3 ἱλιάδος || 5 ὥς οἱ] οἶον || 6 παρμενιδιος || 20 ἀντιπεῖν || 21 πᾶσαν || 24 ἐφικτοί || p. 110,2 κατελιγῶσι || 7 post ψεύδη add. πάντως δὲ ψεύδη || 25.27 παντὸς ἀνθρώπου ||

p. 112,31 et 113,1 λύχοι || 112,33 τῶν om. || alt. τοῦ om. || p. 113,2 περιπάτων ||

MARCIANUS 201 [vide p. XVI] praeter Ammonii interpretationes Q duo genera scholiorum exhibet, quorum alterum ex Eliae libro derivatum est, alterum eandem commentarii formam prodit, quam in codice Urb. 35 deprehendimus atque a Davide repetendam esse coniecimus. Eliae scholiorum varietates infra subiciuntur, unde scholiastam satis libidinosam rem egisse intelleges. tamen codicis fide factum est, ut nonnullis locis scholiorum subsidio commentarii forma sublevaretur. descripsit J. Tschiedel.

f. 24^v El. p. 251,7 περὶ προτέρου διαλ. || 8.9 πρώτην καὶ δευτέραν || 10 δὲ om. || 11 ante alt. καὶ add. ἀλλὰ || 14 δεύτερον om. || 16 τίνα om. || 17 παραλαμβανόμενος || διδάσκων || δὲ om. || 19 τοῦ ἐνός || 24 τὸν χρόνον || 25 τοῦτο κυρ. coll. || 27 λέγεται om. || 30 καὶ om. || 33 διαγράμματα || γραμμικαὶ] ὀργανικαὶ || p. 252,6 τοῦ om. || post ἀντιστρ. add. μὲν || 7 θατέρου || 8 τὸ εἶναι τὸν υἱὸν ὡς ἄνθρωπος || 9 τῷ πατρὶ om. || 13 γὰρ om. || μεταπίπτουν || 15.16 ὃ μ. δοῦλειον ἡμαρ εἶδες ἐκ τυραννικῶν δόμων. (expl.)

f. 25^r El. p. 252,27 καὶ περὶ τοῦ ἀμα || p. 258,1 τὰ τρία || 2 τῶν] τοῦ || 3 τὸν χρόνον || 5 τὸ (sic) εἶναι αἰτιον || 9.10 γὰρ ἴσον καὶ evan. || 12 alt. τὸ om. || 14 προτ.] expl.

f. 25^v El. p. 253,28 ἡ κίνησις ἐστὶν ἐξάλλ. καὶ ἑκστασις || 29 pr. ἡ om. || 30 ποιεῖ τὸ om. || 33 καὶ τοῦτο om. || 37 tert. ἢ] οὐκ || ἀλλοιώσεως] expl.

f. 26^r El. p. 255,3 ἐναντίας κινήσεις λέγει || 6 ἐναντία (alt. 1.) || 8.9 καὶ εἰ—κίνησις om. || 9 δύνανθαι om. || 11 καὶ ἀπορ. || 13 αὐτὴ αἰετ. μελῶν || 15 λήγ. μελ. coll. || ἡρεμ.—διεστ. (16) om. || 16 πρώτῃ—μάχ. om. || 17 εἴπερ || 18 primum ἡ om. || 18 ἐνὶ ἀντ. coll. || 19 δύο λύσεις om. || 22.23 ὡς κατὰ φ. τῷ παρὰ φ. || 23 post φύσιν pergitur ἰστέον δὲ ὅτι οὐ τὸν πρέποντα φυσικῇ τρόπον ὁρίζεται τὴν κίνησιν· τοῦτο (253,16) || p. 253,17 οὐ—οὐδὲ] ἐκεῖσε γὰρ καὶ τοὺς ὁρισμοὺς καὶ || 17.18 τὰ αἰτ. τ. κιν. λέγει coll. || 18 ἀλλὰ] ἐνταῦθα δὲ || τὸν τῇ δ. πρέπ. coll. || 19 καὶ ἀπαρ. || καὶ λέγει || 20 κιν.] αὐτῆς || 20.21 ἐν τ. κατ. αὐτ. ἐδ. coll. || 22 δεκτ. ἐστι coll. || 24 αὐταὶ || 26 post μεταβάλλειν pergitur περὶ τοῦ ἔχειν ἐνταῦθα διαλέγεται, οὐ τοῦ π. (255,24) || p. 255,25 ἐν] ἦν || 27 τῶν σ' κατ. τῶν συνθ. || 28 τῆς om. || 29 τῆς om. || περιεγούσης] expl.

Quattuor codices Vaticanos A. Mau Romanus perlustravit nobisque suppediavit inde specimina. sunt autem hie:

- R VATICANUS 1018 [Brand. p. 52] chartaceus saeculo XV scriptus anteposito titulo ἐξηγήσεις σὺν θεῷ τῶν δέκα κατηγοριῶν ἀπὸ φωνῆς Δαβὶδ τοῦ θεοφιλεστάτου φιλοσόφου f. 36^v—68^v hoc commentarium exhibet.
- S VATICANUS 306 [Brand. p. 58] chartaceus saeculo XV exaratus anteposito titulo εἰς τὰς κατηγορίας ἐξηγήσεις Δαβὶδ τοῦ φιλοσόφου f. 129^r—237^v Eliae commentarium continet, subscriptione addita τέλος σὺν θεῷ τῆς ἐξηγήσεως τῶν κατηγοριῶν.
- T VATICANUS 1023 [Brand. p. 56] membranaceus saeculo XIV scriptus inde a f. 110 hoc commentarium exhibet et prolegomenis orbatum et in fine mutilatum. nam titulo ἀρχὴ σὺν θεῷ τοῦ κειμένου καὶ τῆς αὐτοῦ ἐξηγήσεως (p. 135,1) anteposito post lemma 'Ομώνυμα λέγεται ὦν ὄνομα κτλ. incipit 'Επειδὴ σκοπὸς αἱ κατηγορίαι (p. 135,3) et desinit in lemmate μάλιστα δὲ ἡ ἐναντιότης τοῦ ποσοῦ δοκεῖ περὶ τὸν τόπον ὑπάρχειν (p. 197,6).
- V VATICANUS 2169 [Col. 8] chartaceus saeculo XV exaratus f. 1—48 Porphyrii in Aristotelis Categorias expositionem per interrogationem et responsionem exhibet, f. 49—163 Eliae commentarium eodem quem inscripsimus titulo ornatum. in fine addita sunt priore manu τέλος σὺν θεῷ τῆς ἐξηγήσεως τῶν κατηγοριῶν, altera manu καὶ τὸ παρὸν ἐτελειώθη βιβλίον προστάγματι καὶ δαπάνῃ τοῦ ἐκφανεστάτου καὶ λογιωτάτου κόμητος 'Αλβέρτου πίου τοῦ καρπαίων ἄρχοντος, καὶ τὰ ἐξῆς. eadem manu totus codex recensens et emendatus est.

Quamquam quattuor hi codices parvi sunt pretii, tamen V videtur aliquantum fide praestare. ex reliquis R et S socordia librariorum multas gravesque maculas acceperunt, T ab homine erudito correctionibus inquinatus genuinam formam multis locis perdidit.

p. 135,1 tit. om. RS: post κειμένου add. καὶ τῆς αὐτοῦ ἐξηγήσεως T || 2 lemma om. RSV || 7 τὸ τῶν V¹ || ἐν V || 10 ἔκ. μόνον λέγ. coll. R || 10 εἰπομεν ST || 12 οὖν om. RSTV || 13 δειξομεν S || 14 παραλαμβ. S¹ || 15 ante εἰκ. add. τὰ δὲ πεπερασμένα S || 16 τῶν ἀριθμῶν S || δὲ om. T || 19 τῶ τὸ RS || 19.20 τῶ ἀπ. τὸ πεπερ. coll. RSV || 20 ἀνακλιθῇ S || 23 ἐν om. RSTV || 24 alt. τὸ om. T || 27 ἔσται om. S || 28 λύσις R || p. 136,4 εἶναι post συν. coll. R || 7 καὶ εὐβουλος suppl. V² || 10 δὲ om. RSV || 11 δεικνύειν RSTV || 12 συνόνυμ. V || 13 ὁδῶς R || 15 οὕτως V || 18 μὲν post αὐτὸ (19) coll. RSTV || δὲ om. STV || 20 εὐβούλου S || ἐν—πρᾶξις om. T || 21 ὦν—κοινόν om. S || μόνον om. RV || 22 τὸ ὁμώνυμον T || 23 τῆς ὑπογραφῆς RSTV || 26 σαφηνίσωμεν S || 29 ἐκμύλιχος S || 31.32 θεωρεῖται T || 32 ἡ om. S || p. 137,4 τὸ λέγεσθαι S: τὸ λέγεται TV || 5 νοήσομεν TV || 6 τὸ τῶ V¹ || 7 κακῶς γὰρ καλῶς T || 8 ὡς περὶ ὥσπερ RSTV || 10 τῶ τὸ RSTV || βλῆτηρι T || σκιῶσφός T || 13 ἀνακόλ.] hucusque V collatus est || 18 οἱ om. T || 20 πολλὰ om. S || 22 post ὦν add. εἰπὼν ἀντὶ τοῦ ὠντινων πραγμάτων RST || 24 λέγω RST || 26 μέρους om. T || 27 καλλοῖς R || p. 138,3 ἡ τὸ τὸ S: τὸ δὲ RT || 5 ἀσπιδας R || 7 τὸ om. T || 12 ὁ om. S || 13 τὸ (ante τοῦ) om. S || 13.14 προκαταλαμβάνοντος T || 15.16 ὡς ἡ—μετεχεται iter. S || 17 post μετεχέμ. add. ὡς ἡ τοῦ κήρυκος φωνή T || 20 εἰρημ.] διτηρημένον RST || 22 ἐν τι ἀντὶ ST || 24 εἰπης S || 26 κατοῦνομα R || 28 πρ. ὁ om. S: post ὡς coll. T || ante λόγος add. καὶ RT || p. 139,1 ἐχούσης T || 2 τὸ om. S || ὑπὸ om. S || 4 σαλαμίνης S || 5 διλέος R || ἐκότερα S || 8 τὴν om. R || 13 φησί S || οὕτων δύο coll. R || οὕτων om. S || 16 ὅτι ὡς superser. S || βουλόμενος om. S || 16 ἐντός ἐν-

νοϊαν RST || 17 τὸ ἄλλο R || 19 ἐν—πρᾶξις om. T || 24 λέγεται T || 29 ποίων S || 31 τὸ αὐτὸ (ὀνόμ. om.) S || 31. 32 ὀνομάζονται RST || 32 ἔννοϊαν post τοῦ ὀνομ. coll. T || 32. 33 τὸν (τὴν S) . . ὀνομαζόμενον RS: τοῦ . . ὀνομαζομένου T || p. 140, 5 ἀ δὲ—ἐννοϊαν om. T || 7 ὀνομάσει RST || 8 ὀνομάσει ST || γενέσθαι RST || 10 pr. τὰ om. RS || 14 εἴπωμεν T || 8τι om. T || 17 τοῦτο RST || ὁ om. RST || 18 εἴπη RS || οὗτος S || καλέσει RST || λαῶν ante καλ. coll. T || 19 pr. τὰ om. T || 21 βιβλ. ἢ σμιλ. coll. R || 22. 23 pr. ὁ γεγραμ.—ἀνθρώπου om. S || 23 οἶον τὰ—ἐν om. S || 27 πτωσιν] πόσιν S || 30 τῆς ἰούς om. RST || 30. 31 ἀργηφόνητος RST || 31 pr. δὲ] γάρ R || κύρ. ὄν. RT || ἔταν S || 34 τὸν δένδρον R || p. 141, 1 ὁποῖον T || 3 καινόν RST || alt. τὸ om. RST || 7 τὸ om. RST || ὁμώνυμος RS || 8 πόλιν] πάλιν R: πάλιν ST || 10 ἔχεις] ἔχης S || 15 δὲ om. T || ἐν—πρᾶξις (16) om. T || 17 ante συνών. add. tit. περὶ συνωνύμων T || δὲ om. RS || τὸ om. R || ante λόγος add. κατὰ τοῦνομα T || 22 τοῦ] τὸ S || δεῖξομεν RS || 23 εἰσι—συνών. om. S || 24 συνώνυμα] hucusque RST collati ||

p. 255, 12 ἡ om. R || 13 λέγει RS || ἡ om. R || 14. 15 μειοῦται—κινούμ. om. R || 15 εἰσι RS || 16 ἡρεμία—μάχεται (17. 18) om. R || 18 καὶ om. S || ἐνὶ om. RSV || 22 ante ἐνὶ add. ἐν R || 24 in mrg. περὶ τοῦ ἔχειν R || 26 αὐτοῦ] ἀπὸ τοῦ R || 28 τῆς om. RSV || 30 μεγέθους S || 31 ἔχ. ποιότ. coll. R || 35 ἀλλότριον om. R || 37 παύεται R

BRANDISII prolegomena et scholia ex codice Vaticano 1018 (R) derivata sunt; ad scholia emendanda etiam Vaticanus 1023 (T) videtur adhibitus esse, qui cum prolegomenis careat, cavendum est, ne Brandisii nota p. 22 in errorem ducamur.

E L I A E
IN PORPHYRII ISAGOGEN
ET ARISTOTELIS CATEGORIAS
C O M M E N T A R I A

S I G L A

C = Coislinianus 387

P = Parisinus 1977

V = Vindobonensis phil. gr. 69

c = Crameri editio

Πρᾶξις α'.

Ἐπειδὴ πάντα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεται καὶ κοινὸς πάντων ὁρμος ἐστὶ τὸ ἀγαθόν (ἀγαθὸν γὰρ εἴρηται διὰ τὸ ἄγαν θέειν ἐπ' αὐτὸ πάντα· τὸ δὲ 20
5 ἀγαθὸν ἐπίτασιν δηλοῖ, ὅθεν καὶ γραμματικῶν παιῖδες παραγγέλλουσι μὴ λέγειν ἀγαθώτερον καὶ ἀγαθώτατον διὰ τὸ μὴ ἐν μιᾷ λέξει δύο εἶναι ἐπιτατικώτερα, ἀλλὰ λέγειν μᾶλλον ἀγαθόν, δύο γὰρ λέξεις ἐνταυθα εἰσι, καὶ μάλιστα ἀγαθόν, ὅπερ ἐπιτατικώτερον καὶ τοῦ μᾶλλον ἐστὶ), τούτου χάριν τοῦ εἶναι μὲν καταφρονοῦμεν πολλάκις, τοῦ δὲ ἀγαθοῦ οὐ καταφρονοῦμεν· 25
10 καὶ αὐτοὶ γὰρ οἱ τὰ κακὰ διαπραττόμενοι οὐχ ἢ κακὰ διαπράττονται, ἀλλ' ἢ ἀγαθὰ· ὁ γοῦν ἰατρός ἐλκοῖ τὸ σῶμα φλεβοτομῶν, οὐχ ἐλκῶσαι προθέμενος ἀλλ' ὀυιάσαι βουλόμενος, καὶ ὁ φονεὺς ἐγχειρεῖ τῷ φόνῳ οὐχ ὡς φόνου ὀρεγόμενος ἀλλὰ διὰ τὸ προσγινόμενον αὐτῷ ἐξ αὐτοῦ κέρδος, ὅπερ 30
ἐκεῖνος ἀγαθὸν νομίζει. πάντα | οὖν τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεται, ἀλλ' ἢ τοῦ ὄντως 390
15 ἀγαθοῦ ἢ τοῦ νομιζομένου, οὐ πάντως δὲ ἀγαθοῦ.

Εἰ οὖν πάντα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεται, ὁ ἄν δειχθῇ μᾶλλον ἀγαθόν, τούτου μᾶλλον ἐφίεται· ὥς γὰρ τὸ μᾶλλον θερμὸν μᾶλλον θερμαίνει καὶ τὸ μᾶλλον ψυχρὸν μᾶλλον ψύχει, οὕτω καὶ τοῦ μᾶλλον ἀγαθοῦ 5
μᾶλλον πάντα ἐφίεται. καὶ ἡμεῖς οὖν διάπυροι καὶ ἐκμανεῖς ἐρασταὶ φιλο-
20 σοφίας γινόμεθα, εἰ τὸ παραγινόμενον ἡμῖν ἐξ αὐτῆς ἀγαθὸν γινώμεν ὁποῖον ἐστὶ· μέγα γὰρ τὸ ἀγαθὸν τῆς φιλοσοφίας καὶ τοιοῦτον ὁποῖον ἐδήλωσεν

1 In titulo post φιλοσοφίας add. Πορφύριου P 2 πρᾶξις α' om. P 3 πάντα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφ.] cf. Plotin. Ennead. I, 8, 2 p. 72 ὁρμος] ὁρος P ἐστὶ om. C¹ 4 εἴρηται] λέγεται P πάντας P (cf. v. 3. 14) 4. 5 τὸ δὲ ἀγαθόν — μᾶλλον ἐστὶ (8) fort. eicias 5 ἀγαθὸν] ἄγαν Cc 6 ἀγαθέστερον καὶ ἀγαθώτατον (sic) P μὴ om. P εἶναι] καὶ P 7 ἀλλὰ λέγειν] ἀλλέγειν C¹ 10 ἢ] ὥς c 11 ἢ] ὥς superscr. C²: om. C¹ 14 ὄντως Cc 15 οὐ πάντως] πάντως P: corrigas οὐκ ὄντως 17 γὰρ θερ τὸ (θερ del.) C 17. 18 θερμένει C (ai superscr. m.²) 18 τὸ (ante μᾶλλον ψυχρὸν) om. Cc 19 καὶ (ante ἡμεῖς) om. Brand. 20 γινόμεθα Cc εἰ τὸ παραγινόμενον] ἐμπαγαγινόμενον P γινώμεν—ἀγαθὸν (21) om. P 21 τοσοῦτον P

ὁ Πλάτων περὶ αὐτοῦ εἰπὼν ὅτι 'τοιούτον ἀγαθὸν εἰς ἀνθρώπους οὐδὲ ἦλθεν 10
 οὐδὲ ἦξει ποτὲ δωρηθὲν ἐκ θεοῦ.' ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀγαθὸν τῆς φιλοσοφίας
 γινῶναι οὐ δυνατόν τῆς φύσεως αὐτῆς ἀγνοουμένης, δεῖ τὴν φύσιν αὐτῆς
 εἰπεῖν ὅποια τυγχάνει· τῆς γὰρ διαφόρου φύσεως διάφορον καὶ τὸ ἀγαθόν.
 5 οὕτω γοῦν ἔππου ἀγαθὸν τὸ ἔτῃ εἶναι καὶ πορευτικὸν τοῖς ποσίν, ἀνθρώπου 15
 δὲ ἀγαθὸν τὸ ἀναθρεῖν αὐτὸν ὥπως· μόνος γὰρ τῶν ζώων ἀνθρώπος ἀνα-
 μιμνήσκειται τῶν ἀλόγων μνήμην ἔχόντων μόνον, ὡς δηλοῖ ὁ κύων τοῦ
 Ὀδυσσεύς· ὁ Ἄργος φυλάξας τὴν μνήμην εἰς εἴκοσιν ἔτη. οὐ ταῦτόν δὲ
 μνήμη καὶ ἀνάμνησις· μνήμη μὲν γὰρ ἐστὶ μονὴ νοῦ, ἀνάμνησις δὲ ἀπολο-
 10 μένης μνήμης ἀνανέωσις. καὶ ἡμεῖς μὲν οὕτως. ὁ δὲ φιλόσοφος Πρόκλος 20
 βούλεται ἐν τοῖς εἰς Φαίδωνα ὑπομνήμασιν ἔχειν καὶ τὰ ἄλλα ἀνάμνησιν·
 ὑπερβαίνει γὰρ, φησί, τὴν ἐκείνων ζωὴν τὸ ἀμετάπτωτον τῆς γνώσεως· τὸ
 γὰρ διὰ παντὸς μεμνησθαι αὐτὰ καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθαι ὑπὲρ τὴν ἐκείνων
 φύσιν ἐστί· τοῖς γὰρ ἀνθρώποις κρείττοσιν οὖσιν οὐχ ὑπάρχει τοῦτο. ἐπι- 25
 15 λανθάνεται δὲ καὶ τὰ ἄλλα· δεινοῖς γὰρ ποτε περιπεσόντα αὐθις τοῖς
 αὐτοῖς περιπίπτει καὶ τὰ πρότερον σαίνοντα μετὰ χρόνον ὕλακτεῖ καὶ ἀκρι-
 αίνει πρὸς τοὺς ποτε συνήθεις. ὁθεν δῆλον ὅτι ἐπιλανθάνεται καὶ ἀναμι-
 μνήσκειται. ὅτι δὲ ἔχει ἀνάμνησιν, δῆλον κἀντεῦθεν ἐκ τοῦ μὴ ὁμοίως εἰς
 συνήθειαν ἄγεσθαι τῷ προοραθέντι καὶ τῷ πάντῃ· ξένῳ· θᾶττον γὰρ ἐν 30
 20 συνηθείᾳ γίνεται τοῦ προοραθέντος, ὡς φυλάξας δῆλον ὅτι τύπον τινὰ καὶ
 δι' αὐτοῦ λαβὼν ἀφορμὴν ἀναμνήσεως. πλὴν εἰ καὶ ἐπὶ ἀμφοτέρων ἐστὶν
 ἀνάμνησις, ἀλλ' οὐν διαφορὰ τίς ἐστίν· ἐπὶ μὲν γὰρ ἀνθρώπου σὺν τῇ ἀνα-
 μνήσει ἐστὶ καὶ τὸ συναισθάνεσθαι αὐτοὺς τῆς ἀναμνήσεως, ἐπὶ δὲ τῶν 35
 ἀλόγων οὐκ ἔστι τοῦτο· οὐδὲ γὰρ συναισθάνεται ἐκεῖνα | ὅτι ἀνεμνήσθη· 391
 25 ὥσπερ γὰρ ἡ ὄψις ὁρᾷ μὲν, οὐκ οἶδεν δὲ ὅτι ὁρᾷ, οὕτως καὶ ἐπ' ἐκείνων ἐστίν.
 Ἐδείξεν οὖν ὁ λόγος ὅτι τῆς διαφόρου φύσεως καὶ τὸ ἀγαθὸν διά-
 φορον. διὰ τοῦτο οὖν χρὴ καὶ τῆς φιλοσοφίας τὴν φύσιν εἰδέναι. ἀλλ'
 ἐπειδὴ ταύτην χωρὶς ὁρισμοῦ γινῶναι ἀδύνατον (οἱ γὰρ ὁρισμοὶ ἀνατομαί 40
 καὶ ἀναπτύξεις εἰσὶ τῶν φύσεων), δεῖ ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ ἄρξασθαι· εἰς τοιαύτην
 30 γὰρ ἀνάγκην κατήντησεν ὁ λόγος. τοῦ δὲ ὁρισμοῦ πρόσρημα τὸ τί ἐστίν·
 ἐκ τούτου οὖν δεῖ ἄρξασθαι, ὡς ἔδειξεν ὁ λόγος. τίς δὲ ὁ ὁρισμὸς τῆς
 φιλοσοφίας, ἐν ἑτέρᾳ θεωρίᾳ εὐμενείᾳ τοῦ κρείττοντος παραστήσομεν. 10

1 ὁ Πλάτων] Tim. p. 47 B ὅτι] τὸ C 1. 2 οὔτε—οὔτε P Plat. (cf. p. 5,6)
 2 δωρηθὲν C 5 ἀγαθόν] ἀγαθοῦ Cc ἔτῃ] ἄτῃ P: ἄλτῃ Brand. 6 ὁ πά-
 παμεν Brand. post δῶκεν addas ex Paris. 1973 καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι 7 ὁ κύων
 τοῦ Ὀδ.] cf. Hom. p. 291 9. 10 ἀπολλομένης Cc: ἀπολλυμένης P 10 Πρόκλος]
 cf. Zelleri Ph. Gr. V³ p. 780 17 ὁθεν] δ P: φ Brand. ὅτι ἐπιλανθάνεται—δῆλον
 (18) om. c 18 ὅτι δὲ] ὅτι P; ante ὅτι defectum statuit Finckh (*Olympiodori scholia*
in Plat. Phaed. p. XV); fort. ὅτι—ἀναμνήσεως (21) eicias κατεῦθεν C (corr. m.²)
 εἰς om. C (superscr. m.²) 20 corrigas φυλάξαντα (cf. v. 15. 16); nisi malis v. 18 ἀνά-
 μνησιν (κύων) 21 λαβεῖν Cc; ἀν λαβόντα? 22 τις] τι C σὺν] πᾶν Cc
 23. 24 συνεσθάνεσθαι et συνεσθάνεται C (ai superscr. m.²) 23 scribas αὐτῆς
 24 οὐκ ἔστι] οὐκ ἐστὶ Brand. 25 ἐστίν om. c 28 ἐπεὶ c οὐ δυνατόν P
 29 ἐκ] ἀπὸ P 31 alt. ὁ om. Cc 31. 32 τῆς φιλοσοφίας om. Brand.

Πράξις β'.

Καὶ κατὰ δευτέραν δὲ αἰτίαν ὀφείλομεν ἀπὸ τοῦ τί ἐστὶν ἄρξασθαι, τοῦτ' ἐστὶ τοῦ ὁρισμοῦ, παρέντες τὸ εἰ ἐστὶν· ἔδει μὲν γὰρ ἡμᾶς ἀρχομένους τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ τοῦ εἰ ἐστὶν ἄρξασθαι, ἐπομένους νόμῳ διαλεκτικῷ 15 τῷ λέγοντι δεῖν ἐπὶ πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης τέσσαρα προβλήματα ζητεῖν, εἰ ἐστὶ, τί ἐστὶν, ὅποῖόν τί ἐστὶ καὶ διὰ τί ἐστὶ. καὶ εἰκότως καὶ τὸ μὲν εἰ ἐστὶ ζήτημα, ἐπειδὴ πολλὰ μὲν ὀνομάζονται, οὐχ ὕφεστήκασιν δέ, οἷον τραγέλαφος, σκινδαψὸς καὶ τὰ τοιαῦτα. ἕτερα δὲ ὀνομάζονται μὲν, 20 ἀμφιβαλλομένην δὲ ἔχουσι τὴν ὑπαρξίν, οἷον ἡ ἀναστρος σφαῖρα καὶ οἱ ἀντίποδες. ἐπὶ τούτων πάντων ζητοῦμεν τὸ εἰ ἐστὶ. τὸ δὲ τί ἐστὶ ζητοῦμεν ἐπὶ τῶν ὑπαρξιν ἔχόντων, θελόντων δὲ ἡμῶν γινῶναι τί εἰσιν, οἷον ἀνθρώπος καὶ ἵππος. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀναιροῦντες αὐτὴν ἄκοντες δεδά- 25 κασι τὸ εἶναι αὐτὴν (ἀποδείξει γὰρ βουλόμενοι ὅτι οὐκ ἐστὶν εἰσάγουσιν αὐτὴν· ἡ γὰρ ἀποδείξεις μέρος φιλοσοφίας), τούτου χάριν ἀφέντες τὸ εἰ 15 ἐστὶν ἀπὸ τοῦ τί ἐστὶ τὴν ἀρχὴν ποιησώμεθα, χάριν ἐκείνοις τοῖς ἀναιρεῖν αὐτὴν ἐσπουδακόσιν ὁμολογοῦντες, ὅτι τοῦτο ἐπιτηδεύσαντες μᾶλλον ἡμῖν κατὰδὸλον αὐτὴν πεποιήκασιν διὰ τῶν ἀποδείξεων, ἧ καὶ ὥς φησιν Ἀριστο- 30 τέλης ἐν τῷ Προτρεπτικῷ ἐπιγεγραμμένῳ, ἐν ᾧ προτρέπει τοὺς νέους πρὸς φιλοσοφίαν· φησὶ γὰρ οὕτως· "εἰ μὲν φιλοσοφητέον, φιλοσοφητέον, καὶ εἰ 20 μὴ φιλοσοφητέον, φιλοσοφητέον· πάντως ἄρα φιλοσοφητέον". εἰ μὲν γὰρ ἐστὶ, πάντως ὀφείλομεν φιλοσοφεῖν οὕσης αὐτῆς, | εἰ δὲ μὴ ἐστὶ, καὶ οὕτως 392 ὀφείλομεν ζητεῖν πῶς οὐκ ἐστὶν ἡ φιλοσοφία· ζητοῦντες δὲ φιλοσοφοῦμεν, ἐπειδὴ τὸ ζητεῖν αἰτία τῆς φιλοσοφίας ἐστὶ.

Καὶ κατὰ τρίτην δὲ αἰτίαν δεῖ ἀπὸ τοῦ τί ἐστὶν ἄρξασθαι· εἰ γὰρ αἰ 25 προελθοῦσαι ἐκ τῆς φιλοσοφίας ῥητορικὴ καὶ γραμματικὴ καὶ ἱατρικὴ εὐθέως ἐρίζονται ἑαυτὰς καὶ ὑπογράφουσι, πολλῷ μᾶλλον ἡ φιλοσοφία τοῦτο πράξει εὐρέτις οὕσα τούτων καὶ τοῖς ἑαυτῆς χρήσεται εἰς ἑαυτήν· ταύτης γὰρ εὐρημα ἡ ὁριστικὴ καὶ ἡ διαιρετικὴ.

Δέδεικται γοῦν διὰ τριῶν αἰτιῶν ὅτι δεῖ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ὁρισμοῦ 30 ἄρξασθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν ὁρισμὸν τῆς φιλοσοφίας γινῶναι οὐ δυνατόν τοῦ ἰσχυροῦ ὁρισμοῦ ἀγνοουμένου, ὥσπερ οὐδὲ γράφειν καλῶς δυνατόν τὸν αὐτὸ τοῦτο ἀπλῶς γράφειν μὴ ἐπιστάμενον οὐδὲ ἀττικίζειν ἀνεὺ τοῦ ἀπλῶς

1 πράξις α' P 4 νόμῳ διαλ.] cf. Arist. Anal. post B 1 p. 89b24 6 καὶ εἰκότως—
καὶ ἵππος (12) om. P (recte, sumpta esse videntur ex Davidis comm.) 7 ζήτημα] an
ζητοῦμεν? 12 αὐτὴν] τὴν φιλοσοφίαν Brand. 12. 13 ἄκοντες—αὐτὴν om. P 13 γὰρ
om. P 21] δ Cc 14 ἡ P, conl. Cramer: εἰ Cc 15 ποιησώμεθα P 17. 18 Ἀρ.
ἐν τῷ Προτρ.] Aristotelis fr. 51 (p. 57 Röse); Diels Arch. f. Gesch. d. Phil. I 487 19 post
φιλοσοφητέον (prius) ras. XIV litt. C 19. 20 εἰ μὲν φιλοσοφητέον καὶ εἰ μὴ φιλ. φιλ.
(φιλοσοφητέον om.) P 20 φιλοσοφίτεον (extremum) P post ἄρα φιλοσ. add. τοῦτ'
ἐστὶν P 22 ἡ om. P 24 κατὰ τρεῖς δὲ αἰτίας Brand. 25 an φιλοσοφίας
(τέχνη) ? καὶ (ante γραμματικὴν) om. P 27 an τοῖς ἑαυτῆς (εὐρήμασι) ?
29 οὖν P 32 an τοῦτο (τέ)? prius ἀπλῶς (λῶς in ras. m.?) C: om. P

- διαλέγεσθαι, οὕτως οὐδὲ τὸν τινὰ ὅρισμὸν δυνατόν γινῶναι τοῦ ἀπλῶς ὀρισμοῦ ἀγνοουμένου. φέρε οὖν τρία τινὰ περὶ ὀρισμοῦ ζητήσωμεν· πρῶτον 15 μὲν τί ἐστὶν ὀρισμός, δεύτερον πόθεν εἴρηται ὀρισμός, τρίτον πόθεν λαμβάνεται πᾶς ὀρισμός. καὶ ἀρχτέον ἀπὸ τοῦ πρώτου.
- 5 Ὅρισμός τοίνυν ἐστὶ λόγος σύντομος τῆς ἐκάστου φύσεως δηλωτικός. 'λόγος' δὲ εἴρηται διὰ τὸ ὄνομα, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ δηλοῖ φύσιν (ἐὰν γὰρ 20 εἴπω ἄνθρωπον, τῶν λοιπῶν ζῴων χωρίζω), ἀλλὰ μία λέξις τὸ ὄνομα, ὁ δὲ ὀρισμὸς σωρεία καὶ συναγωγὴ ἐστὶ πλειόνων λέξεων. τὸ δὲ 'σύντομος' πρόσκειται διὰ τὰ ἀποτάδην λεγόμενα ῥητορικά καὶ λατρικά ἢ καὶ διὰ τὸ 10 ὄνομα· συντομωτάτη γὰρ ἡ διὰ τῶν ὀνομάτων δηλώσις, σύντομος δὲ καὶ ἡ διὰ τῶν ὀρισμῶν. διὸ καὶ τὸν ὀρισμὸν τινὲς φασὶν ὄνομα ἐξηπλωμένον, 25 τὸ δὲ ὄνομα ὀρισμὸν συνεσταλμένον. πρόσκειται δὲ 'τῆς ἐκάστου φύσεως δηλωτικός' διὰ τὰς ὑπογραφάς· αἱ γὰρ ὑπογραφαὶ οὐ τὴν ἐκάστου φύσιν δηλοῦσιν ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἐκάστω, οἱ δὲ ὀρισμοὶ τὴν ἐκάστου φύσιν ὁη- 15 λούσι. καὶ εἰκότως, ἐπειδὴ οἱ ὀρισμοὶ ἐκ τῶν κατ' οὐσίαν λαμβάνονται 30 (κατ' οὐσίαν δὲ ἐκεῖνα λέγω ὧν χωρὶς οὐ δύναται ὑποστῆναι τὸ ὀριζόμενον, οἷον ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικὸν θνητὸν νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν· οὐδὲ γὰρ χωρὶς τοῦ ζῴου ἢ λογικοῦ ἢ θνητοῦ ἢ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικοῦ ὑφίσταται ποτε ὁ ἄνθρωπος ἢ ἐπινοεῖται, καὶ ἐνός δὲ τούτων ἀπόντος οὐχ 20 ὑφίσταται), αἱ δὲ ὑπογραφαὶ ἐκ τῶν συμβεβηκότων λαμβάνονται, ἃ δύνανται 35 χωρίζεσθαι χωρὶς φθορᾶς τοῦ ὑποκειμένου· οἷον | Σωκράτης ἐστὶν Ἀθη- 393 ναῖος φαλακρὸς προγαστρω σιμὸς μέλας· τούτων χωρὶς δύναται ὑποστῆναι ὁ Σωκράτης. εἰκότως οὖν τὸν ὀρισμὸν λέγομεν δηλωτικὸν τῆς φύσεως, ὡς τῶν ὑπογραφῶν οὐ τὴν φύσιν δηλοῦσῶν ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον 25 ἐκάστω· ὅθεν καὶ ὑπογραφὴ εἴρηται οἷονεῖ ὑφειμένη γραφὴ οὕσα καὶ σχισμογραφία, ὡς τῶν ὀρισμῶν τῇ τελείᾳ γραφῇ ἀναλογούντων, λέγω δὴ τῇ διὰ τῶν χρωμάτων. ἀποροῦσι δὲ τινες ὅτι 'εἰ τοῦ ὀρισμοῦ ὀρισμὸν εἶπας, εἰπέ κακείνου ὀρισμὸν καὶ τοῦτο ἐπ' ἀπειρον'. πρὸς δ' φαμεν ὅτι ὁ τὸν καθόλου ὀρισμὸν ὀρισάμενος λόγος καὶ ἑαυτὸν συμπεριέλαβεν, ὡς εἴ τις 10 30 ἄνθρωπος ὀρίσαιτο τὸν καθόλου ἄνθρωπον· ὁ γὰρ τοιοῦτος καὶ ἑαυτὸν συμπεριέλαβε· καὶ ὁ ὀριζόμενος γὰρ ζῶον λογικὸν καὶ ὁ καθόλου ἄνθρωπος. ἐν οἷς τὸ πρῶτον κεφάλαιον.

Πρᾶξις γ'.

Δεύτερον ζητεῖσθω πόθεν εἴρηται ὀρισμός. ὀρισμὸς τοίνυν εἴρηται 15 35 ὡς ἐκ μεταφορᾶς τῶν ὀρθοθεσίων τῆς γῆς· πάλαι γὰρ τοῦ Νείλου ἀνιόντος

2 οὖν om. P 7 an (ἄνθρωπος), ἄνθρωπον? χωρίζω scripsi: χωρίζων CPc 8 σω-
 ρία C¹ ἐστὶ om. P 10 τῶν ὀν.] τοῦ ὀνόματος Cc 11 διὰ (ante τῶν ὀρισμῶν) om. Cc
 12 συνεσταλμένον] —εσταλ in gas. C² πρόκειται C¹ δε] γὰρ Cc 17 δεκτικόν
 om. P 17. 18 οὐδὲ—δεκτικοῦ om. Cc (καὶ χωρὶς τούτων in mrg. add. C²) 19 ὁ
 om. C 20 λαμβάνονται, ἃ scripsi: λαμβανόμεναι CPc δύνανται Pc 25 οἷον Cc
 28 κατ' ἐκεῖνου Cc τούτου P ὁ om. P 34 ὁ ὀρισμός (priore loco) c
 35 μεταφορᾶς τῆς τῶν ὀρ. (τῆς γῆς om.) Brand.

καὶ συγχέοντος τὰς ἀρούρας μετὰ τὴν ἀπόστασιν αὐτοῦ πόλεμοι ἐγίνοντο καὶ φόνοι περὶ τὴν διανομὴν τῆς γῆς. ἐπενόησαν οὖν ὁροθέσιάν τινα πρὸς δηλώσιν τῶν τόπων, καὶ ἐπαύσαντο τοῦ πολεμεῖν. διὸ καὶ ἄκαινα μέτρον κέκληται παρ' αὐτοῖς παρὰ τὴν στέρησιν τοῦ φόνου· καίνω γὰρ τὸ φονεύω. 20 οὕτως οὖν καὶ οἱ ἐξηγηταὶ τῶν φύσεων ὀρισμοί, τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀντιστροφῆς στοχαζόμενοι, οὐδὲ ἐλλείπειν θέλουσιν οὐδὲ πλεονάζειν· τότε γὰρ μόνον ἀντιστρέφουσιν, ἀντὶ τοῦ ἰσόστροφοί εἰσι τῷ πράγματι· τὸ γὰρ ἀντὶ ἐπὶ τοῦ ἴσου λαμβάνεται, ὥσπερ ἀντίθεος καὶ ἀντιάνειρα καὶ τὰ τοιαῦτα. 25 καὶ θαυμαστός ὁ τῆς κακίας τῶν ὀρισμῶν τρόπος· εἴ τε γὰρ ἐλλείψωσι τῇ 10 λέξει, τῷ πράγματι πλεονάζουσιν, εἴ τε πλεονάσωσι τῇ λέξει, τῷ πράγματι, τῷ ὀριστῷ φημι, ἐλλείπουσιν· οἷον ὡς ἵνα εἴπω 'ὁ ἄνθρωπος ζῶν', ἰδοὺ τῇ λέξει ἐνέλειπον, ἐπλεόνασα δὲ τῷ πράγματι συμπεριλαβὼν ἀγγέλου καὶ 20 ἄλλα ζῶα. εἰ δὲ πάλιν εἴπω 'ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικὸν θνητὸν νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικὸν μηχανικόν', ἐπλεόνασα μὲν τῇ λέξει, τῷ δὲ πράγ- 15 ματι ἐνέλειπον, φημι τῷ ὀριστῷ, διότι οὐ πᾶς ἄνθρωπος μηχανικός· εἴ τι μὲν γὰρ μηχανικόν, ἄνθρωπος, οὐκ εἴ τι δὲ ἄνθρωπος, μηχανικόν. τότε οὖν ἀντιστρέφουσιν, ὥστε μήτε | ἐλλείπωσι μήτε πλεονάζωσιν. ἐν οἷς καὶ τὸ δεύτερον κεφάλαιον. 394

Τρίτον κεφάλαιον, ἐν ᾧ ζητητέον πόθεν λαμβάνεται πᾶς ὀρισμός. καὶ 20 λέγομεν ὅτι ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ἢ ἐκ τοῦ τέλους ἢ ἐκ τοῦ συναμφο- 5 τέρου. καὶ εἰκότως· πᾶσα γὰρ τέχνη καὶ ἐπιστήμη καὶ ὑποκείμενον ἔχει καὶ τέλος, ὑποκείμενον μὲν περὶ ὃ καταγίνεται, τέλος δὲ ὃ προτίθεται ποιῆσαι. τῇ ἱατρικῇ ὑπόκεινται τὰ ἀνθρώπεια σώματα, τέλος δὲ ἔχει τὴν υἰείαν, τῇ ῥητορικῇ ὑπόκεινται τὰ ἰδιωτικά καὶ πολιτικά πράγ- 25 ματα (ἰδιωτικὰ δὲ λέγω τοὺς ἐπιτροπικούς Δημοσθένους λόγους ἢ ὅταν 10 ἐνὶ τινι συνηγορῇ, πολιτικὰ δὲ τὰ δημόσια πάντα, ὅταν συμβουλευῇ τῇ πόλει Φιλίππῳ πολεμῆσαι), τέλος δὲ ταύτης τὸ πεῖσαι, τῇ γραμματικῇ ὑπόκεινται πᾶσαι αἱ Ἑλληνίδες φωναί, τέλος δὲ αὐτῆς μηδέποτε ἁμαρτεῖν περὶ αὐτάς μήτε περὶ μίαν μήτε περὶ πολλὰς· ἢ μὲν γὰρ περὶ μίαν ἁμαρτὰς βαρβα- 15 30 ρισμὸς εἴρηται ἢ δὲ περὶ πλείονας σολοικισμός· σολοικισμὸς δὲ εἴρηται ὡς σώου λόγου αἰκισμός.

Εἰ οὖν πᾶσα τέχνη καὶ ὑποκείμενον ἔχει καὶ τέλος, εἰκότως οἱ ὀρι- σμοὶ ἢ ἐξ ἐνὸς τῶν δύο ἢ ἐκ τοῦ συναμφοτέρου λαμβάνονται. ἐκ τοῦ ὑπο- κειμένου μὲν, ὡς ἵνα εἴπω 'ἱατρικὴ ἐστὶ τέχνη περὶ τὰ ἀνθρώπεια σώματα

5 an (ol) ὁρ. ? 6 οὔτε . . οὔτε Brand. τότε — πράγματι (7) om. P 9 an ἐλλείπωσι ?
(cf. v. 15 p. 6, 17) 10 λέξη (alt. l.) C¹ 11 et 13 ὁ om. Cc 12 ἐνέλειπον Cc ; an
ἐνέλειπον ? (cf. v. 15) ἀγγέλου eicias 13 θνητὸν C 15 ἐνέλειπον C¹ : ἐνέ-
λειπον C² c : ἐνέλειπον P εἴ τι] ἐστὶ Pc 16 εἴ τι] ἐστὶ c 17 ἐλλεί-
πουσι . . πλεονάζουσιν P 19 Τρίτον κεφάλαιον om. P 23 τῇ ἱατρικῇ — υἰείαν
om. Cc ; an (ol) τῇ ἱατρικῇ ? 24 ῥητορικῇ] ῥητορ — in ras. C² τὰ πολι-
τικά καὶ ἰδιωτικά colloc. P 26 συνηγορεῖ P συμβουλεύη scripsi : συνε-
βούλευεν CPc 28 αἱ supra scr. C² ἁμαρτάνειν P 29 ἢ (ante μὲν)]
εἰ P ἁμαρτὰς] ἁμαρτάνει P 30 ἢ δὲ — σολοικισμός in marg. C
σολοικισμὸς δὲ εἴρηται om. Cc

καταγινομένη', ἐκ τοῦ τέλους δὲ 'ύγείας περιποιητική', ἐκ δὲ τοῦ συναμ- 20
φοτέρου 'τέχνη περὶ τὰ ἀνθρώπεια σώματα καταγινομένη ύγείας περι-
ποιητική'. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἐπὶ πασῶν τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιστη-
μῶν μόνος ὁ ἐκ τοῦ συναμφοτέρου τέλειος ὁρισμός, ἐπειδὴ τὰ ὑποκείμενα
5 αὐταῖς καὶ ἄλλαις ὑπόκεινται τέχναις, οἷον τὰ ἀνθρώπεια σώματα ὑπόκειν-
ται κουρεῖ, παιδοτρύβη. ἀλλὰ καὶ τὰ πολιτικά ὑπόκεινται καὶ ἄλλαις 25
ὁμοίως. καὶ τὰ τέλη οὐχ ὑπὸ μόνων τῶν εἰρημένων γίνονται, ἀλλὰ καὶ
ὑπὸ τύχης καὶ ὑπὸ ἄλλων τινῶν· τὴν γὰρ ὑγείαν οὐ μόνος ἱατρός ποιεῖ,
ἀλλὰ καὶ ἐκ τύχης γίνεται, ὡς εἴρηται ἐν τῷ Περὶ αἰρέσεων. καὶ γραῦς
10 ἐπάδουσα ὑγείαν ποιεῖ καὶ περιάπτων ὁμοίως. καὶ ἡ πειθὼ οὐχ ὑπὸ μόνης 30
ρήτορικῆς γίνεται, ἀλλὰ καὶ χρυσὸς πείθει καὶ κάλλος πείθει καὶ ἕτερα
πολλά. ὁ γοῦν Ὑπερίδης ὁ ῥήτωρ συνηγορῶν Φρόνη τῇ πόρνη, αἰσθό-
μενος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ἐπιλόγοις ὅτι οὐκ ἔπεισε τοὺς δικαστάς, ἐπέτρεψε |
τῇ πόρνη διαρρηῆσαι τοὺς χιτῶνας, καὶ τότε διὰ τῆς τῶν μαζῶν θέας εἴλεν 395
15 αὐτούς.

Κριτέον οὖν τὰς ἔξεις οὐκ ἐκ τοῦ τέλους ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ τέλους
παρασκευῆς· ἴδιον γὰρ ἱατροῦ οὐ τὸ ὑγιαίνει ἀλλὰ τὸ μὴδὲν παραλειπεῖν 5
τῶν εἰς ὑγείαν ἀγόντων, καὶ ῥήτορος τέλος οὐ τὸ πείσαι ἀλλὰ τὸ μὴδὲν
παραλειπεῖν τῶν εἰς πειθὼ ἀγόντων. εἰκότως οὖν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων
20 τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν μόνος ὁ ἐκ τοῦ συναμφοτέρου τέλειος ὁρισμός, ἐπὶ
δὲ τῆς φιλοσοφίας καὶ ὁ ἐκ θατέρου τέλειος, διότι τὸ ὑποκείμενον τῇ φιλο-
σοφίᾳ ἄλλη τέχνη ἢ ἐπιστήμη οὐχ ὑπόκειται. 10

Πρᾶξις δ'.

Μεμαθήκαμεν διὰ τῶν φθασάντων ὅτι οἱ ὁρισμοὶ ἐκ τριῶν λαμβά-
25 νονται, ἐκ τοῦ ὑποκειμένου, ἐκ τοῦ τέλους, ἐκ τοῦ συναμφοτέρου· φέρε
οὖν μάθωμεν τί ὑπόκειται τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τί τὸ τέλος αὐτῆς καὶ πῶς 15
ἐκ τούτων ὀρίζεται. δεῖ εἰδέναι ὅτι πάντα τὰ ὄντα ὑπόκεινται τῇ φιλο-
σοφίᾳ, διὸ καὶ γινῶσις τῶν ὄντων ἐστὶν ὡς μόνη πάντα γινώσκουσα· αἱ
μὲν γὰρ ἄλλαι τέχναι ἤγουν ἐπιστῆμαι περὶ ἐν καταγινομένοις ἐν μὲν τι
30 γινώσκουσι, πολλὰ δὲ ἀγνοοῦσι, καὶ μᾶλλον ἀγνοιαὶ εἰσιν ἥπερ γνώσεις· ἡ
δὲ φιλοσοφία μᾶλλον γινῶσις ὡς πάντα τὰ ὄντα ἐπαγγελλομένη εἰδέναι. 20
τέλος δὲ τῆς φιλοσοφίας τὸ διὰ τῆς γνώσεως πάντων τῶν ὄντων θεὸν ἐπὶ
γῆς δεῖξαι τὸν ἄνθρωπον καὶ τοιοῦτον οἷον τὸν Λυκούργον ἢ Πυθίαν
προσεῖπεν·

1 ὑγείας constanter P post περιποιητική add. δεῖ δὲ εἰδέναι (sed punctis del.) C
4 ἐπειδὴ scripsi: ἐπὶ δὲ Cc: ἐπὶ δὲ P 5 τέχναις — ὑπόκειται om. P 6 καὶ
κουρεῖ καὶ παιδοτρύβη Mon. 399 (rectius) ἄλλοις P 7 μόνον P 8 ὑπὸ
(utrobique) om. P μόνον ὁ ἱατρός P 9 Περὶ αἰρ.] suum aliquem librum spectat
(cf. Diels *Doxogr.* p. 79) γραῦς] αὐς superscr. C² 12 Ὑπερίδης c (cf. fr. LXII
ed.² Blass) 13 ἐπιλόγοις] λόγοις Brand. 14 διαρρηῆσαι C¹ χιτῶνας C¹
17. 19 παραλειπεῖν (utrobique) P 20 an ὅρ. τελ. colloc.? 28 τῶν ὄντων ἐστὶν
om. Cc 29 τι ante prius ἐν coll. P 30 καὶ μᾶλλον — γνώσεις om. P ἥπερ
scripsi: εἴπερ Cc 32. 33 ἐπὶ γῆς] ἐπίγειον c (cf. p. 7, 24. 12, 14)

ἤλυθες, ὦ Λυκόεργε, ἐμὸν ποτὶ πίονα νηρόν·

δίῳ εἴ σε θεὸν μαντεύσομαι ἡὲ καὶ ἄνδρα.

25

- καὶ μὴ νομίσῃς, ἐπειδὴ εἶπε “δίῳ,” ὅτι ἡγνόει [κατὰ τὰς Ἑλλήνων φημί
 ψευδεῖς δόξας] (ἥ γὰρ ἂν ἡ Πυθία ἐτέρας ἐδεῖτο Πυθίας), ἀλλ’ ἐπειδὴ
 5 φύσει ἀμφίβολον ἦν εἰ θεὸς ὁ Λυκοῦργος ἢ ἄνθρωπος. τὰ δὲ ἀμφιβαλλό-
 μενα ἄλλως οὐ γινώσκεται, εἰ μὴ μετὰ τοῦ ἀμφιβάλλειν· ὥσπερ γὰρ τὸ 30
 χλιαρὸν μέσον ὃν ψυχροῦ καὶ θερμοῦ, ἐὰν εἴπωμεν αὐτὸ θερμόν, ψευδό-
 μεθα, ὁμοίως καὶ ψυχρόν· εἰ δὲ μετὰ ἀμφιβολίας εἴπωμεν ‘οὐκ οἶδα τί
 αὐτὸ καλέσω, θερμόν ἢ ψυχρόν’, ἔννοιαν παρέχομεν τῷ ἀκούοντι, ὅτι
 10 μετέχει καὶ θερμότητος, μετέχει καὶ ψυχρότητος. ὁμοίως καὶ τὸ | παῖον 396
 μέσον ὃν λευκοῦ καὶ μέλανος, ἐὰν εἴπωμεν αὐτὸ λευκόν, ψευδόμεθα, ὁμοίως
 καὶ μέλαν· εἰ δὲ μετὰ ἀμφιβολίας, δῆλον γίνεται τῷ ἀκούοντι, ὅτι μετέχει
 ἑκατέρου. οὕτως καὶ ἡ Πυθία εἰ εἶπεν αὐτὸν θεόν, ἐψεύδετο, ἄνθρωπον
 ὄντα, καὶ εἰ ἄνθρωπον εἶπεν αὐτόν, ὅποιοι εἰσιν οἱ πολλοὶ τῶν ἀγελαίων, 5
 15 ἐψεύδετο (οὐ γὰρ ἦν τοιοῦτος), ἀλλὰ ἔνθεον ἄνθρωπον αὐτόν εἶπεν. ὁμοίως
 καὶ ὁ Πλάτων ἐν τοῖς Νόμοις εἰσάγει τὸν Σωκράτη ἐρωτῶντα Κρητὰ καὶ
 Λάκωνα πολίτην περὶ Μίνως καὶ Λυκούργου, οὓς ἤδει νομοθέτας, Μίνω
 μὲν Κρητῶν, Λυκούργον δὲ Λακόνων· ‘θεὸς ὑμῖν, ὦ ξένοι, ἡ τις ἀνθρώ-
 πων τῆς αἰτίας τῶν νόμων γέγονεν αἴτιος;’ καὶ ἀπεκρίνατο ὁ Κρῆς ὡς 10
 20 τιμιώτερος· ‘θεός, ὦ ξένε, θεός’· τιμιώτερος γὰρ ὁ Μίνως διὰ τὸν Δία·
 λέγουσι γὰρ αὐτόν ‘Ἑλληνες ὑπὲρ ἐννέα ἔτη ἀνιέναι πρὸς τὸν Δία διορθώ-
 σεως τῶν νόμων χάριν, καὶ τοῦτο αἰνίττεται’ Ὁμηρος λέγων

ἐννέωρος βασιλεὺς Διδὸς μεγάλου ὀαριστῆς.

15

τοιοῦτον οὖν ἡ φιλοσοφία θέλει δεῖξαι τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς.

- 25 Ἐπεὶ οὖν ἔγνωμεν τί τὸ τέλος τῆς φιλοσοφίας καὶ τί τὸ ὑποκείμενον
 αὐτῇ, φέρε εἴπωμεν καὶ πῶς ἐκ τούτων ὀρίζεται. δεῖ εἰδέναι ὅτι ἔξ εἰσιν
 ὀρισμοὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ οὕτε πλείους οὕτε ἐλάττους, δύο ἐκ τοῦ ὑπο- 30
 κειμένου, δύο ἐκ τοῦ τέλους, εἰς ἐκ τῆς ὑπεροχῆς καὶ εἰς ἐκ τῆς ἐτυμο-
 λογίας. ἡ δὲ τάξις αὐτῶν ἐστὶν αὕτη· ἔσχατος πάντων ὁ ἐκ τῆς ἐτυμο-
 30 λογίας, ὡς περὶ φωνὰς μόνας ἡσυχολημένος καὶ οὐδὲν τοῦ πράγματος λέγων
 τῆς φιλοσοφίας περὶ τὰ ὄντα ἐπτοημένης. μετ’ αὐτόν ἐστιν ὁ ἐκ τῆς

1 ἤλυθες P: ἤκεις Herod. I, 65 ὦ λυκοῦργε P: ὦ λυκόεργε Herod.: ὦδε λυκοῦργε
 Brand. 2 διῳ ex δεῖω corr. C εἴ] ἡ Herod. Dav. ἡὲ καὶ ἄνδρα]
 ἡ ἄνθρωπον Herod. David. 3 κατὰ τὰς Ἑλ. φ. ψευδ. δόξας inclusi (cf. p. 12,1)
 5 εἴ] ἡ P δε] γὰρ c 5. 6 ἀμφιβαλλόμενα P 6 ἀμφιβάλλειν CP
 7 εἴπομεν P 9 καλέσω C ἔνοιαν C παρέχωμεν Cc 11 ὃν
 om. P εἴπομεν P 13 ἐψεύδετε C 14 αὐτόν om. P ἀγελαίων
 ex ἀγελέων corr. C 15 αὐτόν ἄνθρωπον colloc. Cc 16 ὁ Πλάτων ἐν τοῖς
 Νόμοις] I, 1 p. 624 A σωκράτην P 17 μίνως] μίνωνος P μίνω]
 μείνω P 18 θεός ἡ τις ἀνθρώπων ὑμῖν, ὦ ξένοι, εἰληφε τὴν αἰτίαν τῆς τῶν νόμων
 διαθέσεως Plat., unde pro τῆς αἰτίας scribas τῆς διαθέσεως 20 θεός, ὦ ξένε, θεός
 τιμιώτερος om. Cc μίνος P διὰ τῶν δία P 21 ἐνέα (sic) supra scr. C²
 22 αἰνίττει C Ὁμηρος] τ 179 23 ἐννέωρος C²: ἐννέωρος C¹P βασιλεῦ P
 ὀαριστῆς] ὁ ὀριστός C: ὁ ὀρίστις P: ὀαριστός c 24 τῆς om. P 27 οἱ
 ὀρισμοὶ c

ὑπεροχῆς, ἐπειδὴ τὰ κοινὰ προηγοῦνται τῶν ἰδικῶν καὶ κοινοὶ μὲν πάσης αὖ
 τέχνης καὶ ἐπιστήμης ὅρισμοι οἱ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου καὶ ἐκ τοῦ τέλους
 λαμβανόμενοι, ὁ δὲ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς ὁρισμὸς ἴδιος τῆς φιλοσοφίας· μόνη
 γὰρ αὕτη ἐκ τῆς ὑπεροχῆς ὁρισμὸν ἔσχε τῶν ἄλλων, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ
 5 συναμφοτέρου ὀριζομένων. μετὰ δὲ τὸν ἐκ τῆς ὑπεροχῆς εἰσιν οἱ ἐκ τοῦ
 τέλους, καὶ μετὰ (τοὺς ἐκ) τοῦ τέλους εἰσιν οἱ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου· αἰεὶ γὰρ
 τὸ ὑποκείμενον προηγείται τοῦ τέλους. καὶ οὕτως μὲν ἀναλυτικῶς. συν-
 θετικῶς δὲ πάλιν οὕτως· πρῶτος ὁ λέγων 'γνώσις τῶν ὄντων ἢ ὄντα ἐστί',
 δεύτερος ὁ λέγων 'γνώσις θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων', μετ' αὐτὸν
 10 ὁ λέγων 'μελέτη θανάτου', τέταρτος ὁ λέγων 'ὁμοίωσις θεῶν κατὰ τὸ
 δυνατόν ἀνθρώπων', πέμπτος ὁ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς ὁ λέγων 'τέχνη τεχνῶν 397
 καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν', ἕκτος ὁ ἐκ τῆς ἐτυμολογίας ὁ λέγων 'φιλία σο-
 φίας'. αὕτη μὲν ἡ τάξις.

'Εφ' οἷς εἰπόμεν τίνες εὖρον τοὺς ὁρισμοὺς τῆς φιλοσοφίας. δεῖ εἰδέναι α
 15 ὅτι τὸν ἐκ τῆς ἐτυμολογίας τὸν ἕκτον καὶ τοὺς δύο τοὺς ἐκ τοῦ ὑποκει-
 μένου ὁ Πυθαγόρας εἶπε, τοὺς δύο τοὺς ἐκ τοῦ τέλους ὁ Πλάτων, τὸν μὲν
 ἐν Θεαιτήτῃ τὸν λέγοντα 'ὁμοίωσις θεῶν κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπων', τὸν
 δὲ ἐν Φαῖδωνι τὸν λέγοντα 'μελέτη θανάτου', τὸν ἐκ τῆς ὑπεροχῆς Ἀριστο-
 τέλης φησὶν ἐν τῇ Μετὰ τὰ φυσικά. 10

20 'Εφ' οἷς ἀποροῦσιν τινες ὅτι 'διὰ τί ἐξ ὁρισμοῦ τῆς φιλοσοφίας;' καὶ
 λέγομεν τούτου αἰτίαν τοιαύτην· ὅτι ἡ φιλοσοφία οὔτε πρᾶγμα ἐστὶν ἀνώνου-
 μον, οἷα πολλὰ εἰσιν (ἡ γὰρ πρὸς μουσικὴν ἐπιτηδειότης ὄνομα οὐκ ἔχει·
 οὐδὲ γὰρ λέγεται μουσικότης), ἀλλ' οὐδὲ φωνή ἄσμος· ἐπεὶ οὖν καὶ
 ὀνομάζεται καὶ ὑφέστηκε, διότι μὲν ὀνομάζεται, ἔχει τὸν ἐκ τῆς ἐτυμολογίας, ἡ
 25 ὅς ὑφέστηκε, τὸ εἶναι ἐν πρώτῃ ἔσχεν ἐπιστήμη, καὶ ἡ μὲν ἐν πρώτῃ, τὸν ἐκ 16
 τῆς ὑπεροχῆς ἔσχε (τὸ γὰρ πρῶτον ὑπεροχή), ἡ δὲ ἐπιστήμη, ἔσχε τοὺς δύο
 τοὺς ἐκ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοὺς δύο τοὺς ἐκ τοῦ τέλους. ἐφ' οἷς ἀποροῦσιν ὅτι
 'διὰ τί δύο ἐκ τοῦ ὑποκειμένου καὶ δύο ἐκ τοῦ τέλους;' καὶ φαμεν πρὸς τοῦτο
 ὅτι τὸ ὑποκείμενον διττόν, ἡ καθόλου ἡ μερικόν, οἷον τῷ τέκτονι ὑπόκειται καὶ α
 30 τότε τὸ ξύλον, τὸ ἀκάνθινον φέρε εἰπεῖν ἡ ὀρύϊνον, καὶ πᾶν ξύλον. διὰ μὲν
 οὖν τὸ καθόλου ἔσχε τὸν λέγοντα 'γνώσις τῶν ὄντων ἢ ὄντα ἐστί', διὰ δὲ
 τὸ μερικόν ἔσχε τὸν λέγοντα 'γνώσις θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων'.
 ὁμοίως τὸ τέλος διττόν, προσεχὲς ἡ πόρρω, οἷον προσεχὲς τέλος τῷ ἱατρῷ α
 25 τήνδ' ἐπὶ τὴν διαθήσειν ὑγιάσαι, τὴν πυρεκτικὴν φέρε εἰπεῖν, πόρρω δὲ πᾶσαν
 35 διαθήσειν ὑγιάσαι. διὰ μὲν οὖν τὸ προσεχὲς ἔσχε τὸν λέγοντα 'μελέτη

2 ὑποκειμένου c 4 εἴρηται] p. 6,3 5 ὀριζομένου P 6 τοὺς ἐκ τοῦ τέλους scripsi:
 τοῦ τέλους Cc: τούτου P 7 τὸ ὑπο— in ras. C² 7. 8 συνθετικὸς C¹ (corr. m.²)
 8 ἡ] ἡ CPc 9 τε om. Cc (cf. v. 32) μετ' αὐτόν] τρίτος P 10 ὁμοίωσις] ὁμοίως P
 11 πέμπτος] εἶτα P 12 καὶ ὁ ἕκτος ἐτυμολογίας ἔσχατος ὁ λέγων φιλοσοφία ἐστὶ φιλία
 σοφίας P φιλία supra scr. C² 15 τὸν (prius) om. P 16 Πυθαγ.] cf. Diog. L. I, 12
 17 ἐν Θεαιτήτῃ] p. 176 A. B 19 ἐν Φαῖδωνι] p. 64 A. 67 E 19 ἐν τῇ Μετὰ τὰ φυσικά]
 A 2 p. 982* 4 sq. 22 ἡ γὰρ—μουσικότης in litura XXII fere litt. om. Cc ἡ scripsi:
 ei P 24 τὸν] τὴν c 25 ἐν (post μὲν) om. c 26 ὑπεροχῆς (alt. l.) P 29 τέκτον P
 30 φέρε P 31 οὖν om. P 33 ante (alt.) τέλος ras. II litt. C 35 προσεχὲς C

θανάτου', διὰ δὲ τὸ πόρρω ἔσχε τὸν λέγοντα 'ὁμοίωσις θεῶν κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπων'. προσεχέστερον γὰρ τὸ καθάραι τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ, εἴτα 30 καθαρθεῖσαν ἐξομοιωσάι θεῶν· πρότερον γὰρ καθαίρει τις ἑαυτὸν καὶ εἶθ' οὕτως ἐξομοιοῦται θεῶν· μὴ καθαρὸν γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι οὐχὶ θεμι- 5 τὸν κατὰ τὰς Πλάτωνος φωνάς.

Τινὲς δὲ προστιθέασι καὶ ἄλλον ὅρισμὸν ἑβδομον· οἱ γὰρ | ἱατροί, 398 χαλκεα χρυσέων ἀμειψάμενοι, οὐκ ἔμπαλιν χρύσεια χαλκείων καθ' Ὅμηρον, τοὺς ὁρισμοὺς ἤμειψαν καὶ τὴν ἱατρικὴν ὥρισαντο φιλοσοφίαν σωμάτων, τὴν δὲ φιλοσοφίαν ἱατρικὴν ψυχῶν. ἀλλ', ὡς ἱατροί, διάλληλος ἡ τοιαύτη 10 δεῖξις τὸ σαφὲς ἐκ τοῦ ἀσαφοῦς δεικνύουσα. διάλληλος δὲ ἐστὶ δεῖξις, ὅτε 5 δύο τινῶν ἀμειψαλλομένων πραγμάτων ἑκάτερον διὰ τοῦ λοιποῦ θελήσωμεν πιστώσασθαι, οἷον ἀγνοῶν ποῦ μένει Θέων καὶ ποῦ μένει Δίῳ, εἰ ἐρωτήσω 'ποῦ μένει Θέων' καὶ εἴπῃς 'ὅπου Δίῳ', εἰ ἐπανερωτήσω 'καὶ ποῦ μένει Δίῳ' καὶ εἴπῃς 'ὅπου Θέων'. ὁμοίως 'ἡ δεῖνα τέτοκεν, ἐπειδὴ γάλα ἔχει, 15 γάλα δὲ ἔχει, ἐπειδὴ τέτοκε'. φευκτέα δὲ ἡ διάλληλος δεῖξις παρὰ φιλο- 10 σοφοῖς, ὡς τὰ αὐτὰ τῶν αὐτῶν πρότερα ποιοῦσα καὶ ὕστερα, σαφέστερα καὶ ἀσαφέστερα, αἷτια καὶ αἰτιατά· ὅτε μὲν γὰρ διὰ τοῦ Δίῳνος δεικνύται ποῦ μένει Θέων, ὁ Δίῳνος σαφέστερός ἐστι, πρότερος, αἷτιος· ὅτε δὲ ἔμπαλιν διὰ τοῦ Θέωνος γίνεται ἡ δεῖξις, ὁ Θέωνος σαφέστερός ἐστι καὶ πρότερος 16 20 καὶ αἷτιος. ἄλλως τε ἀδολεσχίαν εἰσάγει ὁ λόγος· εἰ γὰρ Θέων μένει ὅπου Δίῳ, Δίῳ δὲ μένει ὅπου Θέων, Θέων ἄρα μένει ὅπου Θέων. καὶ εἰ ἡ δεῖνα τέτοκεν ἐπειδὴ γάλα ἔχει, γάλα δὲ ἔχει ἐπειδὴ τέτοκε, τέτοκεν ἄρα ἐπειδὴ τέτοκεν, ὕπερ ἐστὶν ἀδολεσχῆσαι. φευκτέον οὖν τὸ τοιοῦτον οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἀποδείξεων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ὁρισμῶν ἀρχῶν ὄντων ἀπο- 25 δεῖξεως. καὶ οὗτος δὲ ὁ ὁρισμὸς ἀνάγεται ὑπὸ τὸν ἐκ τοῦ τέλους τὸν λέγοντα 'μελέτη θανάτου'· ὁ γὰρ θάνατος τῆς ἀκολάστου ζωῆς ἱατρεία ψυχῆς ἐστίν.

* Ἄλλον ὃγδοον ὅρισμὸν ἀναφέρουσι τῶν Πλάτωνι εἰρημένον ἐν Φαίδωνι· 25 φησὶ γὰρ ἐκεῖ τὴν φιλοσοφίαν μεγίστην μουσικὴν, μουσικὴν δὲ οὐ χορδὰς 30 ἀρμόζουσιν (εὐτελες γὰρ τοῦτο), ἀλλὰ τὰ μόρια τῆς ψυχῆς, λόγον, θυμόν, ἐπιθυμίαν, ἵνα ὁ μὲν λόγος αἰετῶν ἀρχῇ, ὁ δὲ θυμὸς ἀρχῇται ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ ἀρχῇ τῆς ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἐπιθυμία ἀρχῇται· ὅταν γὰρ ταῦτα ἰδιοπρα- γῶσι, σώζεται ἡ ἀρμονία τῆς ψυχῆς· εἰ δὲ τὰ χεῖρω τυραννήσῃ, ποιεῖ 30 ἀναρμωσίαν, ἐὰν ἡ ἐπιθυμία κρατήσῃ, ὡς ἐπὶ τῆς Φαίδρας δι' ἔρωτα

2 αὐτοῦ c an εἴτα (τῇ) ? 3 καθάρει (alt. l.) P καὶ om. P 4 οὐχ[]
 οὐ (sed post οὐ II litt. erasae) Cc 5 τὴν Πλάτωνος φωνήν P (cf. Phaedo. p. 67 B)
 6 ἱατροί[] οἱ ἱατροί (sic) C 7 καθ' Ὅμηρον] cf. Z 235 9 διάλληλος—δεικνύουσα (10)
 om. P 10 δὲ] ἦδε Brand. 12 καὶ ποῦ μένει Δίῳ, εἰ ἐρωτήσω ποῦ μένει
 Θέων om. c 19 γέννεται P 21 Θέων (tertium)] δίῳ P εἰ om. P
 25 ὁ ὁρισμὸς om. Cc post τέλους add. ὁρισμὸν Cc 26 ἱατρία C 28 τῶν
 πλάτων P Φαίδωνι Dav.: Θεαιτήτῃ CPc (cf. Phaedo. p. 61 A) 30 ἐντελες Cc
 31. 32 ἀρχεῖ P (utrobique) 32 δὲ om. P ἀρχεται P 33 an τυραννήσῃ;
 34 ἀναρμωσίαν P an (οἶον) ἐὰν ? ἐπὶ τῆς Φαίδρας] cf. Eur. Hippol. 772

ἀπαγαμένης, ἣ ὅταν ὁ θυμὸς κρατῇ τοῦ λόγου, ὡς ἐπὶ τῆς Μηδείας φασκούσης

καὶ μανθάνω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακὰ,

θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων. |

5 ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ ὀρισμὸς ἀνάγεται ὑπὸ τὸν ἐκ τῆς ὑπεροχῆς· τὸ γὰρ 399 μέγιστον ὑπεροχῆ ἐστίν.

Πρᾶξις ε'.

Μετὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀρισμῶν τῆς φιλοσοφίας καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν 5 καὶ τοὺς εὐρετὰς αὐτῶν καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν εἰσιν ζε (ἐκ διαιρέσεως τοῦτο 10 δέδεικται καὶ ἐκ τοῦ ἀνελεῖν ἡμᾶς τοὺς προστεθέντας δύο), φέρε ἔλθωμεν ἐπὶ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν. πρῶτος τοίνυν ὀρισμὸς ἐστὶ τῆς φιλοσοφίας ἐκ τοῦ καθόλου ὑποκειμένου λαμβανόμενος καὶ εἰς Πυθαγόραν ἀναγόμενος ὁ λέγων 'γνώσις τῶν ὄντων ἢ ὄντα ἐστὶ'. καὶ οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν ἐν ποίῳ 10 συγγράμματι ὁ Πυθαγόρας εἶπεν αὐτόν· οὐδὲ γὰρ κατέλιπε συγγράμματα, 15 ἀλλ' ὅπερ τοῖς ἄλλοις τὰ συγγράμματα, τοῦτο ἐκαίῃ οἱ μαθηταί· οὐδὲ γὰρ ὡς ἐν ἀγγείῳ ἀψύχῳ ᾤετο δεῖν καταλιπεῖν τοὺς ἑαυτοῦ λόγους, διότι οὐδὲν πλέον ὑπὲρ ἑαυτῶν ἢ τῶν διδασκάλων δύνανται ἀπολογεῖσθαι. καλῶς 15 δὲ πρόσκειται ἐν τῷ ὀρισμῷ τὸ 'ἢ ὄντα' ἀντὶ τοῦ 'καθὼς ὄντα', ἵνα * * οἶδε τὴν φύσιν τῶν ἀστέρων τὸ πόθεν εἰσὶ καὶ τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων· 20 οὐδὲ γὰρ πόσοι οἱ ἀστέρες ἢ πόσοι οἱ ἄνθρωποι θέλει εἰδέναι, ἀλλὰ τὴν φύσιν αὐτῶν· ὁ γὰρ τοὺς ἀνθρώπους ἢ ἄνθρωποι ἐπιστάμενος οὗτος καὶ τοὺς γεγονότας καὶ τοὺς ὄντας καὶ τοὺς μέλλοντας εἴσεται, καὶ κατὰ τὸν 20 ποιητὴν

μάντις ἄριστος,

25 ὅς κ' εἰδῇ τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρὸ τ' ἐόντα.

'Αποροῦσι δὲ τινες ὅτι 'διὰ τί μὴ εἶπε πάντων τῶν ὄντων;' καὶ λέγομεν ὅτι τῷ 'ἢ ὄντα' συμπεριέχεται τὸ πάντων· ὁ γὰρ τὸ ὄν ἢ ὄν 25 εἰδῶς καὶ πᾶν ὃν οἶδε, καὶ ὁ τὸν ἄνθρωπον ἢ ἄνθρωπος εἰδῶς καὶ πάντα ἄνθρωπον οἶδεν. ἢ καὶ ἄλλως· ὅτι τὸ 'τῶν' ἄρθρον ἰσοδυναμεῖ τῷ πάν- 30 των· τὰ γὰρ ἄρθρα τοῖς καθόλου προσδιορισμοῖς ἰσοδυναμεῖ, εἰ μὴ ἀνα-

1 ἀπ . . ἀγαμένης (II litt. erasae) C ἐπὶ τῆς Μηδείας cf. Eur. Med. 1066, memoria Chrysippea cf. Gal. plac. Hipp. 273,1. 382,11 Müller 3 καὶ μανθάνω μὲν] . αμα . θ . . . (VI litt. erasae) C: αἰ μ' ἀθλάν C²Pc 5 τὸν] τῶν P 6 ὑπεροχῆς P 9 ὅτι ἐκ διαιρ. P 10 ἔλθωμεν P 12 λαμβ. — ἀναγόμενος om. P post πυθαγόραν IV litt. erasae C 13 ἔχωμεν P: ἔχω μὲν Brand. 14 κατέλειπε C¹ 15 ἀλλ' ὅπερ Brand.: ἀλλ' ὁ Cc: ἀλλόπερ P τούτω P 17 αὐτῶν P δύνανται P 18 post ἵνα defectum signavi, addas δηλώσῃ ὅτι ἡ φιλοσοφία 19 τῶν ἀστέρων — φύσιν om. P τὸ πόθεν εἰσὶ eicias 22 τὰς γεγονότας P 22. 23 κατὰ τὸν ποιητὴν Hom. A 69 24 μάντις P: οἰωνοπόλων ὀχ' Hom. 25 κ' ἴδη Cc: εἶδει P: ᾗδη Hom. τε ὄντα (pr. I.) P ἐσσόμενα C²Pc 27 τῶ] τὸ P ἢ ὄν om. Cc 28 ante πᾶν add. πάντα ἄνθρωπον οἶδε P ὁ τὸν] ὅτω P ἢ ἄνθρωπος om. Cc 29 τῶν] ἢ (sed in ras. III litt. m.²) Cc τῶ] τὸ P

φορικὰ εἶη, οἷον ὁ ἄνθρωπος ἦλθε· τοῦτο γὰρ ὡς ἐπὶ ἐγνωσμένου λέγε- 30
ται ἄνθρωπου. εἰ δὲ εἴπω ὅτι ὁ ἄνθρωπος ζῶν, ἰσοδυναμεῖ τὸ ὁ ἄνθρωπος τῷ
'πᾶς ἄνθρωπος·' πᾶς γὰρ ἄνθρωπος ζῶν. ἄλλη πάλιν ἀπορία· εἰ πάντα
τὰ ὄντα γινώσκει ἡ φιλοσοφία, περίεργοι αἱ ἄλλαι τέχναι· οὐδὲν γὰρ εὐρί- 5
5 σκεται ὑποκείμενον | αὐταῖς. καὶ λέγομεν ὅτι τῇ φιλοσοφίᾳ ὑπόκειται 400
πάντα τὰ ὄντα πρὸς γνῶσιν καὶ θεωρίαν μόνον, ταῖς δὲ ἄλλαις τέχναις,
ἵνα πράξωσι τι περὶ αὐτά· οἷον ἡ φωνὴ ὑπόκειται τῷ φιλοσόφῳ, ἵνα γνῶ
τὰ αἷτια αὐτῆς καὶ ὑπὸ ποίας δυνάμεως γίνεται, τῇ δὲ γραμματικῇ, ἵνα
τι πράξῃ περὶ αὐτὴν καὶ γνῶ τὴν συνθήκην αὐτῆς. τὰ ἀνθρώπινα σώματα 5
10 ὑπόκειται τῷ φιλοσόφῳ, ἵνα γνῶ τὴν φύσιν αὐτῶν μόνον καὶ τὰ στοιχεῖα,
τῇ δὲ ἱατρικῇ, ἵνα ἐργάσῃται περὶ αὐτὰ ὑγίαν. εἰ δὲ λέγεις ὅτι 'τί οὖν;
οὐ προγινώσκει ὁ ἱατρός;', καὶ λέγομεν ὅτι προγινώσκει, ἵνα μὴ μόνον εἰδῇ
αὐτὰ ὡς ὁ φιλόσοφος, ἀλλ' ἵνα καὶ πράξῃ τι διὰ τῆς προγνώσεως. ὁμοίως
καὶ ὁ γραμματικὸς οἶδε τὰ ὁκτὼ μέρη τοῦ λόγου, οὐχ ἵνα εἰδῇ αὐτὸ τοῦτο, 10
15 ἀλλ' ἵνα ἐργάσῃται Ἑλληνίδα φωνήν. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὁ φιλόσοφος τὰς
φύσεις αὐτῶν οἶδεν, αἱ δὲ ἄλλαι τέχναι τὰ συμβαίνοντα τοῖς οὖσιν.

Ἄλλος ὁρισμὸς τῆς φιλοσοφίας ἐκ τοῦ μερικῷ ὑποκειμένου λαμβανό- 15
μενος καὶ αὐτὸς εἰς Πυθαγόραν ἀναγόμενος ὁ λέγων 'γνῶσις θεῶν τε καὶ
ἀνθρωπίνων πραγμάτων'. τί φῆς, ὦ Πυθαγόρα, θεῶν καὶ ἀνθρώπων μόνον
20 οἶδεν ἡ φιλοσοφία, οὐκ οἶδεν ἱπποῦ φύσιν καὶ βοῦς καὶ φυτοῦ καὶ τῶν
ἄλλων ἀπάντων; καὶ λέγομεν ὅτι πάντα περιέλαβε· διττῶν γὰρ ὄντων πάν-
των, ἡ αἰδίων ἡ φθαρτῶν, καὶ ἐν μὲν τοῖς αἰδίοις προϋχοντος τοῦ θεοῦ, 20
ἐν δὲ τοῖς φθαρτοῖς τοῦ ἀνθρωπείου, ἀφ' ἐκάστου τοῦ τιμωτέρου μνησθεὶς
καὶ τὰ λοιπὰ εἰσῆγαγεν. ἐφ' οἷς ἀποροῦσιν ὅτι 'διὰ τί κἀνταῦθα μὴ πρόσ-
25 κειται τὸ ἧ ὄντα ἐστὶ;' καὶ λέγομεν ὅτι * * ὅλως ἔφη εἰς διαφορὰς
ἐλθεῖν καὶ περιττὸν ἦν τὸ ἧ ὄντα· μνησθεὶς γὰρ θεῶν ἡ θεῶν αὐτὰ οἶδε, 25
καὶ ἀνθρωπείων μνησθεὶς ἡ ἀνθρώπεια αὐτὰ οἶδεν. πάλιν ἀποροῦσι ὅτι
'εἰ λέγεις καὶ τὸν πρῶτον ὅρισμόν πάντα περιλαβεῖν καὶ τοῦτον, τί διαφέρει
οὗτος ἐκείνου, καὶ πῶς ἐκείνον μὲν καθολικόν, τοῦτον δὲ μερικόν φατε;' 30
30 πρὸς δὲ λεκτέον ὅτι αὐτὸ τοῦτο μερικὸν αὐτὸν ποιεῖ τὸ μνησθῆναι αὐτὸν
ἰννομαστὶ θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι πλεονεκτεῖ ὁ πρῶτος 30
ὁρισμὸς τὴν δευτέραν συντομίαν καὶ ἀκριβεῖαν, συντομίαν μὲν εἰπὼν 'τῶν ὄντων',
ἀκριβεῖαν δὲ προσκειμένου τοῦ 'ἧ ὄντα'. ὁ μέντοι δεύτερος πλεονεκτεῖ τὸν
πρὸ αὐτοῦ σαφηνείαν· αὐτὸ γὰρ ἐκείνος ἔχρυσεν, οὗτος ἐσαφήνισεν | εἰπὼν 401
35 'θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων'. τὰ γὰρ ὄντα ἡ θεῶν εἰσὶν ἡ ἀνθρώ-
πινα συνεπινοουμένων τῶν μέσων, ὡς εἴρηται· οὕτως γὰρ ὁ Ζεὺς πατήρ

1 ὁ om. Cc 2 ὁ ἀνθρ. (alt. l.) scripsi: ὁ ἀρθρον Cc: ἀρθρον P 4 περιέργως P:
πάρεργοι c 6 μόνον Cc 7 αὐτά P οἷον] ὅσον P 9 ἀνθρώπεια P
11 ὑγία (sic) P ὅτι om. P 12 ὁ om. P καὶ eicias εἰδῇ scripsi: οἶδεν
Cc: οἶδεν P 13 γνώσεως Cc 14 οἶδε] οἶδα P εἰδῇ scripsi: οἶδεν CPc
16 αὐτῶν] ἀν τῶν ὄντων? 19 μόνον] μὲν Cc 22 ἡ αἰδίων—μὲν om. P
23 ἀνθρωπείου] ἀνθρώπου Cc 24 ἀφ' οἷς P 25 ante ὅλως defectum signavi,
coniciās ὅτι (διὰ τὸ ἐνταῦθα αὐτὸν πρῶτος ὁρισμὸς) ὅλως ἔφη ἔφη] ἐφθην P 27 post
ἀποροῦσι add. τινὲς c 28 pr. καὶ] κατὰ P 36 εἴρηται] v. 23 γὰρ om. Cc

ἀνδρῶν τε θεῶν τε λέγεται, οὐχ ὅτι καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἔστι πατήρ [κατὰ τοὺς Ἑλλήνων ψευδεῖς μύθους], ἀλλὰ διὰ τούτων καὶ τὰ λοιπὰ εἰσάγεται. 6

Ἄλλος ὁρισμὸς τῆς φιλοσοφίας ἐκ τοῦ προσεχοῦς τέλους λαμβανόμενος ὁ λέγων αὐτὴν μελέτην θανάτου· ἐν γὰρ τῷ Φαίδωνι τῷ διαλόγῳ οὕτως 5 ὁ Πλάτων ὀρίζεται· φησὶ γάρ ὅτι 'κινδυνεύουσιν οἱ φιλοσοφοῦντες λεληθέναι σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους μηδὲν ἕτερον μελετῶντες πλὴν ἀποθνή- 10 σκειν τε καὶ τεθνάναι', τοῦτ' ἔστιν ἡ καθαροὶ θέλουσι γίνεσθαι ἢ ἥδη κεκαθαρμένοι, ὧν τὸ μὲν θνήσκειν ἐνεστώτος χρόνου ἐστὶ καὶ δηλοῖ τὸν καθαρτικὸν φιλόσοφον τὸ δὲ τεθνάναι παρῳηχότης καὶ δηλοῖ τὸν κεκαθα- 10 ρένον· ὥς συνάγεσθαι ὅτι οὐδὲν ἕτερον μελετῶσιν οἱ φιλόσοφοι ἢ καθαί- ρεσθαι ἢ κεκαθαῖσθαι, τοῦτ' ἔστι φιλοσοφία ἐστὶ μελέτη θανάτου. τὸ δὲ 15 κινδυνεύουσιν' ἀντὶ τοῦ 'δι' ἀνάγκης καὶ ἀποδείξεως τοῦτο αὐτοῖς συνά- γεται.' ἐφ' οἷς ἀποροῦσι λέγοντες· τί φῆς, ὦ Πλάτων; ὁ φιλόσοφος, ὃν ἔθου τῷ θεῷ ἔμμιον ἐπὶ γῆς, τυραννίδα μελετᾷ κατὰ τοῦ δημιουργοῦ καὶ 15 ὃν ἔδωκεν ἐκεῖνος δεσμὸν, οὗτος ἐπιχειρεῖ λύειν δίκην τῶν τὰς εἰρκτάς 20 δραπετευόντων δοῦλων παρὰ γνώμην τῶν ἀρχόντων; οὐκ αὐτὸς ἔφησεν ἐν τῷ αὐτῷ διαλόγῳ ἐναντίας φωνάς 'ὥς ἔν τινι δὴ φρουρᾷ ἐσμεν καὶ οὐ δεῖ ταύτην λύειν, ἄχρις οὗ λύσει ὁ δῆσας'; τί οὖν ποιητέον, ὦ Πλάτων; μελε- τητέον θάνατον διὰ τὴν πρώτην σου ῥῆσιν; οὐ μελετητέον θάνατον διὰ τὴν 20 δευτέραν σου ῥῆσιν; πρὸς δ' φαμεν ὅτι οὐ διαφωνεῖ ὁ Πλάτων ἑαυτῷ οὔτε 25 ὁ φιλόσοφος προεξάνίσταται τοῦ δημιουργοῦ καὶ ὃν ἔδωκεν ἐκεῖνος δεσμὸν, οὗτος ἐπιχειρεῖ λύειν. ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ θάνατος διττός, μᾶλλον δὲ ἡ ζωὴ, ἵνα ἀπὸ τῶν σαφεστέρων ἄρξωμαι (σαφέστεραι γὰρ αἱ ἕξεις τῶν στερή- 30 σεων)· ἔστι γὰρ φυσικὴ ζωὴ καὶ προαιρετικὴ ζωὴ, καὶ φυσικὴ μὲν ζωὴ 25 ἐστὶ δεσμὸς ψυχῆς καὶ σώματος, ὅτε ἡ ψυχὴ χορηγῇ αἰσθησιν καὶ κίνησιν τῷ σώματι, ἣν πάντες οἱ ἄνθρωποι ὑπομένουμεν, προαιρετικὴ δὲ ζωὴ ἐστὶ δεσμὸς ψυχῆς καὶ σώματος, ὅταν ἡμεῖς ἐπιτρέψωμεν τῇ ψυχῇ ἔπεσθαι ταῖς ἡδοναπαθείαις τοῦ σώματος· φησὶ γὰρ οὕτως ὁ Πλάτων ὅτι | ἐκάστη 402 ἡδονὴ δίκην ἡλίου προσπερονᾷ τὴν ψυχὴν τῷ σώματι· ταύτην οὐ πᾶς 30 ἄνθρωπος ζῇ, ἀλλ' ὁ ἀκόλαστος μόνον· εἰ οὖν διττὴ ἡ ζωὴ, καὶ ὁ θάνατος ἄρα διττός· ὁσαυτῶς γὰρ τὸ ἀντικείμενον, τοσαυταυτῶς καὶ τὸ ἀντι- κείμενον, ὄντων αὐτῶν ἰσοσθενῶν, ἐπεὶ ἀεὶ τὸ ἰσχυρότερον κατακρατῆσει 5 καὶ ἔσται ἔν, οὐκέτι δύο. φυσικὸς μὲν οὖν θάνατός ἐστι χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος, ὃν πάντες ἄνθρωποι ὑπομένουμεν, ἡνίκα μὴ χορηγῇ ἡ ψυχὴ

1. 2 κατὰ τοὺς Ἑλλήνων ψευδεῖς μύθους inclusi (cf. p. 7,3) 4 λέγω c αὐτὸν P
 Φαίδωνι] Φαίδων c (cf. p. 8,18 Phaedo p. 64 A) 5 λεληθέναι P 8 ὁλοῖ C
 8. 9 τὸν καθαρτικὸν — δηλοῖ om. P 9. 10 ante κεκαθαρμένον add. punctis del.
 τεθρ. C 11. 12 τὸ δὲ κινδυνεύουσιν — συνάγεται fort. eicias 15 et 21 δεσμὸν
 P Dav.: δεσμιόν C: δέσιμον c 15 ἐπιχειρεῖν P 16 ἔφησ] Phaedo. p. 62 B
 17 ὅ] δὲ P 19 τὴν (ante πρώτην) om. c 19. 20 οὐ — ῥῆσιν iter. P
 20 διαφωνεῖ P 21 κατεξάνίσταται P 24 καὶ προαιρετικὴ ζωὴ om. P
 μὲν om. Cc 26 οἱ om. P 28 ἡδοναπαθείαις P φησι . . ὁ Πλάτων]
 Phaedo. p. 83 D 29 προσπερονᾷ P an ταύτην (ὁδὴ)? 31. 32 ἀντιπαράκειμενον P
 33 οὖν om. Cc 34 χορηγῇ C

τῷ σώματι αἰσθησιν καὶ κίνησιν· προαιρετικὸς δὲ θάνατός ἐστιν, ἥνίκα μὴ
 συγχωροῦμεν τῇ ψυχῇ ἔπεσθαι ταῖς ἡδυπαθείαις, ἀλλ' ἐπιστατῆσει λοιπὸν
 ἡ ψυχῇ, ὅτι αὐτὴ μὲν Ὀλυμπία γηγενὲς δὲ τὸ σῶμα, καὶ οὐ θέμις τὸ
 5 ὑπομένουσι μόνοι, περὶ ὧν φησιν ὁ ποιητῆς

δισθανέες, ὅτε τ' ἄλλοι ἀπαξ θνήσκουσ' ἄνθρωποι.

εἰ οὖν διττὸς ὁ θάνατος, οὐ διαφωνεῖ γε ἑαυτῷ ὁ Πλάτων, ποτὲ μὲν λέγων 15
 ὅτι δεῖ μελετᾶν τὸν θάνατον, ποτὲ δὲ λέγων μὴ λύειν, ἄχρις οὐ λύσει ὁ
 δῆσας, ἀλλὰ τὸν μὲν φυσικὸν δεσμὸν ἐατέον τῇ φύσει λύειν, ὅτε φίλον
 10 αὐτῇ, τὸν δὲ προαιρετικὸν δεσμὸν, (δν) ἡμεῖς ἐδῆσαμεν, ἡμεῖς καὶ λύσωμεν,
 ἵνα πανταχοῦ τὰ τοῦ Πλάτωνος κρατῇ καὶ τὸ δῆσαν ἐκεῖνο καὶ τὴν λύσιν
 ἐπαγάγῃ. λέγουσι δὲ καὶ τοιαύτην διαίρεσιν, ὅτι τέσσαρά τινα παράκεινται 20
 ἀλλήλοις, εἶναι, μὴ εἶναι, εὖ εἶναι, κακῶς εἶναι, καὶ εἶναι μὲν ποιεῖ ἡ φυσικὴ
 ζωὴ, μὴ εἶναι δὲ ὁ φυσικὸς θάνατος, εὖ εἶναι ὁ προαιρετικὸς θάνατος, κακῶς
 15 εἶναι ἡ προαιρετικὴ ζωὴ. δύο δὲ οὐσῶν ἀντιθέσεων ἐξ γίνονται συμπλοκαί,
 ὧ αἱ μὲν τρεῖς συνίστανται, αἱ δὲ ἄλλαι τρεῖς ἀσύστατοί εἰσι, καθὼς τὸ
 διάγραμμα τοῦτο δηλοῖ·

	φυσικὴ ζωὴ	ἀσύστατον	φυσικὸς θάνατος
	συν		ἀ
20	ί	συνί	σύ
	στα	συνίσταται	στα
	ται	σταται	τον
	προαιρετικὴ ζωὴ	ἀσύστατον	προαιρετικὸς θάνατος

θάνατον οὖν μελετητέον, οὐ τὸν μὴ εἶναι ποιῶντα, ἀλλὰ τὸν εὖ 403
 25 εἶναι. ἔστι δὲ φυσικὴ μὲν ζωὴ καὶ προαιρετικὸς θάνατος, ὅταν τῆς ψυχῆς
 χορηγούσης τῷ σώματι αἰσθησιν καὶ κίνησιν μὴ συγχωρῶμεν αὐτῇ ἔπεσθαι
 ταῖς ἡδυπαθείαις τοῦ σώματος, ἀλλ' ἄρχῃ τὸ κρεῖττον τοῦ χείρονος. 5
 φυσικὸς δὲ θάνατός ἐστι καὶ προαιρετικὴ ζωὴ, ὅταν αἱ φιλοσώματοι ψυχαὶ
 μετὰ τὸν φυσικὸν θάνατον περιπολῶσιν εἰς τοὺς τάφους σχιοειδῇ ποιούσαι
 30 φαντάσματα. καὶ τοῦτο αἰνίττεται Ὅμηρος, ἥνίκα φησιν

δν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀνδροτῆτα καὶ ἥβην.

φυσικὴ δὲ ζωὴ καὶ προαιρετικὴ ζωὴ ἐστίν, ὅταν τὴν κατὰ φύσιν ζωὴν

2 τῆς ἡδυπαθείαις P post ἀλλ' defectus esse videtur ἐπιστατῆσει scripsi
 (cf. Plat. Gorg. p. 465 C): ἐπιστήσω (νοήσω, βουλεύσομαι, γνώσομαι in marg. m.) Cc: ἐπι-
 σταῆσει P 3 τὸ σῶμα — φησιν (5) om. P (alt.) τῷ C 5 φησιν ὁ ποιητῆς]
 Hom. μ 22 6 θνήσκουσ' θνήσκουσιν CPc 7 γε om. P 8 — ρις οὐ
 in ras. C² 9 τὴν φύσει P ὅτε φίλον om. P 10 αὐτὴν P δν
 inserui 11 κρατεῖ P an ἐκεῖνον? 12 ἐπαγάγει Cc 13 εἶναι,
 μὴ in ras. C² 15 προαιρετικὴ C 17 δίγραμμα C διλοῖ C
 18 ἀσύστατον (in dextro figurae latere) om. Cc 24 ἀλλὰ τὸ εὖ P 25 ὅταν]
 ὅτε Cc (cf. v. 28. 32) 26 μὴ] μὴδὲ P 27 ἄρχει P 30 καὶ τοῦτο αἰν.
 Ὅμηρος] κατὰ τὰς τῶν Ἑλλήνων δόξας καὶ φλυαρίας, καθὼς καὶ Ὅμηρος τοῦτο αἰνίττεται
 Cc (cf. p. 7, 3. 12, 1) ἥνίκα φησὶν] Π 857 31 ἀνδροτῆτά (sic) τε Cc
 32 φυσικὴ δὲ ζωὴ] φυσικὸς δὲ θάνατος P

- ζῶντες ἀκολάστως τὸν βίον μετερχόμεθα. ἐβουλόμην δὲ τούτων τῶν λόγων ἀκοῦσαι Κλεόμβροτον· οὗτος γὰρ περινοήσας τὸ ἐν Φαίδωνι ῥητὸν * *, ὡς δηλοῖ τὸ εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα τοῦ Καλλιμάχου οὕτω λέγον· 15
- Εἶπας Ἦλιε χαῖρε' Κλεόμβροτος Ἀμβρακιώτης
 5 ἦλατ' ἀφ' ὕψηλοῦ τείχεος εἰς Ἀἶδην,
 ἄξιον οὕτι παθὼν θανάτου κακόν, ἀλλὰ Πλάτωνος
 ἐν τὸ περὶ ψυχῆς γράμμ' ἀναλεξάμενος.
 ἐγὼ δὲ τάναντία ἐκείνῳ φημί ἔπη οὕτως· 20
- εἰ μὴ γράμματα Πλάτωνος ἐμὴν ἐπέδωκεν ἐρωτήν,
 10 ἦδ' ἢ λυγρὸν ἔλυσα βίου πολυκηδέα δεσμόν,
 τοῦτ' ἔστιν εἰ μὴ ὠφελήθην ἐκ Πλάτωνος τρόπον εὐζωίας, προέχρινον ἂν μὴ εἶναι ἢ κακῶς εἶναι. ἔστιν οὖν τις θάνατος ζωῆς τινος κρείττων, ὃν ἡ 25 φιλοσοφία μελετᾶν ἀεὶ ἐπαγγέλλεται.

Πρᾶξις ζ'.

- 15 Οὐ μόνος ὁ Κλεόμβροτος, ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι οἷον Κλεόμβροτοὶ τινες ὄντες τὴν φιλοσοφίαν ὑπέλαβον μελέτην εἶναι τοῦ φυσικοῦ θανάτου. διὸ καὶ πέντε τρόπους εὐλόγου ἐξαγωγῆς ἔγραψαν· ἔοικε γάρ, 20 φασίν, ὁ βίος μακρῇ συμπόσει, ἐν ᾗ δοκεῖ εὐωχεῖσθαι ἡ ψυχὴ, καὶ παρ' ἥσους τρόπους λύεται τὸ συμπόσιον, παρὰ τοσοῦτους τρόπους γίνονται καὶ 25 αἱ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί· | λύεται γὰρ τὸ συμπόσιον κατὰ πέντε τρόπους· ἡ 404 διὰ χρεῖαν μεγάλην ἄφνω καταλαβοῦσαν οἷον παρουσίαν φίλου διὰ χρόνου (ἐπὶ χαρᾷ γὰρ ἀνίστανται οἱ φίλοι καὶ λύεται τὸ συμπόσιον), ἡ διὰ τοὺς ἐπεισχωμάζοντας καὶ αἰσχρορρημονοῦντας λύεται ὁμοίως τὸ συμπόσιον, ἡ 5 διὰ τὸ νεκρὰ καὶ νοσώδη εἶναι τὰ παρατιθέμενα ἢ διὰ σπᾶνιν ἐδεσμάτων ἡ 25 διὰ μέθην λύεται τὸ συμπόσιον. κατὰ τοὺς αὐτοὺς οὖν πέντε τρόπους γίνονται καὶ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί· ἡ διὰ χρεῖαν μεγάλην καταλαβοῦσαν, ὡς προσέταξεν ἡ Πυθία τινὶ ἀποσφάζαι ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πόλεως, φθορᾷ τῇ πόλει ἐπικειμένης, ὅπερ πεποίηκεν ὁ Μενικεύς ἀποσφάζας ἑαυτὸν ὑπὲρ 10 τῆς ἰδίας πατρίδος καὶ σώσας αὐτήν. ἡ διὰ τοὺς ἐπεισχωμάζοντας τυράννους 30 καὶ ἀναγκάζοντας ἡμᾶς ἢ πράττειν αἰσχρὰ ἢ λέγειν τὰ ἀπόρρητα· οὕτω

1 μετερχόμεθα Cc ἡβουλόμην P 1. 2 τούτων ἀκοῦσαι τῶν λ. colloc. P
 2 περινοήσας — οὕτω (3) om. P post ῥητὸν defectum signavi: ἀπὸ τοῦ τείχεος ἑαυτὸν κατεκρήμνισε Amm. (p. 4,20): ῥίψας ἑαυτὸν ἐκ τοῦ τείχεος ἐτελεύτησε Dav. (Brand. p. 13b36)
 3 ἐπὶ γρ. τοῦ Καλλ.] fr. XXIII ed. Wilam. (Berol. 1897) λέγων P 4 εἶπας CPc
 Ὁμβρακ. Anth. P. 5 ἦλλατ' Cc ὕψηλοῦ Cc τείχεως Cc ἐς Cc
 6 οὕτι παθὼν] οὐδὲν ἰδὼν Anth., Amm. πλάτωνος C 7 ἐν τῷ] ἐν τῷ CPc, Anth.
 8 ἐγὼ] cf. Busse *Porph. Is.* p. XLI ἔπη] ἐπεὶ P 9 ἐμὴν PDav. coni. Cramer: ἐμ (una litt. erasa) C: ἐν c 10 ἔλυσα P Dav.: ἔδησα Cc πολλὴ κηδέα C: πολὺ κηδέα c
 11 εἰ] ἡ C an <πρός> τρόπον? 15 οἱ Στωϊκοὶ] cf. Zelleri Ph. Gr. IV³ p. 305
 18 φασίν scripti: φησὶν libri 20 αἱ om. Cc γάρ] ὅτι c 21 παρουσία P (cf. Olymp. schol. in Plat. Phaedo. p. 5,25 Finckh) post παρουσίαν spatium XI fere litt. vacuum C
 3 ἐπεισχωμάζοντας P αἰσχρορρημονοῦντας C 24 σπᾶνιν P 28 Μενικεύς P (cf. Eur. Phoen. 768) 29 ἐπεισχωμάζοντας CP 30. p. 15,1 οὕτω γούν] οὕτως Cc

γούν Πυθαγόρειον γύναιον ὑπὸ τυράννου συσχεθὲν καὶ ἀναγκαζόμενον ἐξ-
ορχήσασθαι τὰ ἀπόρρητα, τοῦτ' ἔστι τὴν αἰτίαν εἰπεῖν, δι' ἣν οὐκ ἐσθίουσι 15
κυάμους (ἦν γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸ

ἴσον τοι κυάμους φαγέειν κεφαλὰς τε τοκῆων),

- 5 ἔφη 'φάγοιμι ἂν ἢ εἴποιμι,' τοῦ δὲ φαγεῖν ἀναγκάζοντος πάλιν εἶπεν 'εἴποιμι
ἂν ἢ φάγοιμι.' τέλος οὖν ἀναγκαζομένη δυοῖν θάτερον προᾶξει, ἢ φαγεῖν 20
ἢ εἰπεῖν, μασσησαμένη τὴν ἑαυτῆς γλῶτταν ἀπέτεμεν ὡς ὄργανον διαλέκτου
καὶ γεύσεως, καὶ ἐντεῦθεν αἰκίζομένη μετέλλαξε τὸν βίον. ἢ διὰ μακρὰν
νόσον καλῶσαν ἐπὶ πολλὸν ὄργανον χρῆσθαι τὴν ψυχὴν τῷ σώματι εὐλόγως
10 δεῖ ἐξάγειν αὐτήν· διὸ καὶ ὁ Πλάτων οὐκ ἀποδέχεται τὸ διαιτητικὸν τῆς
ιατρικῆς ὡς παιδαγωγούν τὰ νοσήματα καὶ ποιοῦν ἐγχρονίζειν, ἀλλ' ἀπο- 25
δέχεται τὸ χειρουργικὸν καὶ φαρμακευτικόν, ᾧ ἐχρῆτο Ἀρχιγένης ὁ στρατό-
πεδον θεραπεύων. φησὶ δὲ καὶ Σοφοκλῆς

οὐ πρὸς ἱατροῦ σοφοῦ

- 15 θρηνεῖν ἐμπεδᾶς πρὸς τομῶντι τραύματι.

ἢ διὰ πενίαν· καὶ καλῶς φησιν ὁ Θεόγνης

20

χρὴ πενίην φεύγοντα καὶ ἐς μεγαλήτεα πόντον

ρίπτειν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἡλιβάτων.

- ἢ διὰ λῆρον· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ἡ μέθη ἔλυε τὸ συμπόσιον, οὕτως κἀνταῦθα
20 εὐλόγως ἔστι τινὰ ἐξαγαγεῖν ἑαυτὸν διὰ λῆρον· οὐδὲν γάρ ἐστι | λῆρος, εἰ 405
μὴ φυσικὴ μέθη, καὶ οὐδὲν ἔστι μέθη, εἰ μὴ προαιρετικὸς λῆρος. καὶ
ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

- Ὁ μὲντοι Πλωτῖνος περὶ εὐλόγου ἐξαγωγῆς γράφει μονόβιβλον καὶ οὐ-
δὲνα τῶν πέντε τρόπων τούτων ἀποδέχεται· φησὶ γὰρ ὅτι ὥσπερ ὁ θεὸς 5
25 οὐκ ἀφίσταται ἡμῶν προνοούμενος, ἀλλ' ἡμεῖς ἑαυτοὺς ποιοῦμεν ἀνεπι-
τηδέους καὶ νομίζομεν τὸν θεὸν πόρρω εἶναι ἀφ' ἡμῶν ἀεὶ παρόντα πᾶσιν
ἐπίσης, ὡς δηλοῦσιν οἱ καθαρὸι τὸν βίον, αὐτόπται τοῦ θείου καὶ συνομιλεῖται
γινόμενοι· ὥσπερ καὶ ὁ ἥλιος χορηγεῖ ἐπίσης τὸ φῶς, ἀλλ' αἱ νυκτερίδες 10
ἀνεπιτήδαιοι οὕσαι ἀποφεύγουσιν αὐτὸν καὶ οὐ φωτίζονται ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ
30 σκότος αὐτὸν νομίζουσιν εἶναι πηγὴν φωτὸς ὑπάρχοντα· οὕτως δεῖ καὶ
τὸν φιλόσοφον μιμούμενον θεὸν καὶ ἥλιον μὴ ἀμελεῖν πάντῃ τοῦ σώματος
δι' ἐπιμέλειαν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι πρόνοιαν,

1 πυθαγόρον Cc (cf. Zelleri Ph. Gr. I⁴ p. 288. 291 not. 1 297 not. 2) ἀναγκαζομένη P
3 παρ' om. P τὸ om. Brand. 4 τοι] τὸ P 5. 6 ἢ] ei utrobique coni. Brand.
(p. 8*1 not.): φάγοιμι ἂν ἢ εἴποιμι ἂν ei εἴποιμι ἂν ἢ φάγοιμι ἂν Olympiodori meliores
codd. (Finckhii utrobique haud recte ei pro ἢ; cf. Nauck ad Iambl. De Pythag. vita
193 sq. p. 139,9) 5 φαγεῖν om. Cc 10 ὁ om. Cc Πλάτων] Reipubl. III, 15
p. 477 D ἀποδέχεται] ἀπο in ras. C² 12 Ἀρχιγ.] cf. Pauly-Wissowa, Encycl. II
p. 484 δ] ὡς P 13 θεραπεύων P Σοφοκλῆς] Ai. 581 15 στομῶντι Cc
τραύμ.] πῆματι Sorph. 16 Θεόγνης P (v. 175 Bergk) 17 βαθυκῆτεα Theogn. codd.
20 εὐλόγως om. Cc αὐτὸν ἐξαγάγει P ei] ἢ P 21 καὶ οὐδὲν ἔστι μέθη in
mrg. C² 23 Πλωτῖνος περὶ εὐλόγου ἐξαγωγῆς] Enn. I lib. 9, sed quae sequuntur, apud
Plotinum frustra quaeras. 23. 24 οὐδὲ εἶνα P 27 θείου] θεῖ in ras. C²
29 ἀνεπιτήδεται P post αὐτὸν XVII litt. erasae C 30 πηγὴν φωτὸς ὑπάρχοντα]
παρέχοντα πηγὴν φωτός P 31 πάντα Cc

ἕως οὗ ἐκεῖνο ἀνεπιτήδειον γενόμενον διαστήσοι ἑαυτὸ τῆς πρὸς τὸ σῶμα 16
κοινωνίας· ἄτοπον γὰρ τὸ πρὸ καιροῦ ἐξάγειν ἑαυτόν, πρὸ οὗ λύσῃ ὁ δῆσας.
δηλοῦσι δὲ καὶ οἱ Ῥωμαίων νόμοι, μὴ πρότερον ταφῇ παραδιδόντες τὰ τῶν
ἐξαγαγόντων ἑαυτοὺς σώματα, πρὶν ἂν αἰκίσωνται κατὰ τῶν ποδῶν, ἣ
5 καὶ ἔστιν εἰπεῖν ἐπ' αὐτῶν τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐπὶ τῇ σώματι 20
τοῦ Ἑκτορος

κωφὴν γὰρ δὴ γαῖαν ἀεικίλζει μενεαίνων.

καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

Ἄλλος ὁρισμὸς τῆς φιλοσοφίας ἐκ τοῦ πόρρω αὐτῆς τέλους λαμβά-
10 νόμενος ὁ λέγων αὐτὴν 'ὁμοιώσιν θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπων'. ἐν γὰρ 20
τῇ Θεαιτήτῃ τῇ διαλόγῃ πρὸς τινὰ Θεόδωρον Κυρηναῖον γεωμέτρην εἰς-
άγει τὸν Σωκράτη τὸν ἑαυτοῦ διδάσκαλον ὁ Πλάτων διαλεγόμενον. ἔχει δὲ
ἡ ῥῆσις οὕτω· 'ἀλλ' ἐπεὶ τὰ κακά, ὦ Θεόδωρε, ἐνθάδε καὶ τόνδε τὸν βίον
περιπολεῖ, φευκτέον ἐνθένδε.' 'τίς δὲ φυγῇ;' εἰπόντος τοῦ Θεοδώρου, τοῦ
15 πρὸς ὃν ὁ λόγος, ἔφη ὁ Σωκράτης 'ὁμοιώσιν θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν ἀν- 20
θρώπων.' 'καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς ὁμοιώσεως;' εἰπόντος ἔφη 'δίκαιον
γενέσθαι καὶ ὅσιον μετὰ φρονήσεως καὶ ταῦτα γινώσκειν.' ταῦτα μὲν οὖν
ὁ Πλάτων.

Ἀποροῦσι δὲ τινες ὅτι 'πῶς δύναται ὁ φιλόσοφος ὁμοίος τῷ θεῷ |
20 γενέσθαι;' καὶ λέγομεν ὅτι ἐπειδὴ ἔχει τὰ χαρακτηρίζοντα τὸ θεῖον· οἱ 406
γὰρ ποιηταὶ τρισσῶς τὸ θεῖον χαρακτηρίζουσι, τῷ ἀγαθῷ, τῷ δυνατῷ, τῷ
γνωστικῷ, ὡς δηλοῖ τὸ

θεοὶ δωτῆρες εἰών,

θεοὶ δὲ τε πάντα δύνανται,

25 θεοὶ δὲ τε πάντα ἴσασιν.

οὐκ ἀσφαλῶς δὲ ἐνταῦθα εἴρηται τὸ θεῖον πάντα δύνασθαι διὰ τὸ ἀδυναμεῖν
περὶ τὸ κακοποιεῖν ὑπερβολῇ ἀγαθότητος· ὡς γὰρ τὸ πῦρ ψύχειν οὐ δύναται
διὰ τὸ ἐν θερμότητι αὐτὸ οὐσιῶσθαι καὶ ἡ χιών θερμαίνειν οὐ δύναται 10
διὰ τὸ ἐν ψυχρότητι αὐτὸ οὐσιῶσθαι, οὕτω καὶ τὸ θεῖον κακοποιεῖν οὐ δύ-
30 νатаι διὰ τὸ ἐν ἀγαθότητι αὐτὸ οὐσιῶσθαι. οὕτω γοῦν καὶ ἐπὶ τῶν ἀν-
θρώπων ἔστιν ἰδεῖν ὅτι τινὲς ὄντες φύσει ἀγαθοί, καὶ ἐπὶ ἐπιτηδεύσει
κακοὶ γενέσθαι, οὐ δύνανται. δυνατόν δὲ καὶ τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν εἰρη-
μένον εἶναι ἀληθές· τὸ γὰρ κακοποιεῖν οὐκ ἔστι δύναμις ἀλλ' ἀδυναμία ἀγα-
θότητος, ὥσπερ καὶ αἱ συμβαίνουσαι ἀρρωστίαι ἐξ ἀδυναμίας τοῦ ὀφθαλμοῦ 16
35 γίνονται. ἐπειδὴ δὲ ἄλλο τὸ ἐν τῷ θεῷ ἀγαθὸν καὶ δυνατόν καὶ γνωστικόν

1 ἀνεπιτήδιον P ἑαυτόν P τὸ σῶμα] scribas τὴν ψυχὴν 2 πρὸ οὗ scripsi: πρὸ
τοῦ CPc λύσει Cc 3 τὰ om. P 4 ἐξαγόντων P αἰκίσονται P; an αἰκίζονται?
ἣ] εἰ Cc 5 ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Hom. Ω 54 τὸ σώματι P 7 κωφῇ Cc γαῖαν]
γῇ Cc ἀεικίλζει] ἀνατρίλζει Cc: ἀεὶ αἰκίλζει P 11 Θεαιτήτῃ] p. 176 Asq. 12 Σω-
κράτην P 13 ἐνθάδε scripsi: ἐνθα τε Cc: ἐνθα πτε P: ἐνταῦθα Plotin. (Enn. I, 2, 1 p. 11):
τὴν θνητὴν φύσιν Plat. βλον] τῶνον Plat. Plotin. 14 περιπολεῖ Plat. Plot.:
περιπλεῖ CPc 16 ὁμοιώσεως Cc 20 λέγουσι Brand. 23 Hom. § 325
24 τε] γε P (cf. Hom. x 306) 25 τε om. P (cf. Hom. δ 379. 468) 26 ἐνταῦθα
in ras. P 29. 30 οὕτω καὶ τὸ θεῖον — οὐσιῶσθαι om. c 32. 33 εἰρημένων P

καὶ ἄλλο τὸ ἐν τῷ φιλοσόφῳ· τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ θεῷ ἀγαθὸν οὐκ ἄλλο παρ' αὐτόν ἐστιν, ἀλλ' αὐτοαγαθότης ἐστὶ τὸ μεθεκτὸν ἀγαθόν, τὸ δὲ ἐν τῷ φιλοσόφῳ ἀγαθὸν μεθεκτὸν καὶ ἄλλο παρ' αὐτόν, ὡς λευκωμένον ξύλον 20 ἕτερον ὢν παρὰ τὸ λευκόν. ἀλλὰ καὶ τὸ δυνατόν τοῦ θεοῦ ἕτερον· ὁ γὰρ 5 θεὸς πάντα, ὅσα βούλεται, δύναται, ὁ φιλόσοφος δὲ οὐ πάντα, ὅσα βούλεται, δύναται· ἀληθὲς γάρ

οὔποτε φύλον ὁμοῖον

ἀθανάτων τε θεῶν χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων.

25

ἀλλ' οὐδὲ τὸ γνωστικὸν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ φιλοσόφου ὁμοῖον· ὁ γὰρ θεὸς 10 καὶ πάντα οἶδε καὶ ἅμα καὶ αἰεὶ, ὁ δὲ φιλόσοφος πάντα μὲν ἐπαγγέλλεται εἰδέναι, οὐχ ἅμα δέ, ἀλλ' ἕκαστον ἰδίᾳ προχειρίζεται, καὶ οὐκ αἰεὶ αὐτὰ οἶδεν, ἀλλὰ ποτέ, ὡς δηλοῖ ὁ Πλάτων λέγων ὅτι 'ἀγαπητὸν ὅτι καὶ ἐν 20 γῆρᾳ παρῇ σοφία καὶ φρόνησις'. διὰ τοῦτο πρόσκειται 'κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπων', ὅτι ὡς ἐνδέχεται ἀνθρώπων θεῷ ὁμοιωθῆναι, ὁ φιλόσοφος ὁμοῖοι 15 οὔται· δεῖ γὰρ αὐτόν ἐν ἅπασιν τὸν θεὸν μιμεῖσθαι, ἐν μὲν τῷ ἀγαθῷ, ἵνα προνοῇ | καὶ αὐτὸς τῶν ἀτελεστέρων ψυχῶν (ὥσπερ ὁ Σωκράτης περι- 400 ἐρχόμενος τὰ ἐργαστήρια καὶ ἐκλεγόμενος τὰς ἐπιτηδείας φύσεις πρὸς φιλοσοφίαν), ἐν δὲ τῷ δυνατῷ, ἵνα διὰ μηχανῆς τινος δυνήθῃ τὸ παντοδύναμον τοῦ θεοῦ πορίσασθαι, εἰ μόνον ἐκεῖνα βούλεται, ὅσα δύναται, καὶ μὴ ἄλλο- 5 20 κῶτων ὀρέγεται, οἷον ἵπτασθαι, ἐν δὲ τῷ γνωστικῷ, ἵνα πάντων ἐπίστηται τὰς αἰτίας.

Ἐφ' οἷς καὶ ἀποροῦσιν ὅτι 'εἰ τὸ ὁμοῖον ὁμοίῳ ὁμοῖον, ἔσται καὶ ὁ θεὸς τῷ φιλοσόφῳ ὁμοῖος, εἰ ὁ φιλόσοφος τῷ θεῷ, καὶ οὐδὲν πλέον ἔξει ὁ θεὸς ἡλικίᾳ τοῦ φιλοσόφου'. πρὸς δὲ λεπτέον ὅτι παραλογισμὸς ἐστὶ τὸ 25 τοιοῦτο· καθ' ὃ μὲν γὰρ εἰκόνασιν ἀλλήλοις, οὐδὲν διαφέρουσιν, κατ' ἄλλα 10 δὲ πολλὰ διαφέρουσιν· ὥσπερ ἡ εἰκὼν τοῦ Σωκράτους ὁμοία ἐστὶν αὐτῷ, διαφέρει δὲ ὁ Σωκράτης τῆς εἰκόνης, ὡς ἔμψυχον ἀψύχου, οὕτω καὶ ὁ θεὸς διαφέρει τοῦ φιλοσόφου ὡς ἔμψυχον ἀψύχου καὶ ὡς παράδειγμα ἀρχε-τύπου. ἢ καὶ ἄλλως· ὅτι ἡ μὲν εἰκὼν τῷ Σωκράτει λέγεται ὁμοία, ὁ δὲ 15 30 Σωκράτης τῇ εἰκόνι οὐ λέγεται ὁμοῖος ὡς ἀρχέτυπον, οὕτως καὶ ἐπὶ θεοῦ καὶ φιλοσόφου· ὁ μὲν φιλόσοφος λέγεται τῷ θεῷ ὁμοῖος ὡς εἰκὼν ἀρχε-τύπου, ὁ δὲ θεὸς ἐπειδὴ ἀρχέτυπον τῷ φιλοσόφῳ ὡς εἰκόνι ἰδίᾳ οὐκ ἐστὶν ὁμοῖος. ἢ καὶ ἄλλως· ὅτι ὁ μὲν φιλόσοφος μετέχει τοῦ θεοῦ τῷ ἀγαθῷ καὶ δυνατῷ καὶ γνωστικῷ, μετέχεται δὲ ὁ θεὸς ὁμοίως ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου 20 35 τοῖς αὐτοῖς καὶ κατὰ τοῦτο λέγεται ὁμοῖος.

1 οὐκ ἄλλο—ἐν τῷ φιλοσόφῳ ἀγαθὸν (3) om. P 2 τὸ μεθ. ἀγαθὸν eicicias, nisi malis οὐδὲ μεθ. ἀγ. 3 ἄλλῃ P 7 φύλον] φύσιν P (cf. Hom. E 441) 10 οἶδε] εἶδεν P
12 ὁ Πλάτων] φρόνησιν δὲ καὶ ἀληθεῖς δόξας βεβαίους, εὐτυχὲς ὅτι καὶ πρὸς τὸ γῆρας παρε-
γένετο Leg. II p. 653 A (cf. Cic. De fin. V, 21, 58) 13 κατὸ C 15 ἅπασιν] πάσῃ P
19. 20 ἀλοκῶτων C 20 ἵπτασθαι Cc ἐπίστηται scripsi: ἐπίσταται CPc 23 ὁμοῖος
—θεῷ om. P πλέον ἔξει] πλεονάζει P 24 ἡλικίαν Cc 26 ἀν ὥσπερ (γάρ) ?
27. 28 ἀψύχῃ Cc (utrobiq.) 28 διαφέρει] διὰ P 29 ἢ] εἰ P; ἀν (ὥσπερ) ἢ ?
Σωκράτη P 30 ὁμ. ὡς] ὁμοίως (o superscr.) P 31. 32 ἀρχετύπου P
32 εἰκὼν ἢ ἰδίᾳ P 33 ὁμοία P 34 καὶ γνωστικῷ καὶ δυνατῷ colloc. P

Πράξις ζ'.

Ἐπειδὴ μὴ ἤρκεσθῃ ὁ Πλάτων εἰπεῖν τὴν φιλοσοφίαν ὁμοίωσιν θεῶν
κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῆς ὁμοιώσεως προσέ- 25
θηκεν εἰπὼν ὁμοίωσις δέ ἐστι δίκαιον καὶ ὅσιον γενέσθαι μετὰ φρονήσεως
καὶ ταῦτα γινώσκειν, φέρε τρία τινα ζητήσωμεν· πρῶτον μὲν διὰ τί 5
προσέθηκε τῷ δικαίῳ τὸ ὅσιον, δεύτερον διὰ τί τεσσάρων οὐσῶν ἀρετῶν
δύο μόνων ἐμνήσθη, δικαιοσύνης καὶ φρονήσεως, τρίτον διὰ τί εἶπε καὶ
ταῦτα γινώσκειν. καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον, ἐν ᾧ ἐζητήσαμεν διὰ τί 30
προσέθηκε τῷ δικαίῳ τὸ ὅσιον (φαίνεται γάρ, φασίν, ἐκ τούτου ἀδολεσχῶν
ὁ Πλάτων καὶ τὰ αὐτὰ λέγων, ἐπεὶ μηδὲν διαφέρει τοῦ δικαίου τὸ ὅσιον),
λεχτέον ὅτι οὐκ ἀδολεσχεῖ ὁ Πλάτων· πολλὸν γὰρ τὸ διάφορον τούτων·
δίκαιον μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ πρὸς ἀνθρώπους τὰ καθήκοντα πράττειν, ὅσιον 408
δὲ τὸ πρὸς τὸ θεῖον τὰ πρέποντα διαπραττεσθαι, ὅθεν τοὺς περὶ τὰ ἱερὰ
ἡσυχολημένους ὁσίους καλοῦμεν· ἐπιτεταμένη γὰρ δικαιοσύνη ἡ ὁσιότης,
15 διὸ καὶ ἡ ἐπιτεταμένη ἀδικία ἀνοσιότης λέγεται· τὸ γὰρ δίκαιον πρὸς τὰ
ὅμοια λέγεται, οἷον πρὸς ἀνθρώπους, τὸ δὲ ὅσιον πρὸς τὰ κρείττω. τὸ 5
οὖν δίκαιον ἢ πρὸς τὰ κρείττονα λέγεται καὶ ποιεῖ τὸ ὅσιον, ἢ πρὸς τὰ
χειρώ καὶ λέγεται κηδεμονικόν. τὴν δὲ διαφορὰν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ
ὁσίου οὐδὲ ὁ Πλάτων ἠγνόησεν· δύο γὰρ διαλόγους γράψας, Εὐθύφωνα 10
καὶ Πολιτείαν, τὸν μὲν Εὐθύφωνα ἐπέγραψεν “Εὐθύφρων ἢ περὶ ὁσίου”,
τὴν δὲ Πολιτείαν “Πολιτεία ἢ περὶ δικαίου”. ἡ γὰρ πολιτεία ἀνθρώπων
ἐστὶ. καὶ καλῶς κλημακῆδὸν προῆλθεν ὁ λόγος· πρότερον γὰρ τὸ δίκαιον
τοῦ ὁσίου· οὐδὲ γὰρ δυνατόν εἶναι τινα ὅσιον μὴ γενόμενον δίκαιον, ὥσπερ 15
οὐ δυνατόν τὸν πρὸς ἀνθρώπους τὰ καθήκοντα μὴ πράττοντα πρὸς τὸ θεῖον
ταῦτα ἐπιτηδεύειν. ἐν τούτοις οὖν ἡ λύσις τῆς πρώτης ζητήσεως.

Δεύτερον κεφάλαιον. χρὴ ζητῆσαι διὰ τί τεσσάρων οὐσῶν ἀρετῶν
δύο μόνων ἐμνήσθη. καὶ λέγομεν ὅτι τῶν δύο τῶν τιμιωτέρων μνησθεὶς
καὶ τὰς ἄλλας περιέλαβε· τιμιώτεραι γὰρ αὗται τῶν ἄλλων, ὡς δεῖξομεν· 20
τριῶν γὰρ ὄντων μορίων τῆς ψυχῆς, λογικοῦ, θυμικοῦ, ἐπιθυμητικοῦ, ἐκάστη
30 τῶν ἄλλων ἐνὶ μορίῳ ἐποχεῖται (ἡ μὲν φρόνησις τῷ λόγῳ, ἡ δὲ ἀνδρεία
τῷ θυμῷ, καὶ ἡ σωφροσύνη τῇ ἐπιθυμίᾳ), ἡ δὲ δικαιοσύνη οὐκ ἤξίωσεν
ἐνὶ μορίῳ ἐποχεῖσθαι τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς τριμερείας πεφοίτηκεν· 25
δικαιοσύνης γὰρ τὸ τὸν κατ’ ἀξίαν κόσμον ἐπάγειν τῷ κοσμουμένῳ· ὅταν
γὰρ ἕκαστον ἰδιοπραγῇ κατὰ φύσιν ἔχον, οἷον ἵνα ὁ λόγος ἄρχῃ ὡς ὁ
35 βασιλεύς, ὁ θυμὸς ἄρχῃ καὶ ἄρχῃται (ἄρχῃ μὲν τῆς ἐπιθυμίας, ἄρχῃται

2 εἰρκέσθην P 3. 4 προσέθηκεν] προσέεικεν P 4 εἰπὼν] cf. p. 16,16 6 τί
om. P 7 μόνον P 9 φασίν scripsi: φησίν OPc 11 πολλὸν P post τούτων
add. τί διαφέρει δίκαιον ὁσίου Cc 15 τὸ γὰρ δίκαιον — λέγεται (16) P 16 κρείττω
— δίκαιον ἢ πρὸς τὰ (17) om. P; fort. τὸ οὖν δίκαιον — κηδεμονικόν (18) eicias 18 κηδει-
μονικόν C 20 εὐθύφρων (alt. l.) P 22 κλημακιδὸν P 23 δύναται P 25 ὥσπερ c
25 οὖν] δὲ C: δι c 27 μόνον P (cf. v. 7) 28 δεῖξομεν P 30 ἀνδρεία (ubi-
que) P 33 ἐπάγει P 34 ἔχων P alt. ὁ om. P 35 ἄρχῃ (utrobique) P

- δὲ ὑπὸ τοῦ λόγου) ἀναλογῶν στρατιώταις, ἡ ἐπιθυμία ἄρχεται ἐοικυῖα 20
 δῆμῳ, τότε ἐπιφαίνεται ἡ δικαιοσύνη ἁρμονία τις οὐσα τούτων. ὅτι δὲ δι'
 ὅλης τῆς ψυχῆς πεφοίτηκεν ἡ δικαιοσύνη, δηλοῦσιν οἱ ἀδικούμενοι νεκροὺς
 ἑαυτοὺς καλοῦντες καὶ ἀνοσίους, ὡς τῆς | οὐσίας αὐτῶν ἐστερημένης τοῦ 409
 5 δικαίου οἷον συνέχοντος αὐτὴν καὶ ζωοῦντος. διὸ καὶ ἀποροῦσί τινες ὅτι 'εἰ
 ἡ δικαιοσύνη ἁρμονία ἐστὶ τῶν ἄλλων καὶ ἔπεται αὐταῖς, πῶς συναριθμεῖται
 αὐταῖς κοινὴ αὐτῶν οὐσα;' καὶ λέγομεν ὅτι τὸ κοινὸν διττόν, ἡ ὡς γένος
 εἰς εἶδη διαιρούμενον. οἷον τὸ ζῷον εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον (τότε γὰρ οὐ 5
 συναριθμεῖται τὸ γένος τοῖς εἶδεσιν), ἡ ὡς κτῆμα, ὅτε καὶ συναριθμεῖται.
 10 οἷον ὑποκείμεθωσαν τρεῖς τινες ἔχοντες τρεῖς οἰκέτας, ἕκαστος ἓνα ἴδιον, ἐχέ-
 τωσαν δὲ καὶ ἓνα κοινόν, οὗτος συναριθμεῖται τοῖς ἄλλοις, ὡς εἶναι τέσσαρας.
 οὕτως οὖν κἀνταῦθα ληπτέον· αἱ γὰρ ἀρεταὶ κτῆμά εἰσι τῆς ψυχῆς, ἐκάστη 10
 ἐνὶ μορίῳ ἐποχουμένη, κοινὸν δὲ κτῆμα τῆς τριμερείας τῆς ψυχῆς ἡ
 δικαιοσύνη, διὸ καὶ συναριθμεῖται ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, καὶ εἰσι τέσσαρες.
 15 ἔδειξεν οὖν ὁ λόγος ὅτι τιμωτέρα ἡ δικαιοσύνη ὡς διὰ τῆς τριμερείας τῆς
 ψυχῆς πεφοίτηκυῖα, μετ' αὐτὴν ἡ φρόνησις ὡς ἐν τῇ τιμωτέρῳ μορίῳ τῆς 15
 ψυχῆς τῇ λόγῳ ἐποχουμένη, μετ' αὐτὴν ἡ ἀνδρία ὡς ἐν τῇ θυμοειδεῖ
 ἐποχουμένη, καὶ τετάρτη ἡ σωφροσύνη ὡς ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ χεῖρονι ἐπο-
 χουμένη. ἔργον δὲ τῆς μὲν δικαιοσύνης τὸ τὸν κατ' ἀξίαν κόσμον ἐπά-
 20 γειν τῇ κοσμουμένῳ, τῆς δὲ φρονήσεως τὸ τὰ δέοντα ποιεῖν, τῆς ἀνδρίας 20
 τὸ νικᾶν τὸ ἀνθιστάμενον, τῆς σωφροσύνης τὸ μὴ εἶκιν τῇ χεῖρονι· εἰ
 γὰρ ἐστὶ καὶ ἀνδρίας τὸ μὴ τῇ χεῖρονι εἶκιν, ἀλλ' οὖν κυρίως τὸ χεῖρον
 ἐπὶ τῆς ἡδονῆς λέγεται ἐγκαταχεχωσμένης τῇ σώματι, ὁ δὲ θυμὸς περι-
 χωριστὸν ἔχει τέλος ἀντιλυπῆσαι τὸν λυπήσαντα· ὁ γὰρ λυπήσας ἐκτός.
 25 εἰ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, ὁ ἔχων μίαν ἀρετὴν καὶ τὰς λοιπὰς ἔξει, καὶ 25
 ἔσται ἐκάστη αὐτῶν δικαιοσύνη τὸν πρέποντα κόσμον ἐπάγουσα τῇ κοσμου-
 μένῳ, ἐκάστη φρόνησις τὰ δέοντα ποιῶσα, ἐκάστη ἀνδρία νικῶσα τὸ ἀνθι-
 στάμενον, ἐκάστη σωφροσύνη μὴ εἰχουσα τῇ χεῖρονι. καὶ ταῦτα μὲν περὶ
 τούτου.
 30 Τρίτον ἐστὶ κεφάλαιον ζητῆσαι διὰ τί εἶπε τὸ 'καὶ ταῦτα γινώσκειν'. 30
 καὶ λέγομεν ὅτι εὐλόγως, ἵνα ἔχοιμεν ἀρετὰς τὰς μετὰ παιδείας καὶ πόνου
 παραγινόμενας, καὶ μὴ τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς· αἱ μὲν γὰρ φυσικαὶ ἀρεταὶ
 ἐκ κράσεως παραγίνονται, οἷον | οἱ ψυχροὶ σώφρονες ἀλλὰ δειλοί, οἱ θερμοὶ 410
 ἀνδρεῖοι ἀλλ' ἀκόλαστοι. αὗται μὲν οὖν φυσικαὶ ἀρεταί, αἵτινες καὶ ἀλόγοις
 35 ὑπάρχουσιν· ὁ γοῦν πελαργὸς δίκαιος, φρόνιμος ἡ ἀλώπηξ, ἀνδρεῖος ὁ

2 ante δικαιοσύνη VIII fere litt. erasae C 4 ἀνοσίους] an ἀνοσίους? 4. 5 τοῦ
 δικαίου τοῦ P 5 post αὐτὴν add. τὴν ζῶην P εἰ om. Cc 6. 7 πῶς—
 οὐσα] κοινὴ αὐτῶν οὐσα τί καὶ συναριθμεῖται P πῶς] καὶ πῶς conl. Cramer 8 οὐ
 om. P 11 οὕτως P τέσσαρα P 15 λόγος ὅτι in ras. P 16 πεφυκυῖα P
 17 ἐν om. P 18 τῇ ἐπ. τῇ χεῖρ.] an τῇ χεῖρονι τῇ ἐπ.? 21 τῇ χεῖρονι] χεῖρονι C:
 χεῖρον c 23 ἐγκαταχεχωσμένης P 23. 24 περιχωριστὸν] an περιόριστον?
 24 post ἀντιλυπῆσαι add. τὸν λυπῆσαι P 28 σωφροσύνη P 31 τὰς] τὰ C
 32 περιγινόμενας Cc (cf. v. 33 p. 20, l. 2) 33 δηλοῖ C 34 αἱ φυσικαὶ P ἀλλόγοις C
 9*

λέων, σώφρων ἢ τρυγών. αἱ δὲ ἡθικαὶ ἀρεταὶ ἐκ συνηθείας τινὸς παρα- 5
 γίνονται, διὰ τὸ ἐσχηκέναι τινὰ τῇ γονεῖς τοιοῦτους ἢ διδασκαλούς. καὶ
 ἀπλῶς εἰπεῖν τῶν ἀρετῶν αἱ μὲν μετὰ λόγου, αἱ δὲ χωρὶς λόγου, καὶ αἱ
 μὲν πάντῃ χωρὶς λόγου ὡς αἱ φυσικαί, αἱ δὲ μετὰ λόγου μὲν ἀλλ' ἢ τοῦ
 5 θύραθεν, τοῦτ' ἔστι τοῦ διδάσκοντος, οἳ αἱ ἡθικαί, ἢ τοῦ οἰκοθεν, οἳ αἱ
 εἰσιν αἱ μετὰ παιδείας καὶ πόνου τινὶ προσγιγνώμεναι. διὰ τοῦτο οὖν πρός- 10
 κειται τὸ 'καὶ ταῦτα γινώσκειν' ἀντὶ τοῦ ἵνα ἔχωμεν ἀρετὰς οὐκ ἀλόγους,
 ἀλλὰ τὰς μετὰ λόγου, τοῦ οἰκοθέν φημι, τὰς μετὰ πόνου τινὶ προσγιγ-
 νόμενας· ὁ γὰρ Πλάτων τὰς φυσικὰς ἀρετὰς ἀνδραποδώδεις καλεῖ ὡς καὶ
 10 ἀνδραπόδοις δυναμέναις ὑπάρχειν, ὁ δὲ Πλωτῖνος ἀτελεῖς, διότι πρὸς τὸ μὴ 15
 ἀντιστρέφειν καὶ ἀντιπράττουσιν ἀλλήλαις· ὡς γὰρ εἴπομεν, εἴ τις θερμὸς
 ὦν ἐπιτηδεύσει ἀνδρεῖος εἶναι, ὁ τοιοῦτος οὐ πάντως σώφρων (διὰ γὰρ τὴν
 θερμότητα ἀκόλαστος), καὶ εἴ τις πάλιν ψυχρὸς ὦν ἐπιτηδεύσει σώφρων
 εἶναι, ὁ τοιοῦτος οὐ πάντως ἀνδρεῖος ἀλλὰ δειλός. αἱ δὲ μετὰ πόνου καὶ
 15 παιδείας ἀρεταὶ ἀντιστρέφουσι μὴ ἀντιπράττουσαι. ταῦτα καὶ περὶ τοῦ 20
 τετάρτου ὁρισμοῦ τῆς φιλοσοφίας εἰπεῖν ἔχομεν.

Πρᾶξις ἡ'.

Πέμπτος ὁρισμὸς τῆς φιλοσοφίας εἰς Ἀριστοτέλην ἀναγόμενος ὁ λέγων
 αὐτὴν 'τέχνην τεχνῶν καὶ ἐπιστήμην ἐπιστημῶν'. ἐν γὰρ τῇ Μετὰ τὰ 25
 20 φυσικὰ πραγματεῖα Θεολογικῇ ἐπιγεγραμμένη εἴρηται αὐτῇ ὁ ὁρισμὸς οὗτος.
 καὶ εἰκότως ἐκ τῆς ὑπεροχῆς οὗτος λέγεται ὡς καὶ ἐν τῇ Θεολογικῇ πραγ-
 ματεῖα εἰρημένως. διὸ καὶ ἀποροῦσιν ὅτι 'διὰ τί τοιοῦτῃ ἐπαναδιπλασιασμῷ
 κέχρηται;' καὶ λέγομεν τοῦτου αἰτίας πέντε.

Πρώτην, ὅτι θαυμάσαντές τινες τὸ ὕψος τῆς φιλοσοφίας τοῦτῃ ἐχρή- 30
 25 σαντο τῷ ἐπαναδιπλασιασμῷ· ὡς εἰ καὶ τις θεασάμενος λευκὸν εἴποι
 πολλάκις 'λευκὸν λευκὸν καὶ πάντῃ μελανίας ἀνέμφοτον', καὶ γλυκέος τις
 γευσάμενος εἴποι 'γλυκὺ γλυκὺ καὶ πάντῃ πικρίας ἄψαυστον', οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς
 φιλοσοφίας | θαυμάσας τις τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως εἴποι 'γνώσις γνῶσις' 411
 30 πολλάκις 'καὶ οὐδαμῶς ἄγνοια'. μόνη γὰρ ἡ φιλοσοφία γνῶσις. αὕτη πρώτη
 αἰτία.

Δευτέρα αἰτία, ὅτι ἔοικεν ἡ φιλοσοφία βασιλεῖ καὶ θεῷ. καὶ ὥσπερ 5
 ὁ βασιλεὺς καθιστᾷ ἄρχοντας, δι' ὧν ὁμιλεῖ πᾶσι, καὶ πάντας ὁρᾷ μηδένα
 ὁρῶν μηδὲ διαλεγόμενος (οὐδὲ γὰρ ῥυπαίνεται τῷ πολλῷ τῶν ἀνθρώπων
 ὁμίλῳ), καὶ ὥσπερ ὁ θεὸς κατέστησεν ἀρχαγγελικάς δυνάμεις, δι' ὧν

3 τῶν ἀρετῶν om. Cc 6. 7 πρόκειται Cc 8 prius τὰς om. P τοῦ
 οἰκοθέν—πόνου om. P 9 Πλάτων] Phaedo p. 69 B 10 ὑπάρχειν ἐποχεῖν P
 Πλωτῖνος] Enn. I, 3, 6 p. 22 11 ἀλλήλας P εἴπομεν] εἴρηται P (cf. p. 19, 33)
 εἴ] ἢ P 13 θεμότητα C 16 ἐπέχομεν Cc 19 τῇ μετὰ τὰ φυσικὰ
 πραγματεῖα] μετὰ τὴν φυσικὴν πραγματείαν P (cf. A 2 p. 982 = 4 sq.) 21 οὕτως P
 τῇ om. Cc 22 εἰρημένως] οὕτως P 26 γλυκέως P 28 ὑπερέχων P
 γνῶσις γνῶσις] γνῶ γνῶσις P 29 οὐδαμῶς P 34 ὁμίλῳ P

φρουρεῖ τὸν κόσμον, οὕτως καὶ ἡ φιλοσοφία ἐν ἀκροπόλει τινὶ οὔσα διὰ τῶν κατὰ μέρος τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν γινώσκει τὰ κατὰ μέρος. καὶ 10 ὥσπερ ὁ βασιλεὺς ἀρχῶν ἐστὶν ἀρχόντων, οὕτως ἡ φιλοσοφία τέχνη τεχνῶν λέγεται. καὶ ὥσπερ πάλιν ὁ θεὸς λέγεται βασιλεὺς βασιλέων, οὕτως 5 καὶ ἡ φιλοσοφία ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. τοῦτο δεύτερον.

Τρίτη αἰτία, ὅτι ταῖς ἄλλαις τέχναις καὶ ἐπιστήμαις χορηγεῖ τὰς 15 ἀρχὰς ἡ φιλοσοφία· φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀποφθέγμασιν ὅτι ὅσοι ταῖς ἄλλαις τέχναις καὶ ἐπιστήμαις σχολάζοντες τῆς φιλοσοφίας ἀμελοῦσιν, εἰκόασιν τοῖς μνηστῆρσι τῆς Πηνελόπης, ὅτινες αὐτῇ συγγενέσθαι μὴ δυνά- 10 μνοι ἡγάπων καὶ ταῖς θεραπαίναις αὐτῆς συγγίνεσθαι. τῆς γὰρ γραμματικῆς λεγούσης ἑὼν φωνηέντων τὰ μὲν ἐστὶ φύσει μακρά, τὰ δὲ φύσει 20 βραχέα, τὰ δὲ ἐπαμφοτερίζει, ἐρωτωμένη διὰ τί τὸ ἡ καὶ τὸ ω φύσει μακρά, ἀγνοεῖν ὁμολογήσει, εἰς δὲ τὸν μουσικὸν φιλόσοφον σε ἀποπέμψει. ὁμοίως τῆς ἱατρικῆς λεγούσης τέσσαρας τοὺς χυμούς, ἐπειδὴ καὶ τέσσαρα 15 τὰ στοιχεῖα, ἐρωτωμένη διὰ τί τέσσαρα καὶ οὐδὲ πλείονα οὐδὲ ἐλάττωνα, 20 ἀναπέμψει ἡμᾶς εἰς τὸν φυσικὸν φιλόσοφον· τῷ δὲ Ἀριστοτέλει δέδεικται ἐν τῷ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς διὰ τί οὐδὲ πλείονα τῶν τεσσάρων τὰ στοιχεῖα οὐδὲ ἐλάττωνα. ὁμοίως τῆς ῥητορικῆς διελομένης ἑαυτὴν εἰς τρία, εἰς τὸ συμβουλευτικὸν καὶ δικανικὸν καὶ πανηγυρικόν, καὶ τέλος εἰπούσης 20 εἶναι τοῦ μὲν συμβουλευτικοῦ τὸ συμφέρον, τοῦ δὲ δικανικοῦ τὸ δίκαιον, 30 τοῦ πανηγυρικοῦ τὸ καλόν, καὶ ἐρωτωμένης τί τὸ ὄντως συμφέρον, τί τὸ ὄντως δίκαιον ἢ τί τὸ καλόν, αὐτὴ τοῦτο ἀγνοεῖν ὁμολογήσει, παραπέμψει δὲ ἡμᾶς τῷ πολιτικῷ φιλόσοφῳ. οὐ μόνον δὲ ταῖς τοιαύταις τέχναις καὶ ἐπιστήμαις ἀρχὰς χορηγεῖ, ἀλλὰ καὶ ταῖς βαναύσοις τέχναις· ἡ γοῦν τεκτο- 35 νικὴ βουλομένη ποιῆσαι | εὐθεῖαν ἀποτείνει τὴν στάθμην ὅτι μάλιστα, λα- 412 βοῦσα παρὰ γεωμετρίας ὅτι εὐθεῖα ἐστὶν ἥς τὰ μέσα τοῖς ἄκροις ἐπιπροσθεῖ· τότε γὰρ λέγομεν ἐπ' εὐθείας τρεῖς ἐστάναι ἀνθρώπους, εἰ ἰσχύσει ὁ μέσος τοῖς ἄκροις ἐπιπροσθῆναι, εἰ δὲ περιφέρειαν ποιοῦσιν, ἀλλήλους 5 ὁρώσιν· διὰ τοῦτο γὰρ τὰ θέατρα κυκλοτερῆ διὰ τὸ ἀλλήλους βλέπειν, καὶ 30 αἱ διατριβαὶ κυκλοτερεῖς, ἵνα ὁρώσιν ἀλλήλους καὶ τὸν διδάσκαλον. ἀλλὰ καὶ τῇ οἰκδομικῇ δίδωσιν ἀρχὰς· βουλομένη γὰρ γινῶναι εἰ ὀρθὸς ὁ τοίχος, κέχρηται βαρυλλίῳ, ἰδοῦσα ὅτι τὰ βαρέα πρὸς ὀρθὰς φέρεται τῷ ὀρί-

1. 2 διὰ τῶν κατὰ μέρος τεχνῶν] διὰ τι τοῦ μέρους τῶν τεχνῶν P 2. 3 καὶ ὥσπερ ὁ βασιλεὺς — ἐπιστημῶν (5) ex Davide videntur irrepsisse 3 ante ἀρχόντων add. τῶν P 5 τοῦτο δεύτερον om. Cc 7 Ἀριστ. ἐν Ἀποφθ.] potius Ἀρίστων ἐν Ὀμοιώμασιν, cf. Stob. Flor. IV, 110 Diog. Laert. II, 79.80 ἀποφθέγματι Brand. 9 πηνελώπης P 10 συγγενέσθαι P 12 ἦτα P 13 ἀγνοεῖν C 14 τέσσαρας λεγούσης colloc. P 15 τὰ om. P οὔτε . . οὔτε P (cf. v. 17. 18 p. 2, l. 2) ἐλλάττωνα C 17 Περὶ γεν. x. φθ.] B 5 p. 332*3 sq. 20 τὸ συμφέρον, τοῦ δὲ δικανικοῦ om. P 21. 22 τὸ ὄντος δίκαιον C: τὸ δίκαιον ὄντως P 22 an τὸ (ὄντως) καλόν? 24 βαναύσαις P 24. 25 ἡγοῦν τεκτονικὴ οἰκδομικὴ καὶ τοιοῦτοις (sic) βουλομένη P 25 ἀποτίνει C 27 τότε — εὐθείας in lit. P 28 ἐπιπροσθεῖσαι P ποιήσουσιν P 29 γάρ] γοῦν P 31. 32 τοίχος] τεῖχος P 32 post βαρέα add. ὅσω βαρέα P

ζοντι, οἷον μύλυβος ἥ τι τοιοῦτον, εἰ δὲ πτερὸν εἶη, οὐ κατ' εὐθὺ φέρεται, ¹⁰
ἀλλὰ περιφέρειαν ποιεῖ. ταῦτα καὶ τὸ τρίτον.

Τετάρτη αἰτία, ὅτι τὰ σφάλματα διορθοῦνται τῶν ἄλλων τεχνῶν· τῆς
γὰρ ῥητορικῆς θέσει λεγούσης τὸ δίκαιον, (κατὰ γὰρ τοὺς τεθέντας φησὶ
⁵ νόμους, ἄλλους ὄντας παρ' ἄλλοις, παρὰ μὲν Πέρσαις τὸ ταῖς μητράσιν ¹⁵
ἑαυτῶν συγγίνεσθαι καὶ ἀδελφαῖς καὶ θυγατράσι, παρὰ δὲ Τριβαλλοῖς τὸ
τοὺς πατέρας γηράσκοντας ἀποσφάττειν), ἡ φιλοσοφία ἐφίστησι λέγουσα ὅτι
ὁ μὲν νόμος θέσει (ἄλλος γὰρ παρ' ἄλλοις), τὸ δὲ δίκαιον φύσει πανταχοῦ
ὄν τὸ αὐτό· ἄδικον γὰρ τὸ τὰ αἷτια συγχεῖν τοῖς αἰτιατοῖς καὶ ποιεῖν τὸ ²⁰
¹⁰ αἷτιον αἰτιατὸν καὶ τὸ αἰτιατὸν αἷτιον ἢ τὰ ἄρχοντα ἀρχόμενα ποιεῖν, ὅπερ
ἔστιν ἐπὶ τῆς μητρογαμίας· ἡ γὰρ πάλαι αἰτία καὶ ἀρχουσα ὡς μήτηρ
αἰτιατὴ καὶ ἀρχομένη ὡς γυνὴ γίνεται. ἄδικον δὲ παρὰ φιλοσοφίᾳ καὶ τὸ
τοὺς πατέρας γηράσκοντας κατασφάττειν, ὡς λύοντας τὸν φυσικὸν δεσμὸν
παρὰ γνώμην τοῦ δῆσαντος. πάλιν τῆς ῥητορικῆς ἀντιδιαιρούσης τὸ δίκαιον ²⁵
¹⁵ τῷ συμφέροντι, καὶ τὴν Ἀντιλόχου περὶ τὸν ἴδιον πατέρα τὸν Νέστορα
πρᾶξιν δικαίαν μὲν οὖσαν ὡς ὑπὲρ πατρὸς οὐ συμφέρουσαν δὲ τῷ σώματι
ὅτι ἐτρύθη, ἡ φιλοσοφία φησὶ 'καὶ δίκαιον τὸ τοιοῦτο καὶ συμφέρον· πᾶν
γὰρ συμφέρον δίκαιον καὶ πᾶν μὴ συμφέρον οὐ δίκαιον· τί γὰρ πρὸς ἡμᾶς ³⁰
τὰ τοῦ σώματος τραύματα;', ἡμᾶς τὴν ψυχὴν εἰποῦσα. οὕτω τρωθεὶς τις
²⁰ ἐν πολέμῳ ὑπὲρ φίλου ἔφη

αὐτόν μ' ἐξεσάωσα· τί μοι μέλει ἀσπίς ἐκεῖνη;
ἔρρέτω,

αὐτόν μὲν τὴν ἰδίαν ψυχὴν εἰπὼν, ἀσπίδα δὲ τὸ ἴδιον σῶμα καλέσας. καὶ ⁴¹³
ἄλλος διψήσας ἔφη 'ἀπέρχομαι τὸν ὄνον μου ποτίσαι', ὄνον τὸ σῶμα
²⁵ καλέσας, καὶ τὸ 'πίσσε, πίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον, αὐτόν γὰρ Ἀνά-
ξαρχον οὐ μὴ πίσις ποτέ'. πάλιν τῆς ῥητορικῆς λεγούσης ὅτι κρεῖσσον
τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι, ἡ φιλοσοφία τοῦναντίον φησὶν ὅτι 'μακρῶ χειρὸν ⁵
τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι· ὁ γὰρ ἀδικῶν εἰς ἑαυτόν βλάπτεται καὶ εἰς
ψυχὴν, ὁ δὲ ἀδικοῦμενος ἢ εἰς τὸ πρῶτον κτῆμα ἀδικεῖται, τοῦτ' ἔστιν
³⁰ εἰς τὸ σῶμα, ἢ εἰς τὸ δεύτερον κτῆμα, φημὶ τὰ ὑπάρχοντα· μακρῶ δὲ
χειρὸν τὴν ψυχὴν κακῶς ἔχειν ἢ τὸ σῶμα καὶ τὰ ἐκτός', φησὶν 'οὐδεὶς ¹⁰
σε βλάψει, εἰ μὴ σὺ σαυτόν· κατὰ τὴν ψυχὴν γὰρ οὐκ ἔστιν ὅφ' ἐτέρου
ἀδικηθῆναι'· ὁ γὰρ Πλάτων οὐκ οἶδε τὸν ἄνθρωπον ψυχὴν καὶ σῶμα, ἀλλὰ
ψυχὴν λογικὴν ὀργάνῳ χρωμένῃ τῷ σώματι· τρισὶ γὰρ προσρήμασι προσ-
³⁵ αγορεύει τὸν ἄνθρωπον, ἐγώ, τὸ ἐμόν, τὰ τοῦ ἐμοῦ, ἐγὼ καλῶν τὴν ψυχὴν,

1 μόλιβδος P 5 ἄλλους] ἄλλοις C 7 ἐφίστησι] ἀπέφηνε P 10 αἰτιατὸν
καὶ τὸ αἰτιατὸν αἷτιον om. P 12 φιλοσόφοις P (cf. v. 17) 13 λύων P
14 δῶσαντος P ἀντιδιαιρούσης (superscr. ελοῦ) P 15 Ἀντιλ.] cf. Pind. Pyth. 6,28
16 an (δηλούσης) δικαίαν? ὑπὲρ scripsi: ὑπὸ GPc (cf. v. 20) 17 οἱ φιλόσοφοι
φασιν P (cf. v. 12) prius καὶ] ὅτι P 20 ὑπὲρ] ὑπὸ P (cf. v. 16) ἔφη]
Archiloch. frg. 6,3 (II p. 384 Bergk) 24 πίσις C 25 πίσσε (bis) Mon. 399: πτήσαι
C: πτήσσε P: πτίσαι c (cf. Dio Chrys. or. 37 p. 467 Diog. Laert. IX, 59 Michael Apostol.
XV, 6) 26 πτίσσε Brand. πτήξε CP: πτήξε c 27 τὸ (ante ἀδικεῖσθαι) om. P
τὸ ἐναντίον 32 τῇ om. P 33 Πλάτων] Alcib. I p. 129 E sq.

τὸ ἐμὸν τὸ σῶμα, τὰ τοῦ ἐμοῦ τὰ κτήματα. ὅτι δὲ ταῦτα γινώσκει ἡ 15
φιλοσοφία, Πλάτων φησὶν ὅτι 'βουλοίμην μὲν οὐδέτερον, μήτε ἀδικεῖν μήτε
ἀδικεῖσθαι· αἰρέσεω δὲ οὐσης ἐλοίμην μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν'. ἐν
οἷς καὶ τοῦτο.

- 5 Πέμπτη αἰτία, ὅτι ἡ φιλοσοφία κατεσκεύασεν ἑαυτῇ τὸν συλλογισμὸν 20
καὶ κέχρηται αὐτῇ ὀργάνῳ, αἱ δὲ ἄλλαι τέχναι κέχρηται μὲν συλλογισμῷ,
ποιῆσαι δὲ οὐ δύνανται. καὶ ἔοικεν ἡ μὲν φιλοσοφία σκυτοτόμῳ τῇ καὶ
ποιοῦντι ὑποδήματα καὶ φοροῦντι, αἱ δὲ ἄλλαι τέχναι φοροῦντι μόνον, οὐ
μὴν καὶ ποιοῦντι. ἐν οἷς καὶ ἡ πέμπτη αἰτία.
- 10 'Αποροῦσι δὲ τινες ὅτι 'εἰ τέχνη τεχνῶν ἡ φιλοσοφία, τέχνη ἔσται καὶ 25
αὐτή'. καὶ λέγομεν ὅτι τέχνη τεχνῶν οὐσα ὑπὲρ τέχνην ἔστιν, ἡ καὶ ὡς
τεχνουσα τὰς ἄλλας τέχνας τέχνη λέγεται τεχνῶν. ἡ καὶ ἄλλως· οὐ τὰ
ἅμα λεγόμενα καὶ ἰδίᾳ δύνανται λέγεσθαι· νεκρὸς γὰρ ἄνθρωπος λέγεται μὲν,
ἄνθρωπος δὲ οὐ, καὶ λιθίνη ναῦς, ναῦς δὲ οὐ, καὶ κίβδηλος χρυσός, χρυσός 30
δὲ οὐ· ὁ γὰρ χρυσὸς ἐγγυητής ἐστιν ὧν βουλόμεθα ἔχειν, ὁ δὲ κίβδηλος
τοῦτο οὐ ποιεῖ. τὸ δὲ ἔμπαλιν οὐ τὰ ἰδίᾳ λεγόμενα καὶ ἅμα δύνανται
λέγεσθαι, ὡς ἴνα εἴπω 'ὁ κύων σός, ὁ κύων πατήρ', 'ὁ δὲ κύων σός
πατήρ' οὐ δύνανται λέγεσθαι. ἐν τούτοις καὶ ὁ πέμπτος ὁρισμὸς τῆς φιλο-
σοφίας. |

20

Πρᾶξις θ'.

414

- Οὐ δεῖ περιφρονῆσαι τοῦ ἔκτου ὁρισμοῦ τῆς φιλοσοφίας ὡς περὶ μόνας
φωνὰς ἡσυχολημένου, τῶν ἄλλων περὶ τὸ πρᾶγμα ἐπτοημένων ἥτοι ἐσπου-
δακόντων· ἔχει γὰρ τι πλεόν ἐκείνων οὗτος· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ μόνον τὸ 5
πρᾶγμα λέγουσιν, οὗτος δὲ καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ πρᾶγμα. ἔκτος τοίνυν
25 ὁρισμὸς τῆς φιλοσοφίας εἰς Πυθαγόραν ἀναγόμενος ὁ λέγων αὐτὴν φιλίαν
σοφίας. καὶ εὖγε ὅτι ἀρχὴ καὶ πέρας τῶν ὁρισμῶν τῆς φιλοσοφίας γέ-
γονεν ἡμῖν ὁ Πυθαγόρας ὁ αἰεὶ διὰ τῆς σιωπῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφων.
ἀλλ', ὦ Πυθαγόρα, οὐκ ἀντιστρέφει ὁ ὁρισμὸς οὗτος, ὅπερ ἦν ἀρετὴ δρου· 10
εἴ τι μὲν γὰρ φιλοσοφία, φιλία σοφίας, οὐκ εἴ τι δὲ ἔφεσις σοφίας, φιλο-
30 σοφία· πᾶσα γὰρ τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἐφίσταται τοῦ οἰκείου ὑποκειμένου.
ἀλλ' ἐπειδὴ οὕτε Πυθαγόρας ἐρωτώμενος ἀποκρίνεται οὔτε οἱ μαθηταὶ 15
αὐτοῦ ἄλλο τι ἀποκρίνονται ἢ ὅτι "αὐτὸς ἔφα", τὴν ἀπόφασιν τοῦ διδα-
σκαλοῦ ὑπὲρ ἀπόδειξιν ἡγούμενοι, φέρε ἡμεῖς εἴπωμεν ὑπὲρ Πυθαγόρου, ὅπερ
ἂν Πυθαγόρας εἶπεν, εἴπερ λέγειν ἡνέσχετο. πάλαι μὲν τοίνυν καὶ μέχρι
35 τῶν 'Ομηρίου χρόνων ἡδικεῖτο καὶ ἐρυπαίνετο τὸ τῆς σοφίας ὄνομα, φερό-
μενον κατὰ παντὸς τοῦ ὀτιοῦν εἰδότος, ὥς φησι καὶ ὁ ποιητής 20

2 Πλάτων] Gorg. p. 469 C

7 τῇ om. P

9 μὴν δὲ P

10 εἰ] ἡ P

τέχνη (ante ἔσται) P Dav.: om. Cc

11 ὑπὲρ] ὑπὸ P

13 post λέγεσθαι add.

οἷον ἄνθρωπος ὁ ζῶν τὸ συναμφοτέρον in mrg. C

γὰρ] δὲ Cc

μὲν om. P

(fort. recte)

14 ληθίνην P (cf. Hom. v 156)

17 δὲ om. c

18 καὶ om. c

23 οὕτως P

30 ὑποκ.] an τέλους?

32 ἐφη P

33. 34 ἄπερ—εἶπεν om. Cc

34 εἴπερ] εἰ P

μὲν τοίνυν scripsi: μὲν τοι Cc: τοίνυν P (cf. 25, 30)

35 post ἐρω—

VI litt. eras. C

σοφίας scripsi: φιλοσοφίας CPc

36 ὁ ποιητής] Hom. O 412

εἰδὼς σοφίης ὑποθημοσύνησιν Ἀθήνης,

καὶ

ἐπεὶ σοφὸς ἦραρε τέκτων.

ὁ γοῦν Πυθαγόρας ὁψέ ποτε ἐπιγενόμενος συνέσπειλε τὸ τῆς σοφίας ὄνομα 25
ἐπὶ μόνους τοὺς τὰ αὖλα εἰδότες, τοῦτ' ἔστι τοὺς φιλοσόφους· σαφῇ γάρ
καὶ φανὰ τὰ θεῖα αὐτοῖς, εἰ καὶ ἡμῖν ἀσαφῇ διὰ τὴν ἡμῶν ἀνεπιτηδειό-
τητα, ὡς καὶ ταῖς νυκτερίσιν ὁ ἥλιος. παρὰ Πυθαγόρου οὖν λεγόμενος οὗτος
ὁ ὀρισμὸς τέλειος· πᾶσα γὰρ φιλοσοφία φιλία σοφίας, καὶ πᾶσα ἔφεσις
σοφίας (σοφίαν ἀκροούτων ἡμῶν τὴν τῶν αὐλῶν γνώσιν) φιλοσοφία ἐστίν. 30
Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐ μόνης μάλιστα δεῖ τοῖς λόγοις ἀλλὰ καὶ χαλινοῦ
(μάλιστα μὲν, ἵνα χαρισώμεθα τῇ μαθήσει, χαλινοῦ δέ, ἵνα τῇ μνήμῃ
χαρισώμεθα· μεμνήμεθα γὰρ τῶν δι' ὀλίγων λεχθέντων, μανθάνομεν δὲ τὰ
διὰ πλειόνων λεγόμενα), φέρε μετὰ | τὴν πλατικὴν διέξοδον τῶν ὀρισμῶν 415
συνόψει αὐτοὺς περιλάβωμεν. γνώσις τοίνυν τῶν ὄντων ἢ φιλοσοφία ἢ
15 γνώσις θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων· τὰ γὰρ ὄντα ἢ θεῖα ἢ ἀνθρώ-
πει· συμμετρία γὰρ οὕσα καὶ ἀρετὴ οὕτε τῶν θεῶν ἡμέλῃσιν διὰ τὴν
ποιικιλίαν τῶν ἀνθρωπειῶν οὕτε τῶν ἀνθρωπειῶν διὰ τὴν μεγαλειότητα 5
τῶν θεῶν, ἀλλ' ἑκατέρου πρόνοιαν ἐποίησατο. ἀλλὰ καὶ μελέτη θανάτου
ἢ φιλοσοφία, εἴπερ οἱ αὐτόχειρες ἑαυτῶν γινόμενοι δν ἔδῃσεν ὁ δημιουργὸς
20 λύουσι δεσμὸν, οἱ δὲ φιλόσοφοι δν ἔδῃσαν δεσμὸν αὐτοὶ καὶ λύουσιν. ἀλλὰ
καὶ ὁμοιώσις θεῷ ἢ φιλοσοφία, διὰ τὸ εἰρημένον τῷ Λυκούργῳ φιλο- 10
σόφῳ ὄντι

δί'ω εἰ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ καὶ ἄνδρα.

ἀλλὰ καὶ τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν ὡς τεχνούσα τὰς ἄλλας
25 τέχνας. ἀλλὰ καὶ φιλία σοφίας ὡς τὰ αὖλα γινώσκουσα.

Θαυμάσαι δὲ ἔστιν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀρισμῶν τῆς φιλοσοφίας· ἐξ 15
γὰρ εἰσιν, ὁ δὲ ἐξ τέλειος, ὡς ἴσος τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσι· τὰ γὰρ μέρη αὐτοῦ
συνερχόμενα οὕτε πλεονάζει οὕτε ἔλλειπει. οὕτως ἡμισυ τῶν ἐξ τρία, τρίτον
τῶν ἐξ δύο, ἕκτον ἢ μονάς, καὶ ἰδοὺ τέλειος· τὰ γὰρ τρία καὶ τὰ δύο καὶ
30 τὸ ἐν συντεθέντα ἐξ ἀποτελεῖ μόνον· τῶν γὰρ ἀριθμῶν οἱ μὲν εἰσι τέλειοι, 20
οἱ δὲ ὑπερτελεῖς, οἱ δὲ ἔλλειπεις. καὶ ἔοικεν ὁ μὲν τέλειος ἀριθμὸς ἀρετῇ,
ὁ δὲ ὑπερτελεῖς καὶ ἔλλειπής ταῖς ἀντικειμέναις τῇ ἀρετῇ κακίαις· ἢ γὰρ
ἀρετὴ συμμετρία οὕσα δύο κακίαις παρασπίζεται, οἷον ἡ δικαιοσύνη πλεονεξία
καὶ μειονεξία, ἡ φρόνησις πανουργία καὶ ἀνοία, ἡ ἀνδρία δειλία καὶ θράσει, 25

1 εἰδῶ Hom. σοφίαν P 3 ἐπεὶ σοφὸς ἦρ. τέκτων] vide Ammon. in Porph
Isag. p. 9,13 not. 4 σοφίας] φιλοσοφίας Cc 5 αὖλα] ἀδολα P (cf. v. 9. 25)
6 φανὰ] φανερά P ἐκτοῖς P an ἀσαφῇ (τε καὶ σκοτώδη)? (cf. Plat. Reipubl.VII, 4
p. 518 C) 7 οὖν] γὰρ c 9 σοφίαν] σοφία P 11 μαθήσει P 13 πλατικὴν]
πλατωνικὴν P 14 ἐν συνόψει P περιλάβωμεν] περιβάλλωμεν Cc ἢ in ras.
C²: ὡς P 15 ἀνθρωπίνων] ἀνθρωπειῶν C (cf. p. 11,18 sq.) 15. 16 ἀνθρώπει'
ἀσυμμετρία C: ἀνθρώπινα συμμετρία P: ἀνθρώπεια ἀσυμμετρία c 17 ἀνθρωπειῶν]
ἀνθρώπων P 20 ἔδῃσεν] ἔθῃσεν Cc αὐτοὶ scripsi: αὐτόν CPe 23 εἰ] ἢ
Cc (cf. p. 7,2) μαντεύσομαι P 25 φίλα σοφίας corr. ex φιλοσοφίας C¹
33 ἢ (ante δικαιοσ.) om. Cc 34 ἀνοία] ἐννοια P θράσει καὶ δειλία colloc. P
(fort. recte)

ἡ σωφροσύνη ἀκολασία καὶ ἡλιθιότητι. οὕτως οὖν καὶ ὁ τέλειος ἀριθμὸς ἀρετῇ ἔοικε καὶ συμμετρίας, οἱ δὲ λοιποὶ ἀμετρίαις ἦτοι κακίαις.

Τέλειοι μὲν οὖν ἀριθμοὶ εἰσιν οἱ ἴσοι τοῖς ἑαυτῶν μέρεσι ὡς οὗτος ὁ ἕξ, ὑπερτελεῖς δὲ ὡς ὁ δυοκαίδεκα· τούτου γὰρ συντεθέντων τῶν μερῶν 30
5 γίνονται δεκαεὶ οὕτως· ἡμισυ τῶν δεκαδύο ἕξ, τρίτον τῶν δεκαδύο τέσσαρα, τέταρτον τῶν δεκαδύο τρία, ἕκτον τῶν δεκαδύο δύο, καὶ τὸ δωδέκατον ἡ μονάς, δεκαεὶ ἀποτελοῦσιν. ἔλλειπεῖς δὲ ὡς ὁ ὀκτώ· τὰ γὰρ μέρη αὐτοῦ συντεθέντα ἑπτὰ μόνον ποιοῦσιν οὕτως· ἡμισυ τῶν ὀκτὼ τέσσαρα, τέταρτον τῶν ὀκτὼ δύο, καὶ τὸ ὄγδοον ἡ μονάς, ἑπτὰ ποιοῦσι. καὶ πολλοὶ μὲν οἱ 35
10 ὑπερτελεῖς καὶ οἱ ἔλλειπεῖς, | οἱ δὲ τέλειοι τέσσαρες μόνον· ἀπὸ γὰρ 416
μονάδος ἕως δεκάδος εἰς τέλειος ὁ ἕξ, καὶ ἀπὸ δεκάδος ἕως ἑκατοντάδος ὁ εἰκοστὸς ὄγδοος, καὶ ἀπὸ ἑκατοντάδος ἕως χιλιάδος ὁ τετρακοσιοστὸς ἑνενηχοστὸς ἕκτος, καὶ ἀπὸ χιλιάδος ἕως μυριάδος ὁ ὀκτακισχιλιοστὸς ἑκατο-
στὸς εἰκοστὸς ὄγδοος. 5

15 Καὶ ἄλλως δὲ τέλειος ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁρισμῶν τῆς φιλοσοφίας, διότι τέσσαρες ἦσαν αἱ ἀφορμαί, ἐξ ὧν ἐλαμβάνοντο οἱ ὁρισμοί· ἡ γὰρ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ἡ ἐκ τοῦ τέλους ἡ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς ἡ ἐκ τῆς ἐτυμολογίας. ὁ δὲ τέσσαρα ἀριθμὸς δυνάμει δέκα· συντεθεὶς γὰρ μετὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἀριθμῶν ὁ τέσσαρα, τοῦτ' ἔστι τοῦ τρία καὶ δύο καὶ ἑνός, τὸν δέκα ἀποτελεῖ. 10
20 ὁ δὲ δέκα τέλειος, οὐχ ὡς ἴσος τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν, ἀλλ' ὅτι πᾶς ἀριθμὸς καμπτήρι αὐτῷ κέχρηται, καὶ ὅτι πάντα ἀριθμὸν δέχεται, διὸ καὶ δεχὰς εἴρηται. ἔοικε δὲ τοῦτῃ καὶ ἡ φιλοσοφία ὡς πάντα τὰ ὄντα γινώσκουσα.

Πρᾶξις ι'.

15

Μετὰ τὸ γνῶναι ἡμᾶς τὴν φιλοσοφίαν ὅλην ὡς ὅλην διὰ τῶν ἕξ ὁρι-
25 σμῶν, φέρε καὶ ὡς μέρη ἔχουσιν αὐτὴν διὰ τῆς διαιρέσεως πολυπραγμονή-
σωμεν. ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν ὁρισμῶν τρία τινὰ ἐζητοῦμεν, τί ἐστὶν ὁρι-
σμός, πόθεν εἴρηται ὁρισμός, πόθεν λαμβάνεται ὁρισμός, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς
διαίρεσεως τρία ζητήσωμεν, τί διαίρεσις καὶ ἐπιδιαίρεσις καὶ ὑποδιαίρεσις· 30
ποῦ γὰρ οἰκειότερον ταῦτα ζητήσωμεν ἢ τὴν φιλοσοφίαν διαιροῦντες, ἥς
30 εὗρημα ὁρισμός· καὶ διαίρεσις; διαίρεσις μὲν οὖν ἐστὶν ἡ πρώτη τομὴ τοῦ
πράγματος, οἷον ὡς ἵνα διέλω τὸ ζῷον εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον, ἐπιδιαίρεσις
δὲ ἐστὶν ἡ τοῦ αὐτοῦ πράγματος δευτέρα τομὴ, οἷον ὡς ἵνα διέλω τὸ αὐτὸ 35
ζῷον εἰς θνητὸν καὶ ἀθάνατον (οὐδὲν δὲ διαφέρει διαίρεσις ἐπιδιαίρεσεως·

2 ἦτοι κακίαις om. P 3 οὖν om. Cc οὕτως Cc 4 ὑπερτελεῖς P post
γὰρ add. καὶ Cc 6 δωδέκ.] δυοδέκατον Cc 7 ἔλλειπῆς P 8 om. P 10 οἱ
(ante ἔλλειπῆς) om. Cc 11 εἰς τέλειος om. P καὶ om. P 12 scribas εἴκοσιν
ὀκτώ, itaque reliquos 14 ὄγδος P 15 ἄλλως] ὡς in ras. P 16 ὁ ἀριθμὸς (ὁ
ἐστὶ
ἀρ in ras.) P: ἀριθμὸς Cc 17 ἐτυμολογίας C 18 ὁ τέσ. post
ἐνός ponas τοῦ] τὰ Cc ἐνός] ἐν ὃν c τὸν δέκα] τὰ δέκα P
post ἀποτελεῖ add. οὕτως· μία καὶ δύο τρεῖς, δις τρεῖς ἕξ καὶ τέσσαρα, ἰδοὺ δέκα P
21 δεχὰς] δεκάς P 22 τοῦτο P 24 ὅλην φιλοσοφίαν colloc. P 27 ὁρισμός
(post εἴρηται et λαμβάνεται) om. Cc (cf. p. 4,3) 28 ζητοῦμεν P 30 μὲν οὖν scripsi:
μὲν Cc: οὖν P (cf. 23 34) 31 διέλω C ἄλλογον C

ἦν γὰρ ἄν προτάξωμεν, ἐκεῖνη ἐστὶ διαίρεσις, καὶ ἦν ὑποτάξωμεν, ἐκεῖνη ἐστὶν ἐπιδιαίρεσις), ὑποδιαίρεσις δὲ ἐστὶν ἡ ἐνὸς τῶν διαιρεθέντων τομῇ, ὡς ἵνα διέλη τις τὸ λογικὸν εἰς θεῖα καὶ ἀνθρώπεια καὶ τὸ ἄλογον εἰς 20 σαρκοφάγα ἢ ποτηφάγα. ὑποδιαίρεσις οὖν ἐστὶν ἡ ἐνὸς τμήματος τῶν διαιρε-
5 θέντων τομῇ.

Τούτων οὕτως προληφθέντων εἴπωμεν τὴν διαίρεσιν τῆς φιλοσοφίας. 417
διαιρεῖται τοίνυν ἡ φιλοσοφία εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ πρακτικόν. ταῦτα δὲ
δὲ διαφέρουσιν ἀλλήλων καὶ τῷ ὑποκειμένῳ καὶ τῷ τέλει· τῷ μὲν γὰρ
θεωρητικῷ πάντα τὰ ὄντα ὑπόκειται εἰς γνῶσιν, τῷ δὲ πρακτικῷ οὐ πάντα
10 ὑπόκειται εἰς κατακόσμησιν, εἰ μὴ μόναι αἱ ἀνθρώπειαι ψυχαί· οὐδὲ γὰρ 5
ἐπαγγέλλεται ὁ φιλόσοφος κοσμεῖν ἵππου ψυχὴν ἢ βοὸς ἢ τινος ἄλλου πλὴν
ἀνθρώπου. οὕτως μὲν τῷ ὑποκειμένῳ διαφέρουσιν. ἀλλὰ καὶ τῷ τέλει·
ὁ μὲν γὰρ θεωρητικὸς περὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ψεῦδος καταγίνεται, τέλος
δὲ ποιεῖται μόνον τὸ ἀληθές, ὁ δὲ πρακτικὸς περὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ 10
15 κακὸν καταγίνεται, τέλος δὲ ποιεῖται μόνον τὸ ἀγαθόν· θέλει γὰρ γινώσκειν
τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ τὴν διαφορὰν εἰδέναι ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ὑπὲρ τοῦ
τὰ μὲν ἐλεῖν τὰ δὲ φυγεῖν, τοῦτ' ἐστὶν ἵνα μήτε λέγῃ κακὸν τι ὁ φιλό-
σοφος μήτε πράττῃ, ὥσπερ καὶ ὁ ἱατρὸς θέλει γινώσκειν τὰ δηλητήρια,
οὐχ ἵνα χρῆσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἵνα διὰ τῆς γνώσεως παραιτήσθαι αὐτά. 15
20 ἀποροῦσι δὲ τινες ὅτι 'εἰ τοῦ θεωρητικοῦ τέλος τὸ ἀληθές, τοῦ δὲ πρακτι-
κοῦ τὸ ἀγαθόν, ταῦτόν ἄρα τὸ θεωρητικὸν τῷ πρακτικῷ· ὦν γὰρ τὰ τέλη
ταῦτά, καὶ αὐτὰ ταῦτά'. λεκτέον οὖν ὅτι πολλὴ ἡ ἐν τούτοις διαφορὰ·
πολλάκις γὰρ ψευδόμεθα ἐπ' ἀγαθῷ καὶ ἀληθεύομεν ἐπὶ κακῷ· οἷον ὑγιαί- 20
νων τις παρέθετο ξίφος τινί, ἄφνω δὲ μανίς αἰτεῖ τὴν παρακαταθήκην,
25 ἵνα ἡ ἑαυτὸν ἢ ἑτερόν τινα σφάξῃ, ὁ δὲ ἀρνεῖται καὶ ψεύδεται μὲν, ἐπ'
ἀγαθῷ δέ, ὡς εἴ γε ἡλήθευσεν, ἐπὶ κακῷ ἡλήθευσεν. δύναται δὲ μερικῶς
καὶ ἀληθεύειν ὁ τοιοῦτος· ἄλλος γὰρ ἦν ὑγιαίνων ὁ τὸ ξίφος παραθέμενος 25
καὶ ἄλλος μαινόμενος.

Ἴνα δὲ μὴ λάθωμεν ἑαυτοὺς κακοῦ μαγείρου δίκην παρὰ ἄρθρα τὰς
30 διαιρέσεις ποιούμενοι, ὅπου μὴ ἔστι διφυΐα, ὥσπερ οἱ πρίζοντες τὰ ξύλα
ἡγεμόνι κέρχρηται τῇ μίλτῳ, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἡγεμόνι χρῆσάμενοι τῷ
λόγῳ, εἰς ὅσα καὶ οἷα ὑπαγορεύει, οὕτως ποιησόμεθα τὰς διαιρέσεις, ὅπου 30
διφυΐα ἐστὶ * * πέφυκε διαιρεῖσθαι, τοῦτ' ἐστὶ καθ' ἑκάστην διαίρεσιν δεῖ
ζητεῖν διὰ τί εἰς τσαῦτα καὶ τιαῦτα διαιρεῖται.

35 Διαιρεῖται τοίνυν ἡ φιλοσοφία εἰς δύο καὶ οὐχὶ εἰς τρία, ὡς οἱ τὸ логи-
κὸν αὐτῇ προσνέμοντες· δειχθήσεται γὰρ σὺν θεῷ ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς 35
ὅτι ἡ λογικὴ οὐ μέρος τῆς φιλοσοφίας, ἀλλ' ὄργανον, | διότι τὸ μὲν μέρος 418

1 ὑποτάξωμεν Cc 2 ἐπιδιαίρεσις] ὑποδιαίρεσις P 7 τὸ om. P 9 εἰς
γνώσιν — ὑπόκειται (10) om. P 13 τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀλήθειαν colloc. Cc
14 ποιεῖτε C τὸ (ante κακόν) om. P 16 ἀγαθὸν καὶ κακὸν scripsi: ἀληθές
καὶ ψεῦδες CPc 17 φεύγειν P 18 πράττει P 19 διὰ τῆς γνώσεως—
πρότερον (p. 27, 34. 35) om. P 20 εἰ c: ἡ C 29 κακοῦ μαγείρου δίκην] cf. Plat.
Phaedr. p. 265 E παρὰ C: περὶ c 33 ante πέφυκε lacunam signavi, conicias
οὐδὲ γάρ, ὅπου μὴ διφυΐα ἐστὶ,

συμφυές, τὸ δὲ ὄργανον ἐπέισακτον. εἰς δύο δὲ διαιρεῖται ἡ φιλοσοφία, οὐχ ὥς
 φασιν αἱ ἐγκύκλιοι ἐξηγήσεις, ὅτι ἐπειδὴ ἡ φιλοσοφία γνῶσις θεῶν καὶ ἀνθρω-
 πείων ἐστὶ, διὰ μὲν τὰ θεῖα τὸ θεωρητικὸν προεβάλλετο (θεωρητικὸν γάρ,
 φασίν, εἴρηται ὡς τέλος ἔχον τὰ θεῖα ὄρᾱν), διὰ δὲ τὰ ἀνθρώπινα προεβάλλετο
 5 τὸ πρακτικόν· παραλογίζονται γὰρ ἐκ τῆς ὁμωνυμίας τοῦ ἀνθρωπέου· ἄλλο
 γὰρ ἀνθρώπειον ἐν τῷ ὀρίσμῳ ἐλαμβάνετο (τὸ γὰρ ἐκ τοῦ τιμιωτέρου κατὰ
 παντὸς φθαρτοῦ φερόμενον), ἄλλο δὲ ἀνθρώπειον ἐνταῦθα λαμβάνουσι, τὸ
 ἐπὶ τοῦ κυρίως ἀνθρώπου. φέρε οὖν εἴπωμεν ἡμεῖς τούτου αἰτίας δύο· 10
 πρώτην μὲν τοιαύτην, ὅτι ἡ φιλοσοφία ὁμοία ἐστὶ θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν
 10 ἀνθρώπῳ, καὶ ἐπειδὴ ὁ θεὸς καὶ πάντα τὰ ὄντα γινώσκει καὶ τῶν δευτέ-
 ρων πρόνοιαν ποιεῖται, εἰκότως καὶ ἡ φιλοσοφία μιμουμένη θεὸν διὰ μὲν
 τὴν καθόλου γνῶσιν αὐτῆς τὸ θεωρητικὸν προεβάλλετο, διὰ δὲ καὶ (τὸ) τῶν 15
 δευτέρων προνοεῖν προεβάλλετο τὸ πρακτικόν. αὕτη μὲν ἡ πρώτη αἰτία.
 δευτέρα δὲ ὅτι ἡ φιλοσοφία ἱατρικὴ ψυχῶν ἐστίν· ἡ δὲ ψυχὴ διττὰς ἔχει
 15 δυνάμεις, γνωστικὰς καὶ πρακτικὰς, ἅμφω δὲ συνουσιῶνται ἡμῖν, ὡς δηλοῖ
 τὸ ἐκ παιδίων φιλομύθους ἡμᾶς εἶναι καὶ χαίρειν ἐν τῇ περιεργίᾳ, ὥς φησι
 Μένανδρος

20

φιλῶ σ', 'Ονήσιμε, καὶ σὺ περίεργος εἶ,

καὶ πάλιν

20 οὐδὲν γὰρ γλυκύτερον ἢ πάντ' εἰδέναι.
 ὁμοίως δὲ καὶ Ἀριστοτέλης· "πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται 25
 φύσει, σημεῖον δὲ ἡ τῶν αἰσθήσεων ἀγάπησις". ἀλλὰ καὶ τὸ πρακτικὸν
 συνουσιῶνται ἡμῖν, ὡς δηλοῖ τὸ ἐν ταῖς ἐρημίαις ἀσχάλλειν ἡμᾶς καὶ τρίχας
 τιλλεῖν ἢ δακτύλιον περιελίττειν ἢ κηρὸν μαλάττειν διὰ τὸ μὴ ἀνέχεσθαι
 25 ἡμᾶς παντελοῦς ἀργίας. διὰ τὰς γνωστικὰς οὖν εἰκότως προεβάλλετο τὸ
 θεωρητικόν, διὰ δὲ τὰς πρακτικὰς τὸ πρακτικόν. 30

Τούτων οὕτως ἐχόντων εἴπωμεν τὴν ὑποδιαίρεσιν τοῦ θεωρητικοῦ.
 καὶ ἐντῇ μὲν προτάξει θάτερον θατέρου, καὶ τὸ θεωρητικὸν | τοῦ πρακτι- 419
 κοῦ, ὡς πάντα τὰ ὄντα γινώσκον, τέλος δὲ ἔχον τὸ ἀληθές, καὶ τὸ
 30 πρακτικὸν τοῦ θεωρητικοῦ, ὅτι εἰ καὶ μὴ ὑπόκειται αὐτῷ πάντα τὰ ὄντα
 εἰς κατακόσμησιν, ἀλλ' ἔχει τέλος τὸ ἀγαθόν, ὅπερ, ὡς ἐδείχθη, ἐπέχειναι
 ἐστὶ τοῦ ἀληθοῦς· τὸ γὰρ ἀγαθὸν πρὸς τῷ θεῷ. διὸ καὶ πρόνοια καλεῖται 5
 τὸ ἀγαθὸν ὡς πρὸ τοῦ νοῦ ὄν, νοῦ δὲ ἐστὶ τὸ ἀληθεύειν. ἀλλ' ὡς ἐν
 λογικῇ πραγματείᾳ τὰ καθόλου προταχτέον· διὸ τὸ θεωρητικὸν δεῖ πρότε-
 35 ρον ὑποδιελεῖν. διαιρεῖται τοίνυν τοῦτο εἰς τρία, εἰς φυσικόν, μαθηματικόν,
 θεολογικόν. καὶ εἰκότως· ὁ γὰρ φιλόσοφος πάντα τὰ ὄντα θέλει γινώσκειν·
 πάντα δὲ τὰ ὄντα τριττά, ἢ πάντῃ ἔνυλα, ὡς ὅστέα τρίχες ὄνυχες, περὶ 10
 2 καταγίνεται τὸ φυσικόν, ἢ πάντῃ αὐλα, ὡς τὰ θεῖα, ἢ πῇ μὲν ἔνυλα,

3 θεωρητικόν c: θεωρικόν C 5 ἀνθρωπέου scripsi: ἀνθρώπου Cc 12 αὐτῆς c:
 αὐτοῦ C 12 τὸ ἀπὸ τῶν δευτέρων addidi 16. 17 ὡς φησι Μένανδρος] cf. Com.
 Att. frg. III p. 227 (Kock) 21 Ἀριστοτέλης] Metaph. A 1 p. 980^a 22. 23 23 ἀσγά-
 λειν C 31 ὡς ἐδείχθη] cf. p. 1,3 sq. 36 πάντα] πάντα τὰ ὄντα τριττά in mrg.
 iter. C 38 πάντῃ] πάντα c post θεῖα addas περὶ 2 καταγίνεται τὸ θεολογικόν

πῇ δὲ αὖλα, ὡς τρίγωνα καὶ τετράγωνα σχήματα ἐν κηρῷ ἢ ἀβακίῳ
 χαραττόμενα, περὶ ᾧ καταγίνεται τὸ μαθηματικόν· ταῦτα γὰρ τὴν μὲν
 ὑπόστασιν ἐν ὕλῃ ἔχουσιν, ἐν ἀβακίῳ φέρε εἰπεῖν ἢ κηρῷ, δύνανται δὲ 15
 ἐπινοηθῆναι ὑπὸ τῆς φαντασίας καὶ χωρὶς τῆς ὕλης, δίκην κηροῦ ἀναματτο-
 5 μένου τὸ εἶδος τοῦ σφραγιστῆρος, καταλιμπάνοντος δὲ τὸν χαλκόν. διὸ καὶ
 ὁ Πλάτων ἐκμαγεῖον καλεῖ τὴν φαντασίαν διὰ τὸ ἐκμάττεσθαι καὶ ἀποσυλᾶν
 τὰ εἶδη ἀπὸ τῆς ὕλης.

Ἀποροῦσι δὲ τινες διὰ τί μὴ καὶ τὰ φυσικὰ λέγομεν μαθηματικά, 20
 εἴ γε δυνάμεθα καὶ τὸ τῆς σαρκὸς εἶδος ἐπινοῆσαι χωρὶς τῆς ὕλης. πρὸς
 10 οὗς ἐροῦμεν ὅτι τὰ μὲν σχήματα ἐπινοῆσαι δυνάμεθα χωρὶς ὕλης, ἐπειδὴ
 μηδεμιᾶς κράσεως δεόνται, σάρκα δὲ ἐπινοῆσαι ἀνευ κράσεως οὐ δυνάμεθα,
 ἐν ᾗ τὴν ὑπόστασιν ἔχει· ἡ γὰρ κρᾶσις ὕλης ἐστὶ. 25

Δεῖ οὖν πρῶτον τὰ πάντα ἐνυλα καὶ φυσικὰ ἀναλέγεσθαι, μετ' ἐκεῖνα
 τὰ μαθηματικὰ κλίμαξιν ἑοικότα ἢ γεφύραις· οὐδὲ γὰρ ἀθρόον ἀπὸ τῶν
 15 πάντῃ ἐνύλων ἐπὶ τὰ αὖλα μετιέναι δεῖ· ταῦτά γὰρ πεισόμεθα τοῖς ἀπὸ
 ζοφώδους σπηλαίου τολμήσασιν ἀθρόον ἀντωπῆσαι ταῖς ἡλιακαῖς ἀκτίσι·
 δεῖ γὰρ τοὺς τοιούτους πρότερον ἐν οἰκίσκῳ ἔχοντι σύμμετρον φῶς προε- 30
 θισθέντας οὕτως ἀντωπῆσαι ταῖς ἡλιακαῖς ἀκτίσιν. ὥσαύτως οὖν χρὴ καὶ
 ἀπὸ τῶν πάντῃ ἐνύλων ἀναλογούντων σπηλαίῳ εἰς τὰ μαθήματα ἐγγυμα-
 20 σθῆναι ἀναλογοῦντα οἰκίσκῳ σύμμετρον ἔχοντι φῶς, καὶ εἶθ' οὕτως χωρεῖν
 ἐπὶ τὰ αὖλα ἀναλογοῦντα ταῖς τοῦ ἡλίου ἀκτίσιν· οὕτω γὰρ φασὶ καὶ οἱ
 Πυθαγόρειοι "σχᾶμα καὶ | βᾶμα" ἀντὶ τοῦ 'καθ' ἕκαστον σχῆμα βαθμὸν 420
 ἄνιμεν ἐπὶ θεολογίαν, κατὰ μέρος ἐν νῷ λαμβάνοντες τὰ πάντα αὖλα.'

Ἀποροῦσι δὲ τινες ὅτι εἰ πάντα μανθάνομεν καὶ τὰ αὖλα καὶ τὰ 25
 ἐνυλα καὶ τὰ μέσα, διὰ τί μὴ πάντα καλεῖται μαθήματα, ἀλλὰ μόνον τὰ 5
 μέσα ἐσφετερίσατο τὸ κοινὸν ὄνομα. καὶ λέγομεν τούτου αἰτίας δύο, μίαν
 μὲν ὅτι ἔχουσι τὰ μαθήματα τὸ ἀραρὸς τῶν ἀποδείξεων· ταῦτα γὰρ μαν-
 θάνομεν ἀκριβῶς, τὰ δὲ ἄλλα εἰκάζομεν μᾶλλον ἢ μανθάνομεν, διὸ καὶ ὁ
 φιλόσοφος Μαρῖνος ἔφη "εἶθε πάντα μαθήματα ᾗν". δευτέραν δὲ ὅτι
 30 ταῦτα ἡδέως μανθάνομεν πάσχοντες τὸ τῶν Ἀωτοφάγων· γευσάμενοι γὰρ 10
 αὐτῶν οὐ θέλομεν αὐτῶν ἀποστῆναι, ἀλλ' ἐχόμεθα αὐτῶν ὡς λωτοῦ. ἢ
 φησι καὶ Πλάτων οὕτως 'ἃ γὰρ ἂν ἐκοῦσα ἡ ψυχὴ λάβῃ, δυσέκνιπτα καὶ
 ἀμετάστατα φιλεῖ γίνεσθαι', ὥσπερ καὶ τούναντίον φησὶν 'ψυχῆς βίαιον 15
 οὐδὲν ἔμμονον μάθημα'. καὶ Ἀρχιμήδης δὲ ποτε βαρβάρων ἐπιστάντων
 35 ταῖς Συρακούσαις οὐκ ἔφυγεν θιζώρημά τι γεωμετρικὸν καταγράφων, ἀλλ'

3 ἐν ὕλῃ ἔχουσιν om. Cc post κηρῷ add. ἔχει Cc 4 ἐπινοηθῆναι C
 χωρὶς C 6 Πλάτων] Theaet. p. 194 D. E 8 μὴ om. P λεγόμενα P
 9 εἴ γε] εἴτε P 10 δυν. χωρὶς ὕλης] χωρὶς τῆς ὕλης δυνάμεθα P 15 μετιέναι
 δεῖ] μετιτέον P ταῦτόν P πησόμεθα Cc 16 et 18 ἀντωπῆσαι P
 19 τὰ om. P 20 ἀναλογοῦντι P 22 πυθαγόροι P βᾶμα] βᾶμα P:
 βᾶμεν Cc (cf. Jamb. Protrept. c. 22 p. 125 Pistelli) 23 ἄνιμεν] ἂν εἶναι μὲν P
 26 λέγομεν] λέγουσι Brand. 29 Μαρῖνος] cf. Zelleri Ph. Gr. V³ p. 834 32 pr. καὶ
 iter. P Πλάτων] Reipubl. II, 17 p. 378 E 33 καὶ scripsi: γὰρ Cc: om. P
 φησὶν] φασὶν c (Reipubl. VII, 16 p. 536 E) 34 οὐδὲ P

ἔφη “τὰν κεφαλὰν καὶ μὴ τὰν γραμμάν”, τοῦτ’ ἔστι παρὰ τὴν κεφαλὴν καὶ μὴ παρὰ τὴν γραμμὴν. καὶ ταῦτα ἔχει ἡ παροῦσα πρᾶξις.

Πρᾶξις ια’.

20

Τοῦ θεωρητικοῦ εἰς τρία διαιρεθέντος, εἰς φυσικόν, μαθηματικόν, θεο-
 5 λογικόν, μόνου τοῦ μαθηματικοῦ τὴν διαίρεσιν οἱ ἐξηγηταὶ νῦν παραδιδόασιν,
 ὡς ἂν τούτου συμμέτρως ἔχοντος πρὸς εἰσαγομένους. ἐφ’ οἷς εἵπωμεν τὴν
 ὑποδιαίρεσιν τοῦ μαθηματικοῦ. διαιρεῖται τοίνυν εἰς τέσσαρα, εἰς ἀριθμητι- 25
 κήν, μουσικὴν, γεωμετρίαν, ἀστρονομίαν. καὶ εἰκότως, ἐπειδὴ ἡ μαθη-
 ματικὴ περὶ ἀριθμὸν καταγίνεται καὶ μέγεθος, τοῦ δὲ ἀριθμοῦ τὸ μὲν καθ’
 10 αὐτό, τὸ δὲ ἐν σχέσει, τοῦ δὲ μεγέθους τὸ μὲν ἀκίνητον, τὸ δὲ κινούμενον.
 καὶ περὶ μὲν τὸν καθ’ αὐτὸ ἀριθμὸν καταγίνεται ἡ ἀριθμητικὴ, ζητοῦσα
 τὰς φύσεις τῶν ἀριθμῶν καὶ τὰ πάθη, ὡς ὅταν λέγῃ ‘τῶν ἀριθμῶν οἱ 30
 μὲν ἄρτιοι, οἱ δὲ περιττοί’, καὶ τούτων τὰ εἶδη· οὐδεμίαν γὰρ ἔμφασιν
 ἑτέρου ἀριθμοῦ παρέχει, εἰ δὲ εἴπῃ διπλάσιον, τριπλάσιον, ἔμφασιν καὶ
 15 ἑτέρου παρέχει, πὺ δὲ μὲν ἡμίσεος, πὺ δὲ τρίτου. | ἡ δὲ μουσικὴ περὶ 421
 τὸν ἐν σχέσει ἀριθμὸν καταγίνεται, ζητοῦσα ποῖον λόγον ἔχει ἡ ἀπήχησις
 τῆςδε τῆς χορδῆς πρὸς τήνδε, ἄρα διπλάσιον καὶ πολλαπλάσιον ἢ ἡμι-
 ὄλιον. διὸ καὶ ἀποροῦσιν ὅτι εἰ ἡ μουσικὴ περὶ συμμετρίαν φθόγγων κατα-
 γίνεται καὶ ἀσυμμετρίαν, πῶς περὶ τὰς σχέσεις τῶν ἀριθμῶν λέγουσιν αὐ- 5
 20 τὴν καταγίνεσθαι. καὶ λέγομεν ὅτι μήποτε (περὶ) τῆς κατὰ Πυθαγόραν μουσι-
 κῆς ταῦτα εἴρηται ὡς ἀυλοτέρας οὔσης, ἥτις οὐ προσποιεῖται ὕλην ἢ φθόγγους,
 ἀλλ’ αὐτὰς τὰς σχέσεις τῶν ἀριθμῶν θεωρεῖ καταμόνας· φασὶ γὰρ αὐ-
 τὸν ποτε παρίοντα διὰ χαλκείου ἀκοῦσαι μέλους τινὸς καὶ ἀρμονίας ἐκ 10
 τῶν πληγῶν τῶν σφυρῶν ἀποτελουμένου. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς ἀλλάξαι
 25 τοὺς ἄκμονας. τοῦ δὲ μέλους οὐδὲν ἤττον τοῦ αὐτοῦ φυλαχθέντος ἐπ-
 ἔτρεψε πάλιν αὐτοῖς τὰς σφύρας ἀλλάξαι. τοῦ δὲ μέλους ἐπὶ τούτοις παρα-
 φθαρέντος ἐστάθμησε καὶ τὰς πρώτας σφύρας καὶ τὰς δευτέρας, ποῖον λόγον
 ἔσχον πρὸς ἀλλήλας καὶ τὰ μέλη, καὶ ὡς ἀρμονικὸν λόγον ἀπεγράψατο 15
 τοὺς λόγους αὐτοὺς καθ’ αὐτοὺς συγκρίνας χωρὶς τῆς ὕλης, ὡς εἴ γε συν-
 30 ἔβη τοιαύτην ἀναλογίαν ἀριθμῶν ἐν δευβάφοις ἢ αὐλοῖς εἶναι, τὸ αὐτὸ ἂν
 μέλος ἀπετελεῖτο. ἡ δὲ γεωμετρία περὶ ἀκίνητον μέγεθος καταγίνεται καὶ
 περὶ τὰ σχήματα τῆς γῆς, ἡ δὲ ἀστρονομία περὶ κινούμενον μέγεθος, οὐ 30
 μόνον δὲ κινούμενον ἀλλ’ ἀκίνητον· φαντασίας γὰρ μόνης ἐστὶν ἡ δοκοῦσα
 αὐτῶν εἶναι στάσις.

1 τὰν] 1. παρ τὰν (cf. Zonar. IX, 5); via intranti non patet nisi praeter caput i. e. nisi
 interfecto Archimede 2 καὶ (ante ταῦτα) om. Cc παροῦσα om. Cc
 5 μόνου] μόνον Brand. νῦν οἱ ἐξηγηταὶ colloc. P 6 συμμέτρος C
 7 εἰς (ante ἀριθμ.) om. Cc 13 γὰρ om. P 14 εἰ] οἱ P 15 ἡμίσεως P
 17 τῆς om. P καὶ om. Cc πολυπλάσιον P ἡ om. Cc 17. 18 ἡμιό-
 λειον P 18 συμμετρία c 20 περὶ inserui 22 φασὶ γὰρ αὐτόν] cf. Jambl.
 De Pyth. vita 115 sq. 23 ποτε om. P 24 ἀποτελουμένων Brand.
 26 αὐτοὺς C¹P 26. 27 παραφθαρέντος] φθαρέντος Cc 31 ἐπετελεῖτο P
 καὶ om. P 33 ἀκίνητον] ἀκίνητον P

Εὐρον δὲ τὴν μὲν ἀριθμητικὴν Φοίνικας (ἐμπορικώτατοι γὰρ ὄντες ἐδε-
 ήθησαν ψήφων), τὴν δὲ μουσικὴν εὐρον οἱ Θρᾶκες ὡς ἄγαν πολεμικοὶ
 ὄντες· ἡ γὰρ ψῆξις ἀποκλείουσα τὸ θερμὸν ἐν τῷ βᾶθει δριμύτερον αὐτὸ 25
 ποιεῖ. ὁθεν καὶ θυμῶδεις εἰσὶ καὶ πολεμικοὶ τῇ βίᾳ τοῦ θερμοῦ, καὶ ὁρ-
 5 χηστικοὶ δὲ διὰ τὰς ἐτοιμὰς ἀποφυγὰς τῶν βελῶν· ἔστι γὰρ καὶ πυρρῆχιος
 παρ' αὐτοῖς ὄρχησις, ὃ ἔστιν ἔνοπλος κατὰ τὸ εἰρημένον τῷ ποιητῇ

Μηριόνῃ, τάχα κέν σε καὶ ὄρχηστήν περ ἔοντα.

ἀλλὰ καὶ ἐμβατήρια μέλη ἐστὶ παρ' αὐτοῖς. τὴν δὲ γεωμετρίαν εὐρον Αἰ-
 γύπτιοι, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἰρηται, διὰ τὸ ἀνιόντα τὸν Νεῖλον συγχεῖν τὰ
 10 ὁροθέσια αὐτῶν. τὴν δὲ ἀστρονομίαν εὐρον Χαλδαῖοι ὡς καθαρὸν οἰκοῦντες
 ἀέρα· ἀνατολικοὶ γὰρ ὄντες τῇ θερμότητι τοῦ ἡλίου ἔχουσι λεπτυνομένην 25
 ἐτοιμῶς τὴν ἀτμίδα· τρίτου γὰρ κλίματος Ἀλεξάνδρεια Ἀφρικὴ καὶ Περσίς. 422
 ἐφ' οἷς τούτων λεχθέντων εἰπωμεν τὴν τάξιν αὐτῶν.

Πρότεραι τοίνυν αἱ περὶ ἀριθμοῦς τῶν περὶ μέγεθος καταγινομένων
 15 εἰσὶν· αὐλότερος γὰρ ὁ ἀριθμὸς τοῦ μεγέθους ὡς δυνάμενος διάφορα εἶδη 5
 σχημάτων δέξασθαι ἀσυγχύτως· ὁ γὰρ αὐτὸς ἀριθμὸς δύναται κύκλος ἄμα
 καὶ τετράγωνος γενέσθαι. κύκλος δὲ ἐστὶν ὁ νόμφ κύκλου ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ
 ἀρξάμενος καὶ εἰς τὸ αὐτὸ λήγων, οἷον ὁ τετράκις ἕξ εἴκοσι τέσσαρα.
 τετράγωνος δὲ ὁ ἑαυτὸν πολυπλασιάζων, οἷον ὁ τετράκις τέσσαρα δεκαεξί· ἕξ
 20 ἀριθμοῦ γὰρ ἑαυτὸν πολυπλασιάσαντος ἐγένετο. κύκλος δὲ ἄμα καὶ τετρά- 10
 γωνος ὁ ἕξ ἀριθμοῦ ἑαυτὸν πολυπλασιάσαντος γενόμενος καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ
 ἀρξάμενος καὶ εἰς τὸ αὐτὸ λήγων, οἷον ὁ ἑξάκις ἕξ τριάκοντα ἕξ καὶ ὁ
 πεντάκις πέντε εἴκοσι πέντε· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀρχεται καὶ εἰς τὸ
 αὐτὸ λήγει, καὶ ἕξ ἀριθμοῦ πολυπλασιάσαντος ἑαυτὸν ἐγένετο. καὶ πολλοὶ 15
 25 μὲν κύκλοι καὶ τετράγωνοι, κύκλος δὲ ἄμα καὶ τετράγωνος ὁ εἴκοσι πέντε
 καὶ ὁ τριάκοντα ἕξ, καὶ πλὴν τούτων τῶν δύο οὐκ ἔστιν ἄλλος. ἐπὶ δὲ
 τῶν μεγεθῶν τοῦτο οὐκ ἔστι· τὸ γὰρ φθάσαν μέγεθος σχηματισθῆναι οὐκ
 ἐπιδέχεται ἕτερον σχῆμα ἀσυγχύτως ὡς ἐνυλότερον. οὕτως καὶ δεικνύουσιν 20
 οἱ φιλόσοφοι ὅτι ἡ φαντασία ἀσώματος ὡς πλείονας τύπους δεχομένη
 30 ἀσυγχύτως· ἀύλου γὰρ τοῦτο. πρότερα δὲ ἡ ἀριθμητικὴ τῆς μουσικῆς,
 ἐπειδὴ ἡ μὲν ἀριθμητικὴ περὶ τὸν καθ' αὐτὸ ἀριθμὸν καταγίνεται, ἡ δὲ
 μουσικὴ περὶ τὸν ἐν σχέσει, προηγεῖται δὲ τὰ καθ' αὐτὸ τῶν ἐν σχέσει,
 εἴ γε πρῶτον γίνεται τις ἀνθρωπος, εἴθ' οὕτως πατήρ. ἐν δὲ ταῖς περὶ 25
 μέγεθος καταγινομέναις πρότερα ἡ γεωμετρία τῆς ἀστρονομίας, ὅτι ἡ μὲν
 35 γεωμετρία περὶ ἀκίνητον καὶ μένον ποσὸν καταγίνεται, ἡ δὲ ἀστρονομία

1 δὲ καὶ τὴν Cc 5 ἀποφυγὰς] ἐπιβουλὰς Cc: φυγὰς Dav. Gal. de partt. philos. πυρ-
 ρῆχιος Cc 6 ὃ ἔστιν P Dav. Gal.: ὅτι Cc ἔνοπλος] ἐνόπλιος Dav. Gal. τῷ ποιητῇ]
 Hom. Π 617 7 Μηριόνῃ] Μηριόνι Cc: Μυριόνι P 9 ἀνωτέρω C (cf. p. 4,35 sq.)
 12 ἐτοιμῶς (ol. superser.) C 14 ἀριθμοὺς scripsi: ἀριθμῶν CPc 15 εἰσὶν] καὶ διὰ τί P
 18 ἀρχόμενος Cc (cf. v. 22) 18 et 22 λήγον P 18 τέσσαρες Cc 20 κύκλος
 —γενόμενος (21) om. P 22 τὸ om. P (cf. v. 18) 24 ἑαυτὸν πολυπλασιάσαντος
 colloc. P πολὺ Cc 25 εἴκοστός πέμπτος P 26 δὲ om. Cc 28 καὶ]
 γὰρ P 30 ante αὐλοῦ ras. VIII litt. C τῆς μουσικῆς—(31) ἀριθμητικὴ om. P
 32 τὸν] τῶν C δὲ om. Cc τὰ καθ' αὐτὸν τὸν ἐν P 33 δὲ om. P
 35 μένον ποσόν] μόνον P

περὶ κινούμενον· οὐ δεῖται δὲ ἡ μονὴ τῆς κινήσεως, ἀλλ' ἡ κίνησις τῆς μονῆς, διότι οὐ δυνατόν κινεῖσθαι τι ἄνευ μονῆς, οὐδὲ βαδίζειν τις δύναται 30 ἐν τοῖς ψαμμώδεσι τόποις μὴ ἔχοντος τοῦ ποδός που μένειν καὶ ἐπερείδεσθαι· πᾶσα γὰρ κίνησις περὶ τι μένον καὶ ἀκίνητον καταγίνεται, καὶ τὸ 5 οὐράνιον φασὶ σῶμα περὶ μένον κινεῖσθαι, φημὶ δὲ τὴν γῆν, ἥτις τῇ οἰκείᾳ φύσει ἀκίνητός ἐστιν.

Ἀποροῦσι δὲ τινες ὅτι εἰ πάντα τὰ μαθήματα δεῖται τῆς τῶν | μου- 423 ὦν ἐπινοίας, διὰ τί μία μόνη λέγεται μουσική. πρὸς δ' φαμεν ὅτι ταύτης μόνης ἔργον πάθη ψυχῆς ἰᾶσθαι καὶ σώματος· διὸ καὶ ἡ φιλοσοφία 10 μεγίστη μουσική ὡς πάθη ψυχῆς ἰωμένη, ὅθεν καὶ ἱατρικὴ ψυχῶν λέγεται. ὅτι δὲ ἰᾶται ψυχῶν πάθη ἡ μουσική, φασὶ ποτε τὸν Πυθαγόραν θεασάμενον 5 παιδάριον ἐπόμενον κόρη αὐλούσῃ ἐπιτρέψαι αὐτῇ στρέψαι τοὺς αὐλοὺς, καὶ τοῦ μέλους διαφθαρέντος ἔπαυσεν αὐτὸν τοῦ ἐρᾶν. ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἔχομεν ἐπάσματα μουσικά· ἀκούσαντες γὰρ θεατρικῶν μελῶν ἐκ- 15 νευρισμένοι γινόμεθα καὶ ἔκλυτοι, πολεμικῶν δὲ τοῦναντίον. καὶ τὰ βο- σκήματα δὲ τῇ τριᾷδε σύριγγι πείθεται εἰς νομὴν ἐξιόντα καὶ πάλιν εἰς τοὺς σηκοὺς ἐπιστρέφοντα. καὶ σάλπιγξ ἐν πολέμῳ τοὺς ἵππους παρορμᾷ καὶ διεγείρει. ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀγαμέμνονά φασὶ μέλλοντα ἐπιστρατεύειν τῇ 20 Τροίᾳ μὴ πρότερον ἐξορμῆσαι, πρὶν ἀοιδόν τινα καταλιπεῖν φύλακα τῆς σωφροσύνης τῆς ἰδίας γυναικὸς Κλυταιμνήστρας. ὅθεν ὁ Αἰγισθοῦς ἐθέλων 16 ἐδελούσῃ οὐκ ἠδυνήθη αὐτῇ συγγενέσθαι, πρὶν τὸν ἀοιδὸν διέφθειρεν ἐν τινὶ νήσῳ ἐρήμῃ καλουμένῃ. καὶ τότε αὐτὴν ἀνήγαγεν εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ὡς δηλοῖ τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη, καὶ Συνέσιος δὲ ὁ φιλόσοφος ὁ γενόμενος 25 ὕστερον Κυρήνης ἐπίσκοπος βαρβάρων ἐπιστάντων τῇ Κυρήνῃ διὰ τινων μελῶν ἔτρεψε τούτους, καὶ φεύγοντες ἔκοπτον ἀλλήλους μηδενὸς διώκοντος. 20

Πρᾶξις ιβ'.

Λεχτέον τὴν διαίρεσιν τοῦ πρακτικοῦ· τοῦτο γὰρ μόνον λείπει τῇ δι- αίρεσει. διαιρεῖ τοίνυν τοῦτο ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τρία, εἰς ἡθικόν, οἰκο- νομικόν, πολιτικόν· ὁ γὰρ πρακτικὸς φιλόσοφος ἀνθρωπεΐας ψυχᾶς κοσμεῖν 30 ἐπαγγελλόμενος ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ ἄρχεται τοῦ κόσμου καὶ λέγεται ἡθικὸς (γε- λοῖος γὰρ εἶη, εἰ ἄλλους ἐπαγγέλλοιτο κοσμεῖν αὐτὸς ἄκοσμος ὢν), ἢ ὀλίγους κοσμεῖ καὶ λέγεται οἰκονομικός, ἢ πολλοὺς καὶ λέγεται πολιτικός.

2 τι] τε P 3 ψαμμώδεσι P 4 περὶ τι — σῶμα (5) om. P
5 κινεῖται P 7 εἰ] ἡ C: om. Brand. 8 ἐπινοίας Cc 9] & P 10 μεγίστη
μουσική] cf. p. 9,29 11 verba φασὶ — μουσικά (14) inepto loco inserta esse coniecit Well-
mann (*Programma d. Königstädt. Gymn.* 1882 p. 35); fort. ὅτι (11) — μουσικά (14) eicias
πυθαγόρα P 12 post ἐπιτρέψαι IV litt. eras. C 13 τῆς] τὴν Cc 14 ἐπά-
ματα scripsi: ἐνάσματα C: ἄσματα P: ἐνάσματα c γὰρ] δὲ P 15 πολεμικόν P
16 δὲ om. Cc καὶ πάλιν — ἐπιστρέφοντα (17) om. Cc 17 σάλπιξ C 18 Ἀγαμ.]
cf. Hom. γ 267 sq. φησι P 20 κλυτεμνήστρας P 21 τὴν ἀοιδόν P
22 ἤγαγεν P 23 Συνέσιος] cf. Volkmann *Syn. v. Cyr.* p. 93 25 ἔκοπτον P
27 ante λεχτέον tit. ἡ διαίρεσις τοῦ πρακτικοῦ add. P 29 πρακτικὸς] προαιρετικὸς c
30. 31 γελοῖος γὰρ εἶη, εἰ] τελείος γὰρ P: γελοῖος γὰρ Brand. 31 ἐπαγγέλλοιτο Cc:
ἐπαγγέλλεται P 32 ἡ πολλοὺς — πολιτικός om. P

Ἐγκαλοῦσι δὲ οἱ Πλατωνικοὶ τῇ τοιαύτῃ διαιρέσει τέσσαρα ἐγκλήματα· 20
 πρῶτον ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ διαιρέσει τὸ γένος ἐνὶ εἵδει ἑαυτοῦ πάντῃ ταῦτόν
 ἔστιν· οἷον τὸ ζῷον διαιρεῖται εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον, καὶ οὐ πάντῃ ταῦτόν
 ἔστι τὸ ζῷον τῷ λογικῷ, ἐπεὶ πῶς ἑαυτὸ τῷ ἀλόγῳ παρὰσχοι; ἐνταῦθα
 5 δὲ ταῦτόν τὸ πρακτικὸν τῷ πολιτικῷ· | καὶ ὁ πρακτικὸς γὰρ ἢ ἓνα κοσμεῖ 424
 ἢ ὀλίγους ἢ πολλούς, καὶ ὁ πολιτικὸς ὁμοίως ἢ ἓνα ἢ ὀλίγους ἢ πολλούς
 κοσμεῖ. δεύτερον ἐγκλημα, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ διαιρέσει τὰ εἶδη περιέχει
 ἄλληλα· αἱ γὰρ διαιρέσεις διακρίσεως χάριν ἐπενοήθησαν· ἐπὶ οὖν τὸ
 ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου περιέχεται, οὐκ ἔστι διαιρέσεις· οἷον οὐδεὶς διαιρεῖ
 10 τὸν Σωκράτην εἰς χεῖρας καὶ δακτύλους (περιέχει γὰρ ἡ χεὶρ τοὺς δακτύ-
 λους), πάλιν οὐδεὶς διαιρεῖ τὸ ζῷον εἰς ἄνθρωπον καὶ Σωκράτην (ὁ γὰρ
 ἄνθρωπος περιέχει τὸν Σωκράτην), ἀλλὰ διαιρεῖ τὸ ζῷον εἰς ἄνθρωπον
 καὶ βοῦν, καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰς χεῖρας καὶ πόδας, αἱ οὐ περιέχουσιν
 ἄλληλα. ἐνταῦθα δὲ περιέχουσιν ἄλληλα τὰ εἶδη· τὸ γὰρ ἡθικὸν περι- 10
 15 ἔχεται ὑπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ τὸ οἰκονομικὸν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ, ἐπειδὴ
 καὶ τὸ ἐν ὑπὸ τῶν ὀλίγων περιέχεται καὶ τὰ ὀλίγα ὑπὸ τῶν πολλῶν, καὶ
 εἴπερ πᾶσα ἡ πόλις κεκόσμηται, δῆλον ὅτι καὶ οἱ ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ εἰ οἱ
 ἐν τῷ οἴκῳ, δῆλον ὅτι καὶ ὁ καθ' ἕκαστον τῶν ἐν τῷ οἴκῳ. τρίτον
 ἐγκλημα, ὅτι οὐκ αἰεὶ ὁ ὀλίγους κοσμῶν λέγεται οἰκονομικός, ὁ δὲ πολλούς 15
 20 πολιτικός· τί γὰρ ποιεῖ (ὁ) ἐπὶ τῶν οἴκων τῶν ἐχόντων πλείονας ἀνθρώπους
 τινῶν πόλεων; ἔσται γὰρ τότε τὸ οἰκονομικὸν πολιτικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν
 οἰκονομικόν. τέταρτον ἐγκλημα, ὅτι εἰ δῶμεν ἀπὸ τοῦ ποσοῦ τῶν ὠφελου-
 μένων τὰς ἕξεις διαιρεῖσθαι τῷ ἢ ἓνα ὠφελεῖν ἢ ὀλίγους ἢ πολλούς, λή-
 σομεν οὕτως πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην διαιροῦντες· πᾶσα γὰρ τέχνη 20
 25 καὶ ἐπιστήμη σκοπὸν ἔχει ἢ ἓνα ὠφελεῖν ἢ ὀλίγους ἢ πολλούς.

Ταύτην τὴν διείρεσιν ὡς κακῶς ἔχουσιν ἀποσεισάμενοι οἱ Πλατωνικοὶ
 λέγουσιν ἑτέραν διείρεσιν. διαιροῦσι τοίνυν τὸ πρακτικὸν εἰς δύο, εἰς νομο-
 θετικὸν καὶ δικαστικόν, διότι ὁ πρακτικὸς φιλόσοφος ἡθῶν ὧν ἐπανορθωτὴς 25
 καὶ νόμους τίθησι, καθ' οὓς δεῖ ζῆν τοὺς εὖ βιώσαντας, καὶ ἐπιτίμια
 30 ὀρίζει, οἷς δεῖ ὑποπίπτειν τοὺς μὴ ἐμμενόντας τοῖς προεκθεθεῖσι νόμοις.

Ἀλλὰ πόθεν ὅτι Ἀριστοτέλους ἢ εἰς τρία διαιρέσεις, πόθεν δὲ ὅτι Πλά-
 τωνος ἢ εἰς δύο, πόθεν δὲ ὅτι οὐ προσέεται ὁ Πλάτων τὴν εἰς τρία τοῦ Ἀριστο- 20
 τέλους διείρεσιν; Ἀριστοτέλους τοίνυν ἢ εἰς τρία διαιρέσεις διὰ τὰς γε-
 γραμμένας αὐτῷ τοιαύτας πραγματείας· διὰ μὲν γὰρ τὸ ἡθικὸν γεγραμ-
 35 μένα αὐτῷ εἰσι τὰ Ἠθικά πρὸς Εὐδῆμον μαθητὴν καὶ ἄλλα πρὸς Νικό-

2 τὸ γένος—ἑαυτοῦ eras. P 4 ἑαυτόν P 9 περιέχεται scripsi: περιέχεται CPc
 10 χεῖρα (pr. l.) Cc περιέχει—δακτύλους om. P 11 ὁ γὰρ ἄνθρωπος περιέχει
 τὸν Σωκράτην om. Cc 12 ἄνθρωπον] ἵππον P 14 ἐνταῦθα—ἄλληλα om. c
 15 καὶ iter. P 16 τὰ (ante ὀλίγα) om. Cc post alt. τῶν V litt. eras. C
 17 οἱ (ante ἐν τῷ οἴκῳ) om. P 18 ἕκαστον scripsi: ἕκαστος Cc: ἕκαστα P
 19 ὁ ὀλίγους c: ὀλίγους C: ἐάν ὀλίγους (sic) P κοσμεῖ P ὁ δὲ c: εἰ δὲ CP
 20 ὁ addidi 22 εἰ δῶμεν] εἶδομεν P 23 τῷ Brand.: τὸ CPc 23. 24 λήσομεν]
 λόσωμεν οὖν P: λύσαιμεν ἂν Brand. 29 βιώσαντας P 30 ἐμμενόντας P

μαχον τὸν πατέρα, τὰ Μεγάλα Νικομάχεια, καὶ πρὸς Νικόμαχον τὸν υἱόν, τὰ Μικρὰ Νικομάχεια. διὰ δὲ τὸ οἰκονομικὸν γέγραπται αὐτῷ ὁ Οἰκο- 35 νομικὸς τὸ σύνταγμα, | ἐν ᾧ φησιν ἐκ τεσσάρων σχέσεων συγκεκροτῆσθαι 425 τὸν οἶκον, πατὴρ πρὸς τέκνα, ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα, δεσπότου πρὸς δούλους, 5 εἰσιόντων πρὸς ἐξιόντα, ἕνα μῆτε πλείονα τὰ εἰσιόντα τῶν ἐξιόντων (φειδωλία γὰρ τοῦτο καὶ ἀνελευθερία) μῆτε πλείονα τὰ ἐξιόντα τῶν εἰσιόντων 5 (ἀσωτία γὰρ τοῦτο), ἀλλ' ἐπίσης. διὰ δὲ τὸ πολιτικὸν γέγραπται αὐτῷ ὁ Πολιτικός. γεγραμμένοι δὲ αὐτῷ εἰσι καὶ Πολιτεῖαι, διακρίσεις πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἃς συνεγράψατο ἐκ τοῦ πολλὴν γῆν συμπεριελθεῖν Ἀλεξάνδρῳ 10 τῷ βασιλεῖ.

Ἀλλὰ καὶ Πλάτωνος ἡ εἰς δύο διαίρεσις· διὰ μὲν γὰρ τὸ νομο-
θετικὸν γεγραμμένοι εἰσὶν αὐτῷ Νόμοι ἐν δεκαδύο διαλόγοις, διὰ δὲ τὸ 10
δικαστικὸν γεγραμμένοι εἰσὶν αὐτῷ τρεῖς νεκυῖαι, ἡ ἐν Γοργία (ἐκεῖ γὰρ
διαλέγεται περὶ τῶν δικαστῶν, Μίνως καὶ Ῥαδαμάνθυος καὶ Αἴακοῦ), καὶ
15 ἡ ἐν Φαίδωνι (ἐκεῖ γὰρ λέγει περὶ τῶν δικαστικῶν τόπων, Κωκυτοῦ, Ταρ-
τάρου, Πυριφλεγέθοντος καὶ Ἀχέροντος), καὶ ἡ ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολι- 15
τείας· ἐκεῖ γὰρ διαλέγεται περὶ τῶν δικαζομένων ψυχῶν· εἰσάγει γὰρ ἐκεῖ
ἥρωά τινα πολλὰ πλημμελήσαντα καὶ δίκας διδόντα τῶν πραχθέντων αὐτῷ.
ἀλλὰ πόθεν ὅτι οὐ προσίεται ὁ Πλάτων τὴν εἰς τρία τοῦ Ἀριστοτέλους
20 διαίρεσιν; τοῦτο οὖν δείκνυμεν ἐκ διαφορῶν· ἐν μὲν γὰρ τῷ Γοργία λέγει 20
ὅτι ἤπερ πόλει, καὶ ἰδιώτῃ, αὐτῷ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ἐτέρους· ἀντὶ
τοῦ ἑξῆς ἡθικῇ, οἰκονομικῇ, πολιτικῇ· διὰ μὲν γὰρ τοῦ εἰπεῖν ἤπερ
πόλει τὸ πολιτικὸν ἐσήμανεν, διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν ἑαυτῷ πρὸς ἑαυτόν
τὸ ἡθικόν, διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν καὶ πρὸς ἐτέρους τὸ οἰκονομικόν. βούλεται
25 οὖν δεῖξαι ὅτι ἐὰν ἡ πόλις πᾶσα κακῶς βιοῖ, τοῦτ' ἔστι τὸ πολιτικόν, καὶ 25
ὁ ἰδιώτης κακῶς βιώσει, τοῦτ' ἔστι τὸ ἡθικόν, καὶ διὰ τοῦτο εἶρηκε τὸ
ἤπερ πόλει, καὶ ἰδιώτῃ. τὸ δὲ αὐτῷ πρὸς ἑαυτόν καὶ πρὸς ἐτέρους
δηλοῖ τοὺς ὀλίγους, ταῦτόν δὲ λέγειν τὸ οἰκονομικόν. ἐν δὲ τῷ Ἀλκιβι-
άδῃ φησὶν ὅτι ὁ ἕνα πείθων καὶ ὀλίγους καὶ πολλοὺς πείθει, καὶ τοῦ αὐ- 30
30 τοῦ ἕνα πείθειν καὶ πολλοὺς· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη, φησί τις, τὸν πείθοντα
πολλοὺς καὶ ἕνα πείθειν, ἐὰν ἡ ἰδιώτης ὁ εἷς. καὶ λέγομεν ὅτι ἐὰν ἡ τοι-
οῦτος οἶοι οἱ πολλοί, τότε πείθεται. καὶ πάλιν ἐν ἄλλῳ διαλόγῳ φησὶν ὁ
Πλάτων ὅτι οὐδὲν διαφέρει ἡ ἐν μιᾷ πόλει δικαιοσύνη τῆς ἐν μιᾷ ψυχῇ.

1. 2 νικομάχεια (utrobique) P 2. 3 ὁ Οἰκον.] cf. Arist. frg. p. 138 Rose 3 συγκε-
κροτῆσθαι P 5 ἐξιόντας P 6 τῶν ἐξιόντων τὰ εἰσιόντα P 7 ὁ om. P
8 πολιτεῖαι om. P διακρίσεις P 9 περιελθεῖν σὺν P 13 ἐν Γοργίᾳ] cf. p. 523
E sq. 14 καὶ (post Μίνως) om. P 15 et 16 ἡ] οἱ P 15 ἐν Φαίδωνι] cf.
p. 112 A sq. 16 ἀχέροντος P 16. 17 ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας] cf. p. 615 C
18 ἥρωα] ἥρα P διδόντα P 19 ante τοῦ add. διὰ Cc (cf. p. 32,32) 20 ἐν μὲν
γὰρ τῷ Γοργίᾳ] potius Alcib. I p. 126 D 21 ὅτι om. c 21 et 22 ἤπερ] ὅπερ P
21. 23. 27 αὐτῷ Plat.: αὐτοῦ libri 23 αὐτῷ—εἰπεῖν (24) om. P 26 βιώσῃ P
28. 29 ἐν δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ] cf. Alcib. I p. 114 C. D 31 pr. ἡ] δὲ P alt. ἡ scripsi:
ἔστι CPc 32 ὅσον Cc ἐν ἄλλῳ διαλόγῳ] cf. Reipubl. II, 10 p. 368 D. E
διαλόγῳ scripsi: λόγῳ CPc

εἰ μὴ δὲ διαφέρει τὰ μικρὰ γράμματα τῶν μεγάλων'. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. |

Φέρε δὲ ἡμεῖς εἵπωμεν ὑπὲρ Ἀριστοτέλους ὅτι καὶ συνεγράψατο 426
ἠθικὰ ἢ πολιτικὰ, οὐ διαίρει εἰς ταῦτα τὸ πρακτικόν, ἀλλ' οἶδεν ὅτι τὸ
5 νομοθετικὸν καὶ δικαστικὸν διήκει δι' αὐτῶν, ἐπεὶ τοῖς αὐτοῖς ἀτόποις περι-
πεσοῦνται καὶ οἱ γραμματισταί· ἐπειδὴ γὰρ διαλέγονται περὶ γραμμάτων, ὃ
συλλαβῶν καὶ λέξεων, μὴ νομίσης ὅτι εἰς τρία τὸ ἐκφωνούμενον διαιροῦσιν,
αὐτὸ τοῦτο τί ἐστὶ διαίσεις μὴ ἐπιστάμενοι. ἐπίσταται δὲ καὶ τὴν εἰς τὸ
νομοθετικὸν καὶ δικαστικὸν διαίρεσιν ὁ Ἀριστοτέλης, εἴπερ ἔστι καὶ ἑαυτῷ
10 νομοθετεῖν καὶ δικάζειν· νομοθετεῖν μὲν, ὡς ἡνίκα ἐπάδωμεν ἑαυτοῖς τὰ
τῷ ὄντι χρυσᾷ ἔπη Πυθαγόρου, τὸ

πάντων δὲ μάλιστα αἰσχύνεο σαυτόν·

τοῦτο γὰρ νόμος καὶ κρητὶς ἀσφαλῆς ἀρίστου βίου· ὁ γὰρ διὰ τὴν πρὸς
ἄλλον αἰδῶ τῶν ἀνηκέστων φειδόμενος λήσας ἐκείνον ἴσως μειζόνως ταῦτα 15
διαπραξέται, ὁ δὲ διὰ τὴν πρὸς ἑαυτὸν αἰδῶ τούτων φειδόμενος οὐδέποτε
πράξει κακὸν ἀναπόστατον ἑαυτὸν ἑαυτοῦ περιφέρων μάρτυρα. καὶ δικάζειν
δὲ ἔστιν ἑαυτῷ, ὡς ἡνίκα πάλιν ἐπάδωμεν ἑαυτοῖς τὰ αὐτὰ χρυσᾷ ἔπη·

μηδ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέεσθαι,

πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρεῖς ἕκαστον ἐπελθεῖν·

20 πῇ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

αἰσχροὶ μὲν ἐκπρήξας ἐπιπλήσσει, ἐσθλὰ δὲ τέρπου.

ἀλλὰ καὶ οἷκω ἔστι νομοθετεῖν καὶ δικάζειν· νομοθέτης γὰρ καὶ δικαστής
ὁ κύριος τῆς οἰκίας τοὺς μὲν πειθομένους τοῖς αὐτοῦ λόγοις ἐκτρέφων, τοὺς 25
δὲ μὴ πειθομένους ἐκβάλλων. ἀλλὰ καὶ πόλει ἔστι νομοθετεῖν καὶ δικάζειν·
25 ποῦ γὰρ οἰκειότερον ταῦτα πραχθεῖη ἢ ἐν πόλει; |

3 εἵπωμεν Cc 4 ἢ πολιτικὰ om. P; an καὶ οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ? supra
τὸ (ante πρακτ.) scr. τὰ P τὸ (ante νομοθετ.) om. Cc 5 ἐπεὶ] ἐπὶ P
6 γραμματισταί Cc 8 τὸ (ante νομοθετ.) om. P 10 ἐπάδωμεν Cc (cf. v. 17)
11 τῷ om. P 12 μάλιστα Hierocl. (I, 447 Mullach.): μάλιστα CPc 14 ἀνι-
κέστων P φοιδόμενος P 15 αὐτὸν Cc 17 ἑαυτῷ scripsi: ἑαυτῶν P:
om Cc (cf. v. 9) τὰ αὐτὰ χρυσᾷ ἔπη] cf. Hierocl. c. XIX (I, 460 Mullach)
18 μηδ' μὴδὲ CPc ὄμμασι P 19 τρεῖς ἕκαστον ἐπελθεῖν] λογίσασθαι ἕκαστον
Hierocl. τρεῖς] τρεῖς P 20 δὲ ἔρεξα P μοι] μὴ P 21 αἰσχροὶ]
δευλὰ Hierocl. ἐκπρήξας P Hierocl.: ἐκπρήξας Cc ἐσθλὰ] χρηστὰ Hierocl.
Amm. τέρπου] τέρπει Hierocl. 23 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ CPc 25 ἐν
πόλει] expl. P

Πρᾶξις ιγ'.

Ἐπειδὴ ὅλην ὡς ὅλην ἔγνωμεν τὴν φιλοσοφίαν διὰ τῶν ἑξ ὀρίσμων
καὶ ὡς μέρη ἔχουσιν αὐτὴν διὰ τῶν διαιρέσεων, φέρε καὶ τοῦ παρόντος
5 βιβλίου φροντίδα ποιησώμεθα τὰ εἰωθότα ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν ὄντα, τὸν
σκοπόν, τὸ χρήσιμον, τὴν τάξιν, τὴν ἐπιγραφὴν, τὸ γνήσιον, τὴν εἰς τὰ
κεφάλαια τοῦ βιβλίου διαίρεσιν, τὸν τρόπον τὸν διδασκαλικόν, καὶ ὑπὸ
ποῖον μέρος ἢ μόριον τῆς φιλοσοφίας ἀνάγεται τὸ βιβλίον, ἃ καὶ κεφάλαια
εἴρηται ὡς ἐκ μεταφορᾶς τῆς ἐν τοῖς ζώοις κεφαλῆς· ὥσπερ γὰρ ἐκείνη
10 ἐν βραχεὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν τοῦ ζώου περιέχει, οἰκητήριον οὖσα τῶν
πέντε αἰσθησέων, οὕτως καὶ ταῦτα ἐν βραχεὶ τὸ βούλημα παριστᾷσι τῶν
λεγομένων· διὸ καὶ παρὰ τοῖς ῥήτορσι τὸ 'ὡς ἐν κεφαλαίῳ' εἴρηται ἀντὶ
τοῦ 'ἐν βραχεὶ πολλὰ περιλαβεῖν'.

Σκοπὸν τοίνυν ἔχει ὁ Πορφύριος ἐνταῦθα πάσας τὰς κατὰ φιλοσοφίαν
15 φωνὰς ὑπὸ πέντε ἀρχὰς καὶ κοινότητος ἀναγαγεῖν, καὶ δεῖξαι ὅτι πᾶσα
φιλόσοφος φωνὴ ἢ γένος ἐστὶν ἢ διαφορὰ ἢ εἶδος ἢ ἴδιον ἢ συμβεβηκός,
καὶ ἕκτῃ παρὰ ταύτας οὐδὲ ἐπινοηθῆναι δύναται. τοῦτο δὲ καὶ ἐκ διαιρέ-
σεως δείκνυσιν, ἣν αἰνίττεται ἐν τῷ περὶ γένους λόγῳ. ἔχει δὲ οὕτως· ἡ
φωνὴ ἢ σημαντικὴ ἐστὶν ἢ ἄσημος. ἀλλ' αἱ μὲν ἄσημοι χαιρέτωσαν·
20 γραμματικοὶς αὐταὶ μελήσουσιν, παρ' οἷς οὐδὲν διαφέρει τὸ Ὅμηρος τοῦ
σκινδαψός [σκινδαψοῦ]· φιλοσόφοις δέ, οἷς σημαιομένων καὶ μόνον ἐστὶ
φροντίς, πολλὴν διαφορὰν εἰσάγει τὸ σημαίνειν ἢ μὴ σημαίνειν· εἰ γὰρ μὴ
σημαίνει, οὐδὲ διαλέγονται περὶ αὐτῶν· εἰ γὰρ ἦν τὰ πράγματα διδάξαι
χωρὶς φωνῶν, οὐκ ἂν ποτε φωναῖς ἐχρήσαντο. ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἀδύνα-
25 τόν (χωρὶς γὰρ φωνῶν οὐ διδάσκεται πρᾶγμα), ἐξ ἀνάγκης διαλέγονται καὶ
περὶ φωνῶν. τῶν δὲ σημαντικῶν αἱ μὲν καθόλου, αἱ δὲ μερικαί. ἀλλὰ

5 an (ζητούντες) τὰ εἰωθότα?

9 τῆς c: τοῖς C

11 ἐν βραχεὶ iteratum oras. C

12 παρὰ τοῖς ῥήτε.] e. g. Dem. XXIV,5 p. 701

18 ἐν τῷ περὶ γένους λ.] p. 2,17

21 σκινδαψοῦ delevi (ἀλλ' ἡ μὲν ἄσημος φωνὴ χαιρέτω φιλοσόφοις περὶ τὰ πράγματα κατα-
γινομένοις διδόνθω δὲ γραμματικοῖς, παρ' οἷς οὐδὲν διαφέρει τὸ σκινδαψός τοῦ Ὁμήρου ὅσον κατὰ
τὴν κατάληξιν, ἀμφοτέρω γὰρ καὶ ἀρρενικά εἰσι καὶ ὁμοιοκατάληκτα Mon. 399) καὶ
eicías 23 σημαίνει] an σημαντικά?

καὶ αἱ μερικαὶ μετὰ τῶν ἀσῆμων ἐκβαλέσθωσαν· ποιηταῖς γὰρ αὐταὶ με- 30
λῆσουσι καὶ ῥήτορσι, τοῖς μὲν διὰ τὰς ἱστορίας, τοῖς δὲ διὰ τὸν φεύ-
γοντα καὶ τὸν διώκοντα.

Τῶν δὲ καθόλου αἱ μὲν οὐσιώδεις εἰσίν, αἱ δὲ ἐπεισοδιώδεις. ἐκεῖνα
5 δὲ λέγεται οὐσιώδη, ὅσα καὶ | παρόντα σώζουσι καὶ ἀπόντα φθείρουσιν· 428
οἷον τὸ λογικὸν τῷ ἀνθρώπῳ οὐσιωδῶς ὑπάρχει (καὶ παρὸν γὰρ σώζει
αὐτὸν καὶ ἀπὸν φθείρει), ὁμοίως καὶ ἡ θερμότης τῷ πυρὶ καὶ ἡ ψυχρότης
τῇ χιόνι. ἐπεισοδιώδη δὲ λέγεται ὅσα τοδαντίον μήτε παρόντα σώζει
μήτε ἀπόντα φθείρει· τὸ γὰρ λευκὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐπεισοδιωδῶς ὑπάρχει· 6
10 οὕτε γὰρ παρὸν σώζει αὐτὸν οὕτε ἀπὸν φθείρει. τὰ μὲν οὖν οὐσιώδη ἢ
ὑπαρξῆν δηλοῦσιν ἢ τρόπον ὑπάρξεως· καὶ εἰ μὲν τρόπον ὑπάρξεως, ποιεῖ
τὴν διαφορὰν οἷον τὸ λογικόν (τοῦτο γὰρ τοιόνδε ποιεῖ τὸ ζῶον), εἰ δὲ
ὑπαρξῆν δηλοῖ, ἢ εὐθέως εἰς τὰ ἄτομα διαιρεῖται, Σωκράτην φημί καὶ 10
Πλάτωνα καὶ Ἀλκιβιάδην, καὶ λέγεται τὸ διαιρούμενον εἶδος, ἢ πρῶτον
15 εἰς τὰ εἶδη διαιρεῖται, εἴτα διὰ τῶν εἰδῶν εἰς τὰ ἄτομα, καὶ λέγεται γένος
τὸ διαιρούμενον. τὰ δὲ ἐπεισοδιώδη ἢ μιᾷ μόνῃ φύσει ὑπάρχουσι καὶ
λέγονται ἴδια, ὡς τὸ γελαστικὸν τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ χρεμετιστικὸν τῷ ἥπῳ, 15
τὸ ὑλακτικὸν τῷ κυνί, ἢ πολλαῖς καὶ λέγονται συμβεβηκότα, ὡς τὸ λευκὸν
οὐ μόνον ἀνθρώπῳ ὑπάρχει ἀλλὰ καὶ ἥπῳ καὶ βοῖ καὶ ἀψύχοις. ἢ καὶ
20 ἄλλως· πᾶσα φωνὴ ἢ σημαντικὴ ἢ ἄσημος· καὶ εἰ μὲν σημαντικὴ, ἢ καθ-
όλου ἢ μερικὴ. τῆς δὲ καθόλου αἱ μὲν οὐσιώδη, τὰ δὲ ἐπεισοδιώδη. 30
τὰ μὲν οὖν οὐσιώδη ἢ κατὰ διαφερόντων τῶν εἰδῶν καὶ ἢ ἐν τῷ τί ἐστι
κατηγορεῖται καὶ ποιεῖ τὸ γένος, ἢ ἐν τῷ ποῖόν τί ἐστι καὶ ποιεῖ τὴν δια-
φορὰν, ἢ κατὰ διαφερόντων τῶν ἀριθμῶν ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται καὶ
25 ποιεῖ τὸ εἶδος. τὰ δὲ ἐπεισοδιώδη ἢ ἀντιστρέφει καὶ ποιεῖ τὸ ἴδιον, ὡς
τὸ γελαστικόν (πᾶν γὰρ γελαστικὸν ἄνθρωπος καὶ πᾶς ἄνθρωπος γελαστι- 25
κόν), ἢ οὐκ ἀντιστρέφει καὶ ποιεῖ τὸ συμβεβηκός, οἷον τὸ λευκόν· οὐδὲ
γὰρ ἀντιστρέφει τὸ λευκὸν πρὸς τὸν ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ εἴ τι λευκόν,
ἐκεῖνο καὶ ἄνθρωπος, οὐδὲ εἴ τι ἄνθρωπος, τοῦτο λευκόν· ὁ γὰρ Αἰθίοψ
30 ἄνθρωπός ἐστι καὶ οὐ λευκόν. |

Πρᾶξις ιδ'.

429

Μετὰ τὸ πρῶτον κεφάλαιον εἵπωμεν καὶ τὸ δεύτερον, φημί τὸ χρή- 20
σιμον. χρησιμεύει τίνυν τὸ παρὸν βιβλίον εἰς τὴν ἡμῶν αὐτῶν οὐσίαν,
εἰς πᾶσαν φιλοσοφίαν, εἰς τὰς διαλεκτικὰς μεθόδους, εἰς τὰς Ἀριστοτέλους
καὶ τῶν ἄλλων Κατηγορίας· οὗτοι γὰρ κατὰ ζῆλον τοῦ οἰκείου διδασκάλου
ὁμώνυμα συγγράμματα τούτῳ κατέλιπον. χρησιμεύει οὖν ἡμῖν εἰς τὴν 430
ἡμῶν αὐτῶν οὐσίαν, ἐπειδὴ κοινωνικὸν ζῶον ὁ ἄνθρωπος· ἀμέλει καὶ ἐν
ταῖς ἡρεμίαις ἀσχάλλομεν ὡς παρὰ φύσιν ζῶντες καὶ μὴ ἔχοντες ὅτῳ

4 ἐπεισοδιώδεις recte C: ἐπουσιώδεις conl. Cramer.

22 καὶ ἡ] ἢ καὶ c

23. 25 ποιεῖ C

32 εἵπωμεν scripta: εἵπομεν Ce

35 τῶν ἄλλων scripta:

τάς ἄλλας Cc (cf. p. 38, 16)

δασκάλου C

36 συγγράμμα C